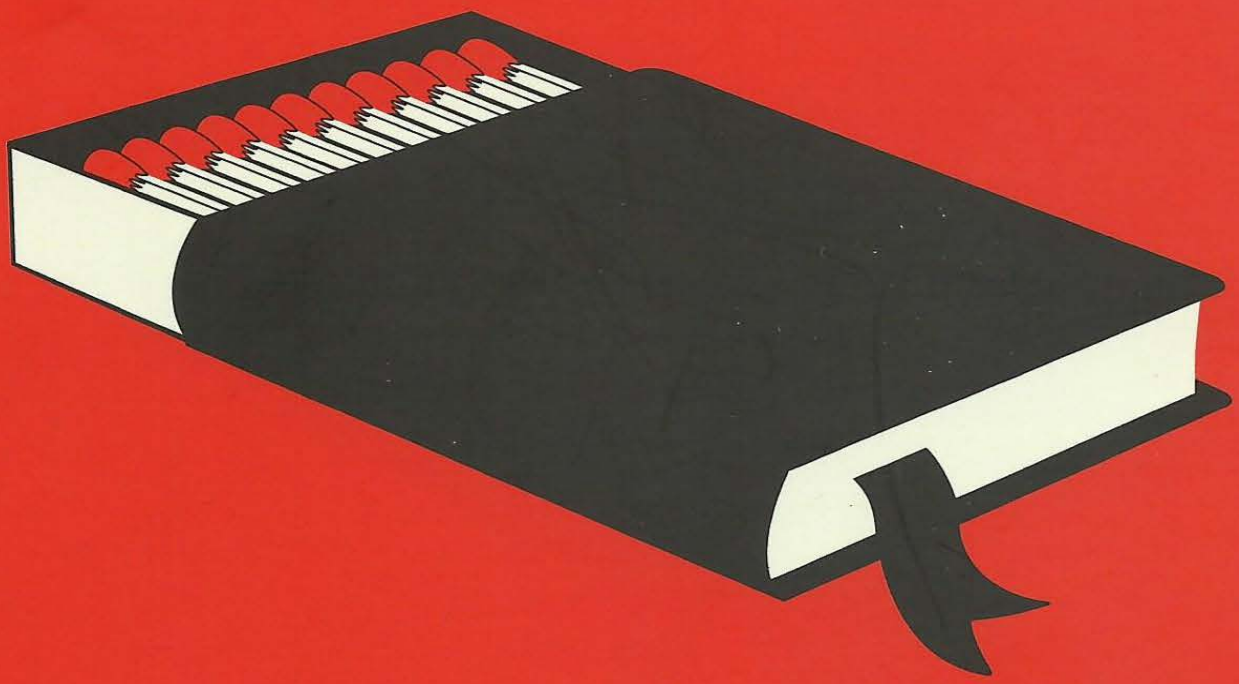
BİLİMKURGU KLASİKLERİ

RAY BRADBURY

FAHRENHEIT 451

ithaki

Ray Bradbury

Fantazi, korku ve bilimkurgu edebiyatına damga vuran yazarlardan biri olan Ray Bradbury, 1920'de doğdu. Uzun yaşamına *Fahrenheit 451* gibi bir distopyanın yanında sayısız öykü sığdırdı. Tüm hayatını kitaplara ve yazmaya adayan Amerikalı yazar, 5 Haziran 2012'de öldüğünde, arkasında *Mars Yıllıkları*, *Resimli Adam* ve *Sonbahar Ülkesi* gibi başucu kitabı olmaya aday birçok unutulmaz eser bıraktı. Stephen King ve Neil Gaiman gibi ustalar ondan ilham aldı. Uygarlığa yön veren toplumsal meseleler ile modern insanın bireysel sorunlarını bir arada işleyebilmesi ve insanın ruhunu donduran öyküleri eşsiz bir sıcaklıkla kaleme alması, Bradbury'nin en önemli özelliği oldu.

Fahrenheit 451
Ray Bradbury

Özgün Adı
Fahrenheit 451

İthaki Yayınları - 1351

Bilimkurgu Klasikleri - 32

Yayım Sorumlusu: Alican Saygı Ortanca
Dizi Editörü: Alican Saygı Ortanca
Yayıma Hazırlayan: Yankı Enki
Düzelti: Alican Saygı Ortanca
Kapak Uygulama: Hamdi Akçay
Kapak İllüstrasyonu: Matt Owen
Grafik Uygulama: B. Elif Balkın
6. Baskı, Ağustos 2018, İstanbul
Bu kitabın yine İthaki Yayınları'ndan çıkan önceki edisyonu 13 baskı yapmıştır.
ISBN: 978-605-375-781-8
Sertifika No: 11407

Türkçe Çeviri © Dost Körpe, 2018
Ray Bradbury © 1953, yenileme 1981
Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2018

Bu eserin tüm hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Don Congdon Associates, Inc. ile yapılan anlaşma sonucunda satın alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97
Sertifika No: 40200

BİLİMKURGU KLASİKLERİ

RAY BRADBURY

FAHRENHEIT 451

Çeviren

Dost Körpe

Sunuş

Neil Gaiman

Sonsöz

Harold Bloom

ithaki

Fahrenheit 451:
Kitap kâğıdının tutuşup yanma sıcaklığı...

Bu kitabı Don Congdon'a, minnetle adıyorum.

Sunuş
Neil Gaiman

Bazen yazarlar henüz var olmayan bir dünya üstüne yazar. Bunu yapmamızın yüzlerce sebebi vardır. (Geriye değil ileriye bakmak iyidir. İnsanlığın seçmesini umduğumuz veya seçmesinden korktuğumuz bir yolu aydınlatma ihtiyacı duyarız. Geleceğin dünyası günümüzün dünyasından daha büyüleyici veya ilginçtir. Sizi uyarmaya ihtiyacımız vardır. Cesaretlendirmeye. İncelemeye. Hayal etmeye.) Yarından sonraki gün ve ondan sonraki tüm yarınlar üstüne yazmanın sebepleri, yazan insanlar kadar çok ve çeşitlidir.

Bu bir uyarı kitabıdır. Sahip olduğumuz şeylerin değerli olduğunu ve değer verdiğimiz şeylerin bazen kıymetini bilmediğimizi hatırlatır.

Henüz var olmayanın dünyasını yazma dünyasını (buna bilimkurgu veya spekülatif kurgu diyebilirsiniz; istediğiniz şekilde adlandırabilirsiniz) mümkün kılan üç ifade vardır ve bunlar basit ifadelerdir:

Ya şöyle olsa...?

Keşke...

Bu böyle sürerse...

"Ya şöyle olsa...?" ifadesi bize değişiklik verir, bizi hayatımızdan uzaklaştırır. (*Ya yarın uzaylılar dünyaya inse ve bize istediğimiz her şeyi, ama bir bedel karşılığında verseler?*)

"Keşke..." ifadesi yarının görkemli yönlerini ve tehlikelerini keşfetmemizi sağlar. (*Keşke köpekler konuşabilseydi. Keşke görünmez olsaydım.*)

"Bu böyle sürerse..." ifadesi üçü arasında en tahmin edici olanıdır, her ne kadar gerçek bir geleceği tüm karmakarışıklığı ve kargaşasıyla tahmin etmeye çalışmasa da. "Bu böyle sürerse..." ifadesi, bunun yerine günümüz hayatından bir unsuru, net, bariz ve normalde tedirgin edici bir şeyi alır ve o şey, o tek şey büyüse, her tarafa yayılsa, düşünme ve davranış tarzımızı değiştirse ne olacağını sorar. (*Bu böyle sürerse, dünyanın her yerinde metin iletileriyle veya bilgisayarlarla iletişim kurulacak ve iki insanın birbiriyle doğrudan, makine kullanmadan konuşması yasaklanacak.*)

Bu uyarı niteliğinde bir sorudur ve uyarı niteliğinde dünyaları keşfetmemizi sağlar.

İnsanlar spekülatif kurgunun geleceği tahmin etmekle ilgili olduğunu -yanlış bir şekilde- düşünür, oysa bu doğru değildir; veya doğruysa bile, spekülatif kurgu bu işi hiç becerememe eğilimindedir. Gelecekler birçok unsur ve bir milyar değişkenle birlikte gelen muazzam şeylerdir ve insan ırkının geleceğin ne getireceğine ilişkin tahminleri dinledikten sonra bambaşka bir şey yapmak gibi bir alışkanlığı vardır.

Spekülatif kurgunun gerçekten iyi olduğu alan gelecek değil şimdiki zamandır... şimdiki zamanın tedirgin eden veya tehlikeli bir öğesini alıp genişleterek ve ondan yola çıkıp tahminde bulunarak, bu öğeyi bu zamanın insanlarının yaptıkları şeyi farklı bir açıdan ve farklı bir yerden görmelerini sağlayacak şekilde dönüştürmektir. Uyarı niteliğindedir.

Fahrenheit 451 spekülatif kurgudur. Bir "Bu böyle sürerse..." öyküsüdür. Ray Bradbury bizim geçmişimiz olan kendi şimdiki zamanı hakkında yazıyordu. Bizi bir şeyler konusunda uyarıyordu; bunların bazıları barizdir, bazılarınıysa aradan yarım yüzyıl geçtikten sonra görmek daha zor.

Dinleyin.

Birileri size bir öykünün neyle ilgili olduğunu söylerse, muhtemelen haklıdırlar.

Öykünün *yalnızca* bununla ilgili olduğunu söylerlerse, kesinlikle yanılıyorlardır.

Herhangi bir öykü pek çok şeyle ilgilidir. Yazarla ilgilidir; yazarın gördüğü, uğraştığı ve içinde yaşadığı dünyayla ilgilidir; seçilen sözcüklerle ve bu sözcüklerin kullanım tarzıyla ilgilidir; öykünün kendisiyle ve öyküde olup bitenlerle ilgilidir; öyküdeki insanlarla ilgilidir; polemiktir; kanıdır.

Bir yazarın bir öykünün neyle ilgili olduğuna ilişkin fikirleri her zaman için geçerli ve doğrudur: Sonuçta kitap yazılırken yazar oradaydı. O her sözcüğü bulmuştur ve bir başka sözcük yerine belirli bir sözcüğü kullanmasının sebebini bilir. Ama yazar döneminin ürünüdür ve kitabının tam olarak nelerle ilgili olduğunu o bile göremez.

1953'ten beri yarım yüzyıldan fazla zaman geçti. 1953 Amerikası'nda, göreceli olarak yeni olan radyo aracı şimdiden oldukça gözden düşmüştü... hükümdarlığı otuz sene kadar sürmüştü, ama şimdi yeni ve heyecan verici olan televizyon aracı yükselişteydi ve radyonun dramlarıyla komedileri ya tamamen sona eriyor ya da kendilerini "aptal kutusunda", görselliğin katılmasıyla yeniden icat ediyorlardı.

Amerika'nın haber kanalları, çocuk suçlular... tehlikeli araba kullanan ve heyecan için yaşayan ergenler konusunda uyarıda bulunuyordu. Soğuk Savaş sürmekteydi... Rusya ve müttefikleriyle Amerika ve müttefikleri arasında süren bu savaşta kimse bomba veya mermi atmıyordu, çünkü bomba atmak dünyayı Üçüncü Dünya Savaşı'na, geri dönüşü olmayan bir nükleer savaşa sokabilirdi. Gizli Komünistleri saptamak için senato soruşturmaları yapılıyor, çizgi romanların kökünü kazımak için adımlar atılıyordu. Ve akşamları aileler televizyonun başında toplanıyordu.

1950'lerde şu espri yapılıyordu: "Eskiden kimin evde olduğunu ışıklarının açık olmasından anlayabilirdiniz; şimdiyse ışıklarının kapalı olmasından anlaşılıyor." Televizyonlar küçüktü, siyah beyazdı ve net bir görüntü elde etmek için ışıkları kapamak gerekiyordu.

Ray Bradbury, "Bu böyle sürerse... artık kimse kitap okumayacak," diye düşündü ve böylece *Fahrenheit 451* başladı. Bradbury daha önce, sırf yürüyor diye polis tarafından tutuklanan bir adamla ilgili olan "Yaya" adlı bir öykü yazmıştı. Bu öykü Bradbury'nin kurmakta olduğu dünyanın parçası haline geldi, on yedi yaşındaki Clarisse McLellan da kimsenin yürümediği bir dünyadaki bir yaya oldu.

Bradbury, "Ya şöyle olsa... itfaiyeciler evleri kurtarmak yerine onları yaksa?" diye düşündü; şimdi öykünün içine girmenin yolunu bulmuştu. Bir kitabı yakmak yerine alevlerden kurtaran, Guy Montag adlı bir itfaiyeci yarattı.

"Keşke... kitaplar kurtarılabilse," diye düşündü. Bütün fiziksel kitapları yok ederseniz, onları nasıl kurtarabilirsiniz?

Bradbury "İtfaiyeci" adlı bir öykü yazdı. Bu öykü daha uzun olmayı talep ediyordu. Bradbury'nin yarattığı dünya daha fazlasını talep ediyordu. UCLA'in Powell Kütüphanesi'ne gitti. Bodrumda saatlik olarak, yan tarafındaki kutuya bozuk para atmak suretiyle kiralanabilen daktilolar vardı. Ray Bradbury parasını kutuya atıp öyküsünü yazdı. Hayal gücü zayıfladığında, desteğe ihtiyaç duyduğunda, bacaklarını çalıştırmak istediğinde kütüphanede gezinip kitaplara bakıyordu.

Sonra öyküsü tamamlandı.

Los Angeles İtfaiye Teşkilatı'nı arayıp, kâğıdın kaç derecede yandığını sordu. Birisi ona, "Fahrenheit 451," dedi. Bradbury kitabının ismini bulmuştu. Bu bilginin doğru olup olmaması önemli değildi.

Kitap yayımlandı ve övgü topladı. İnsanlar kitaba bayılmıştı ve onun üstüne tartışıyorlardı. Sansürle, zihin kontrolüyle, insanlıkla ilgili bir roman, diyorlardı. Devletin hayatlarımızı kontrol etmesiyle ilgili. Kitaplarla ilgili.

Kitap, François Truffaut tarafından filme çekildi; ancak filmin sonu, Bradbury'nin romanının sonuna kıyasla daha karanlık görünür... sanki kitapları hatırlamak Bradbury'nin hayal ettiği gibi bir güvenlik ağı değil, kendi içinde bir başka çıkmaz yoldur belki.

Fahrenheit 451'i çocukken okudum: Guy Montag'ı anlamadım, yaptığı şeyleri yapmasının sebebini anlamadım, ama onu harekete geçiren kitap sevgisini anladım. Kitaplar hayatımdaki en önemli şeydi. Duvar-ekranlı dev televizyonlar, televizyondaki insanların benimle konuşacağı ve elimde senaryo olursa iştirak edebileceğim fikri kadar fütürist ve inanılmazdı. *Fahrenheit* asla favorilerim arasında olmadı; olamayacak kadar karanlık, karartıcıydı. Ama *Gümüş Çekirgeler*'de (*Mars Yıllıkları*'nın Büyük Britanya baskısının adıydı bu) "Usher II" adlı bir öykü okuyunca, yazarların ve hayal gücünün yasaklı olduğu dünyayı vahşi bir çeşit bildik neşeyle tanıdım.

Fahrenheit 451'i ergenlik dönemimde tekrar okuduğumda, özgürlükle ve kendi başına düşünmekle ilgili bir kitaba dönüşmüştü artık. Kitaplara ve kitap kapaklarının arasındaki muhalifliğe değer vermekle ilgiliydi. Biz insanların kitap yakmakla başlayıp sonunda insanları yakmasıyla ilgiliydi.

Kitabı bir yetişkin olarak tekrar okuduğumda, onun karşısında bir kez daha hayrete kapıldığımı gördüm. Evet, o bütün bunların hepsi... ama aynı zamanda bir dönem romanı. Tasvir edilen, dört duvarlı televizyon aslında 1950'lerin televizyonu: senfoni orkestralı ve seviyesiz komedyenli varyeteler, pembe diziler. Eğlencesine hızlı araba süren çılgın ergenlerin, bazen ısınan ve sonu gelmez bir soğuk savaşın,

işleri ve kocalarınınki dışında kimlikleri yok gibi görünen kadınların, tazılar (hatta mekanik tazılar) tarafından kovalanan kötü adamların dünyası, 1950'lerden olabildiğince beslenen bir dünya olduğunu hissettiriyor.

Bugün veya yarından sonraki gün bu kitabı bulan genç bir okuyucunun önce bir geçmişi, sonra da bu geçmişe ait bir geleceği hayal etmesi gerekecek.

Ama yine de kitabın özü değişmedi ve Bradbury'nin ortaya attığı sorular geçerliliğini ve önemini koruyor.

Neden kitaplardaki şeylere ihtiyacımız var? O şiirlere, denemelere, öykülere? Yazarlar bu konuda görüş birliğinde değildir. Yazarlar insandır, yanılabilir ve aptaldır. Sonuçta öyküler yalandır; asla var olmamış insanları ve asla başlarına gelmemiş şeyleri anlatırlar. Neden onları okuyalım ki? Neden umursayalım?

Anlatıcı ve öykü çok farklı şeylerdir. Bunu unutmamalıyız.

Fikirler –yazılı fikirler– özeldir. Öykülerimizi ve düşüncelerimizi nesilden nesle aktarmamızın yoludurlar. Onları yitirirsek ortak tarihimizi yitiririz. Bizi insan yapan şeyin çoğunu yitiririz. Ayrıca kurgu empati kurmamızı sağlar: Bizi başka insanların zihnine sokar, dünyayı onların gözünden görme armağanını verir. Kurgu, doğru şeyleri bize anlatıp duran bir yalandır.

Ray Bradbury'yi hayatının son otuz yılında tanıdım ve öyle şanslıydım ki. Espriliydi, kibardı ve her zaman (hayatının sonunda, yaşlılıktan körleştiğinde ve tekerlekli sandalyeye mahkûm olduğunda bile, o zaman bile) şevkliydi. Bir şeyleri umursardı, tamamen ve bütünüyle. Oyuncakları, çocukluğu ve filmleri umursardı. Kitapları umursardı. Öyküleri umursardı.

Bu kitap bir şeyleri umursamakla ilgilidir. Kitaplara ya-

zılmış bir aşk mektubudur, ama bence bir o kadar da insanlara ve 1920'lerin Waukegan, Illinois'unun dünyasına, Ray Bradbury'nin çocukluğunu geçirdiği ve çocuklukla ilgili kitabı *Karahindiba Şarabı*'nda Green Town olarak ölümsüzleştirdiği dünyaya yazılmış bir aşk mektubudur.

Başladığımızda dediğim gibi: Birileri size bir öykünün neyle ilgili olduğunu söylerse, muhtemelen haklıdırlar. Öykünün *yalnızca* bununla ilgili olduğunu söylerlerse, kesinlikle yanılıyorlardır. Dolayısıyla size Ray Bradbury'nin uyarı niteliğindeki, takdire şayan kitabı *Fahrenheit 451* hakkında söylediğim her şey eksik olacak. Bu kitap bunlarla ilgili, evet. Ama bundan fazlası aynı zamanda. Bu kitap sayfalarının arasında bulacağınız şeylerle ilgili.

(Son bir not olarak şunu söyleyeyim ki, e-kitapların gerçek kitap olup olmadığını tartıştığımız bugünlerde Ray Bradbury'nin sondaki kitap tanımının genişliğine bayılıyorum; kitaplarımızı kapaklarına göre yargılamamamız gerektiğini ve bazı kitapların kusursuzca insan şeklindeki kapakların arasında var olduğunu söyler.)

Nisan 2013

Çizgili kâğıt verirlerse, yan çevirip yaz.
–Juan Ramón Jiménez

Birinci Kısım

ŞÖMİNE VE SEMENDER

Yakmak bir zevkti.

Bir şeylerin yendiğini görmek, karardığını ve *değiştirildiğini* görmek özel bir zevkti. Pirinç hortum başı yumruk olmuş ellerindeyken, bu büyük piton zehirli keroseni dünyaya tükürürken, kendisinin başı kanla zonklarken ve tarihin paçavraları ile kömürleşmiş kalıntılarını alaşağı eden elleri tutuşturmanın ve yakmanın tüm senfonilerini çalan muhteşem bir orkestra şefinin elleri gibiyken. Hissiz başında 451 numaralı sembolik kaskıyla ve gözleri şimdi olacakların düşüncesiyle turuncu alevlere bürünmüşken ateşleyiciyi çalıştırmasıyla birlikte ev akşam göğünü kırmızı, sarı ve siyaha boyayan obur bir ateşle havaya sıçradı. Adam bir ateşböceği sürüsünün ortasında uzun adımlarla yürüdü. Kitaplar evin sundurmasında ve çimenliğinde güvercin kanatlarını çırparak ölürken, adam marşmelov geçirilmiş bir çubuğu tıpkı eski fıkradaki gibi fırına sokmayı her şeyden çok istiyordu. Yakma işi sebebiyle kararmış rüzgâr parlak girdaplar halinde havaya yükselen kitapları önüne katıp götürürken.

Montag hafifçe yanan ve alevler karşısında gerilemek durumunda kalan insanların vahşi sırıtışıyla sırıttı.

İtfaiye binasına döndüğünde, aynada göreceği kendine, yanık şişe mantarıyla karartılmış yüzüyle zenci kılığına girmiş o göstericiye göz kırpabileceğini biliyordu. Sonradan, uykuya dalarken, yüz kaslarının hâlâ koruduğu vahşi gülümsemeyi karanlıkta hissedeceğini biliyordu. O gülümseme

asla gitmemişti; Montag'ın hatırladığı kadarıyla asla, asla gitmemişti.

Böcek siyahı kaskını asıp parlattı; ateşe dayanıklı ceketini düzgünce astı; güzelce duş aldıktan sonra elleri ceplerinde ıslık çalarak itfaiye binasının üst katına çıktı ve delikten içeri düştü. Son anda, tam felaket kaçınılmaz gibiyken, ellerini ceplerinden çıkarıp altın sarısı direğe tutunarak düşüşünü durdurdu. Gıcırdayarak kaydıktan sonra, topuklarıyla alt katın beton zemini arasında iki buçuk santim kalmışken durdu.

İtfaiye binasından çıktı ve gece yarısı sokağında metroya doğru yürüdü; hava tahrikli sessiz tren yerin altındaki yağlanmış borudan sessizce, çıt çıkarmadan geçerek Montag'ı banliyöye çıkan, krem rengi fayanslı yürüyen merdivene, bol miktarda ılık hava püskürterek bıraktı.

Montag yürüyen merdivenin onu dingin gece havasına taşımasına izin verirken ıslık çaldı. Köşeye doğru yürürken, belirli bir şey hakkında düşünmüyordu pek. Ama köşeye yaklaşınca birden yavaşladı... sanki durup dururken rüzgâr esmiş gibi, sanki biri adını seslenmiş gibi.

Son birkaç gecedir, yıldızların ışığında evine doğru yürürken, buradaki köşenin hemen ardında uzanan kaldırımla ilgili son derece şüphe uyandırıcı hislere kapılmıştı. Köşeyi dönmesinden hemen önce orada biri olduğunu hissetmişti. Hava özel bir çeşit dinginlikle yüklü oluyordu, sanki biri orada sessizce beklemiş ve Montag'ın gelmesinden sadece bir saniye önce gölgeye dönüşüverip onun geçmesine izin vermiş gibi. Belki de Montag'ın burnu hafif parfüm kokusu alıyordu; belki de ellerinin tersinin ve yüzünün derisi, bu noktada durmuş birinin tam oradaki havanın sıcaklığını bir anlığına on derece yükselttiğini hissediyordu. Anlamak mümkün değildi. Montag o köşeyi her dönüşünde beyaz,

kullanılmayan, yer yer göçmüş kaldırımı görüyordu sadece; bir gece, bir şeyin bir çimenlikten hızla geçtiğini ve kendisinin gözlerini odaklamasına veya konuşmasına fırsat kalmadan ortadan kaybolduğunu görmüştü belki, o kadar.

Ama bu gece, neredeyse duracak kadar yavaşladı. Onun yerine köşeyi dönmek için dışarı uzanan içsel zihni çok hafif bir fısıltı duymuştu. Nefes sesi mi? Yoksa orada çok sessizce durarak bekleyen biri atmosferi mi sıkıştırmıştı yalnızca?

Montag köşeyi döndü.

Güz yaprakları ay ışığıyla aydınlanan kaldırımda öyle bir şekilde savruluyordu ki, orada rüzgârla yaprakların kendisini ilerletmesine izin veren kızın hareketli bir bandın üstünde sabitmiş gibi görünmesine yol açıyordu. Kız ayakkabılarının dönen yaprakları hareket ettirmesini seyretmek için başını yarı eğmişti. İnce, süt beyazı yüzünde her şeye yorulmak bilmez bir merakla dokunan bir çeşit sevecen açlık vardı. Solgun yüzünden neredeyse şaşkınlık akıyordu; koyu gözleri dünyaya öyle odaklanmıştı ki, hiçbir hareketi gözden kaçırmıyorlardı. Elbisesi beyazdı ve fısıldıyordu. Montag yürüyen kızın ellerinin hareketlerini ve şimdi sonsuzca küçük bir sesi, kızın kaldırımın ortasında durup bekleyen bir adama çarpmasına sadece bir an kaldığını keşfedince beyaz yüzünü çevirmesiyle çıkan sesi duyar gibi oldu.

Tepedeki ağaçlar kuru yağmurlarını büyük bir gürültüyle yağdırdı. Kız durdu ve şaşkınlıkla geri çekilecekmiş gibi göründü... ama bunun yerine öylece durup Montag'ı öyle koyu, parlak ve canlı gözlerle inceledi ki Montag kendini muhteşem bir laf etmiş gibi hissetti. Ama ağzının yalnızca merhaba demek için kımıldadığını biliyordu ve kız onun kolundaki semender ile göğsündeki anka diski tarafından hipnotize edilmiş gibi görününce, Montag tekrar konuştu.

"Elbette... sen yeni komşumuzsun, değil mi?"

"Siz de..." Kız gözlerini Montag'ın taşıdığı mesleki sembollerden kaldırdı. "...itfaiyeci olmalısınız." Sesi giderek alçaldı ve sustu.

"Bunu ne tuhaf söyledin."

Kız yavaşça, "Ben... gözlerim kapalı bile olsa anlardım," dedi.

Montag gülerek, "Nereden... kerosen kokusundan mı?" diye sordu. "Karım hep yakınır. Ne kadar yıkarsan yıka, asla tamamen çıkmaz."

Kız huşuyla, "Evet, çıkmaz," dedi.

Montag kızın hiç kımıldamadan onun etrafında turladığını, onu tepeden tırnağa incelediğini, usulca sarstığını ve ceplerini boşalttığını hissetti.

"Kerosen bana parfüm gibi gelir," dedi, çünkü sessizlik uzamıştı.

"Sahiden öyle mi gelir?"

"Elbette. Neden olmasın ki?"

Kız bunu düşünmek için kendine zaman tanıdı. "Bilmem." Evlerine giden kaldırıma döndü. "Evime gidiyorum... sizinle birlikte yürümemin mahzuru var mı? Ben Clarisse McClellan."

"Clarisse. Guy Montag. Gel haydi. Bu saatte neden ortalarda dolanıyorsun? Kaç yaşındasın?"

Ilık ve serin rüzgârlar esen gecede, gümüşiye boyanmış kaldırımda yürüdüler; havada taze kayısı ve çilek kokusu vardı belli belirsiz... Montag etrafa bakındı ve mevsimin bu geç vaktinde bunun tamamen olanaksız olduğunu fark etti.

Şimdi yalnızca onunla yürüyen kız vardı, yüzü ay ışığında kar gibi parlaktı ve Montag kızın onun sorduğu soruları düşündüğünü, verebileceği en iyi yanıtları aradığını biliyordu.

"Eh, on yedi yaşındayım ve deliyim," dedi kız. "Amcam bu ikisinin hep el ele gittiğini söyler. İnsanlar yaşını sorunca, on

yedi yaşındayım ve deliyim de hep, dedi. Gecenin bu vakti, yürüyüş yapmak için güzel değil mi? Ben bir şeylerin kokusunu almayı, bir şeylere bakmayı severim; bazen bütün gece ayakta kalıp yürürüm ve güneşin doğuşunu seyrederim."

Tekrar sessizce yürüdüler ve sonunda kız düşünceli bir edayla konuştu: "Anlarsın ya, senden hiç korkmuyorum."

Montag şaşırdı. "Neden korkasın ki?"

"Öyle çok kişi korkuyor ki. İtfaiyecilerden korkuyorlar yani. Ama sen altı üstü bir insansın..."

Montag kızın gözlerinde kendini, o iki parlak ve ışıltılı su damlasının içinde asılı kalmış karanlık ve küçücük halini gördü; ağız kenarlarındaki kırışıklıklara varana dek tüm ayrıntılar, her şey oradaydı... sanki kızın gözleri onu yakalayıp bir arada tutabilecek iki mucizevi, menekşe rengi kehribar parçasıydı. Kızın şimdi ona dönük olan yüzü, içinde yumuşak ve daimi bir ışık olan narin süt kristaliydi. Elektriğin histerik ışığı değildi bu... neydi peki? Tuhaf bir şekilde rahatlatıcı, nadide ve hafifçe titreşen mum ışığıydı. Montag çocukken bir keresinde, elektrik kesildiğinde annesi son mumu bulup yakınca, çabucak geçen bir saatliğine yeniden keşif yaşamıştı; öyle bir aydınlık vardı ki mekân engin boyutlarını yitirerek onlara rahatça sokulmuştu ve onlar, baş başa ve dönüşmüş olan anneyle oğul elektriğin çok çabuk gelmemesini ummuşlardı...

Sonra Clarisse McClellan konuştu:

"Bir soru sorabilir miyim? Ne kadar zamandır itfaiyecilik yapıyorsun?"

"Yirmi yaşımdan beri... on yıldır."

"Yaktığın kitapları *okuduğun* oluyor mu?"

Montag güldü. "Bu kanuna aykırı!"

"Ah. Elbette."

"İyi bir iş. Pazartesileri Millay, çarşambaları Whitman,

cumaları da Faulkner kitaplarını yakıp kül ederiz; sonra da külleri yakarız. Resmi sloganımız bu."

Biraz daha yürümelerinden sonra kız, "Çok eskiden itfaiyecilerin yangınları başlatmak yerine *söndürdüğü* doğru mu?" diye sordu.

"Hayır. Evler *hep* yangına dayanıklıydı, inan bana."

"Tuhaf. Bir keresinde duyduğuma göre, çok eskiden evler kazayla yanarmış ve itfaiyecilere alevleri *söndürmeleri* için ihtiyaç duyarlarmış."

Montag güldü.

Kız çabucak başını çevirip göz attı. "Neden gülüyorsun?"

"Bilmem." Montag tekrar gülmeye başladıktan sonra durdu. "Neden sordun?"

"Espri yapmadığım halde gülüyorsun ve anında yanıt veriyorsun. Sana ne sorduğumu durup düşünmüyorsun hiç."

Montag yürümeyi kesti. Kıza bakarak, "Sen *cidden* tuhafsın," dedi. "Hiç saygın yok mu?"

"Hakaret etmişim gibi olmasını istemiyorum. Ben sadece insanları izlemeyi fazla seviyorum sanırım."

"Peki bu sana *hiçbir şey* ifade etmiyor mu?" Montag kömür rengi yenine dikilmiş 451 sayısına pat pat vurdu.

Kız, "Ediyor," diye fısıldadı. Adımlarını hızlandırdı. "Şu taraftaki bulvarlarda yarışan jet arabalarını seyrettin mi hiç?"

"Konuyu değiştiriyorsun!"

"Sürücülerin çimenlerin, çiçeklerin ne olduğunu bilmediklerini düşünürüm bazen; çünkü onları asla yavaş giderken görmezler," dedi kız. "Bir sürücüye yeşil bir bulanıklık göstersen 'Ah evet! Bunlar çimen!' der. Pembe bir bulanıklık? 'Bu bir gül bahçesi!' Beyaz bulanıklıklar evlerdir. Kahverengi bulanıklıklar ineklerdir. Amcam bir keresinde bir otobanda yavaş araba sürmüştü. Saatte altmış beş kilometreyle gitti diye onu iki gün hapiste tuttular. Bu hem komik hem üzücü, değil mi?"

Montag huzursuzca, "Fazla şey düşünüyorsun," dedi.

"Benim 'oturma odası duvarları'nı seyrettiğim veya yarışlara, Eğlence Parklarına gittiğim nadirdir. O yüzden çılgınca şeyler düşünmeye bol bol zamanım oluyor sanırım. Şehrin ötesindeki altmış metrelik reklam panolarını gördün mü? Bir zamanlar reklam panolarının uzunluğunun sadece altı metre olduğunu biliyor muydun? Ama arabalar çok hızlı geçmeye başlayınca, sürücüler reklamları görebilsin diye panoları genişletmek zorunda kaldılar."

"Bunu bilmiyordum!" Montag birden güldü.

"Bahse girerim ki bilmediğin bir şey daha biliyorum. Sabahları çimenlerin üstünde çiy oluyor."

Montag bunu bilip bilmediğini o an hatırlayamayınca oldukça sinirlendi.

"Ve bakarsan..." -Kız başıyla göğü gösterdi- "...ayda bir adam var."

Montag bakmayalı epey olmuştu.

Yolun geri kalanını sessizce yürüdüler; kız düşüncelere dalmıştı... Montag ise gergin, rahatsız bir halde susuyor ve kıza suçlayıcı bakışlar atıyordu. Kızın evine vardıklarında, evin bütün ışıkları yanmaktaydı.

"Neler oluyor?" Montag'ın bir evde bu kadar çok ışık yandığını gördüğü nadirdi.

"Ah, annemle babam ve amcam oturmuş konuşuyorlar, o kadar. Sokaklarda gezinmek gibi, ama daha nadir. Amcam bir keresinde de sokaklarda gezindiği için -sana söylemiş miydim?- tutuklanmıştı. Ah, biz *çok* tuhafız."

"Peki ne hakkında *konuşuyorsunuz?*"

Kız buna güldü. "İyi geceler!" Bahçe yolunda yürümeye başladı. Sonra bir şey hatırlamış gibi dönüp geri geldi ve Montag'a hayretle, merakla baktı. "Mutlu musun?" diye sordu.

Montag, "*Ne* miyim?" diye haykırdı.

Ama kız gitmişti bile... ay ışığında koşuyordu. Evinin ön kapısı usulca kapandı.

"Mutlu muymuşum! Ne saçma!"

Montag gülmeyi kesti.

Elini ön kapısının eldiven deliğine soktu ve dokunuşunun onun tanımasını bekledi. Ön kapı kayarak açıldı.

Montag sessiz odalara *Tabii ki mutluyum. Ne sanıyor ki? Mutlu* olmadığımı *mı?* diye sordu. Holde durup yukarıdaki havalandırma ızgarasına bakarken birden ızgaranın ardında bir şeylerin gizli olduğunu hatırladı; o şeyler şimdi yukarıdan kendisine bakıyordu sanki. Montag gözlerini çabucak kaçırdı.

Bu tuhaf gecede ne tuhaf bir görüşme yapmıştı. Buna benzer bir şey hatırlamıyordu; bir sene önce, bir ikindi vakti parkta yaşlı bir adamla karşılaştığı ve *konuştukları* zaman hariç...

Montag başını iki yana salladı. Boş bir duvara baktı. Kızın yüzü oradaydı, bellekte gerçekten çok güzeldi: Hatta hayret verici ölçüde güzeldi. Yüzü incecikti, bir gece yarısı karanlık bir odada küçük bir saatin hayal meyal görülen kolu gibiydi... hani uyanıp da saate bakmak istersiniz ve saatin size vakti dakikasına ve saniyesine dek söylediğini görürsünüz, beyaz bir sessizlik içinde parlamaktadır, tamamen kendinden emindir ve ilerideki karanlıklara, ama aynı zamanda yeni bir güneşe doğru da hızla ilerleyen gece hakkında ne söylemesi gerektiğini bilir.

Montag o diğer benliğe, bilinçaltındaki bazen saçmalayan ve iradeden, alışkanlıktan, vicdandan tamamen bağımsız o budalaya, "*Ne?*" diye sordu.

Tekrar duvara baktı. Kızın yüzü de aynaya ne çok ben-

ziyordu. Bu imkânsızdı; ne de olsa insan kendi ışığını ona yansıtan kaç kişi tanırdı ki? İnsanlar daha çok –benzetme yapmak isteyen Montag mesleğinden ilham aldı– meşaleye benzerdi, bir esintiyle sönene dek yanarlardı. Başka kişilerin yüzlerinin insana kendi yüz ifadesini, içini ürperten en gizli düşüncelerini yansıtması ne kadar nadirdi?

O kızın özdeşleşme gücü ne inanılmazdı; bir kukla gösterisini hevesle izleyen ve her gözkapağı titreşimini, her el ve parmak hareketini başlamasından bir saniye önce öngören bir seyirci gibiydi. Ne kadar süre birlikte yürümüşlerdi? Üç dakika? Beş? Oysa bu süre şimdi ne kadar uzun geliyordu. O kız, Montag'ın karşısındaki sahnede ne devasa bir figürdü; zayıf vücudu duvara ne etkileyici bir gölge düşürüyordu! Montag kendisinin gözü kaşınsa kızın gözlerini kırpıştırabileceğini hissediyordu. Kendisinin çene kasları hafifçe gerilirse de kız ondan çok önce esnerdi.

Aslında şimdi düşünüyorum da, gecenin köründe sokakta beni bekler gibiydi sanki... diye düşündü.

Yatak odası kapısını açtı.

Ay battıktan sonra bir anıtmezarın mermer zeminli soğuk odasına girmek gibiydi bu. İçerisi zifiri karanlıktı, dışarıdaki gümüşi dünyadan eser yoktu, pencereler sımsıkı kapalıydı, oda büyük şehrin hiçbir sesinin giremeyeceği bir mezar dünyasıydı. Oda boş değildi.

Montag kulak kabarttı.

Havada dans eden, sivrisinek sesini andıran hafif, zarif vızıltı; özel, pembe, sıcak yuvasında keyif çatan gizli bir eşekarısının elektriksi mırıltısı. Bu müzik sesi, Montag'ın ezgiyi takip edebileceği kadar yüksekti neredeyse.

Gülümsemesinin donyağından bir deri, fazla uzun süre yanmış, çökmüş ve söndürülmüş düşsel bir mumun maddesi gibi kayıp gittiğini, eridiğini, katlanıp kendi içine göçtüğünü

hissetti. Karanlık. Montag mutlu değildi. Mutlu değildi. Bu sözcükleri kendine söyledi. Bunun işin doğrusu olduğunu anladı. Mutluluğunu maske gibi takıyordu, o kız da maskeyi kapıp çimenlikte koşarak gitmişti ve onun kapısını çalıp maskeyi geri istemenin yolu yoktu.

Montag ışığı açmayıp, bu odanın nasıl göründüğünü hayalinde canlandırdı. Karısı yatağa uzanmıştı, üstü açıktı ve soğuktu, bir mezar kapağının üstünde sergilenen bir ceset gibiydi, görünmez çelik tellerle tavana sabitlenmiş gözleri kımıldatılamazdı. Kulaklarının içinde, sımsıkı geçirilmiş küçük Denizkabuklarından, yüksük radyolardan gelen, onun uyumayan zihninin kıyısına vuran bir elektronik ses, müzik ve konuşma, müzik ve konuşma okyanusu vardı. Oda sahiden de boştu. Her gece gelen dalgalar Mildred'ı büyük ses gelgitleriyle alıp götürüyor, gözleri fal taşı gibi açık kadını sabaha doğru salındırıyordu. Son iki yılda Mildred'ın o denizde yüzmediği, ona üçüncü kez seve seve dalmadığı bir gece olmamıştı.

Oda soğuktu, ama buna karşın Montag nefes alamadığını hissetti. Perdeleri ve Fransız pencereleri açmak istemiyordu, çünkü ayın odaya girmesini istemiyordu. Bu yüzden, kendini bir saat içinde havasızlıktan ölecek bir adam gibi hissederek, açık ve ayrı, dolayısıyla da soğuk yatağına el yordamıyla gitti.

Ayağının yerdeki nesneye çarpmasından bir saniye önce, öyle bir nesneye çarpacağını bildi. Köşeyi dönüp de kızı az kalsın yere sermesinden önce hissettiği duygunun benzeriydi bu. İleriye titreşimler gönderen ayağı hareket ederken, yolundaki küçük engelden gelen yankıları aldı. Ayağı tekmeledi. Nesne boğuk bir tıngırtıyla karanlığın içine yuvarlandı.

Montag dimdik durup tamamen özelliksiz gecede, karanlık yatakta yatan kişiye kulak kabarttı. Burun deliklerinden çıkan nefes öyle hafifti ki yaşamın ancak en uzak uçları-

nı, küçük bir yaprağı, siyah bir kuştüyünü, tek bir saç telini kımıldatıyordu.

Montag dışarıdan ışık gelmesini hâlâ istemiyordu. Ateşleyicisini çıkardı, onun gümüş diskine kazılı semenderi hissetti, onu yaktı...

Elinde tuttuğu küçük ateşin ışığında, iki aytaşı aşağıdan ona baktı; dünyanın hayatının onlara dokunmadan aktığı berrak bir derede gömülü iki solgun aytaşı.

"Mildred!"

Mildred'ın yüzü, üstüne yağmur yağabilecek ama yağmuru hissetmeyen, karla kaplı bir ada gibiydi; bulutlar hareketli gölgelerini onun üstünden geçirebilirdi ama o gölgeleri hissetmiyordu. Kulaklarına sımsıkı geçirilmiş yüksük eşekarılarının şarkısı vardı sadece ve gözleri tamamen cam gibiydi, nefesi burun deliklerine usulca ve hafifçe girip çıkıyordu; nefesinin girmesi ya da çıkması, çıkması ya da girmesi Mildred'ın umurunda değildi.

Montag'ın ayağıyla tekmelediği nesne şimdi onun yatağının kenarının altında parlıyordu. Günün daha erken saatlerinde otuz kapsülle dolu olan o küçük, kristal uyku hapı şişesi şimdi minik alevin ışığında kapaksız ve boş halde yatmaktaydı.

Montag öylece dururken, evin yukarısındaki gökyüzü çığlık attı. Müthiş bir yırtılma sesi koptu; sanki iki dev el, on beş bin kilometrelik siyah keteni dikiş yerinden yırtmıştı. Montag ortadan ikiye bölünmüştü. Göğsünün kesilerek ayrıldığını hissetti. Jet bombardıman uçakları geçiyor, geçiyor, geçiyordu; bir iki, bir iki, bir iki, altı tanesi, dokuz tanesi, on iki tanesi, bir tane, bir tane, bir tane ve sonra bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha... hepsi Montag'ın yerine çığlık atıyordu. Montag kendi ağzını açtı ve onların haykırışının aşağı inip kendi sergilenen dişlerinin arasından çıkmasına

izin verdi. Ev sarsıldı. Montag'ın elindeki ateş söndü. Aytaşları gözden kayboldu. Montag elinin telefona uzandığını hissetti.

Jetler gitmişti. Montag dudaklarının kımıldadığını, telefonun ahizesine sürtündüğünü hissetti. "İlkyardım hastanesi." Korkunç bir fısıltı.

Montag siyah jetlerin sesinin yıldızları un ufak ettiğini ve sabahleyin yeryüzünün yıldızların tuhaf bir karı andıran tozuyla kaplı olacağını hissetti. Karanlıkta titreyerek dururken ve dudaklarının sürekli kımıldamasına izin verirken aklından geçen aptalca düşünce buydu.

Bir makineleri vardı. Aslında iki makineleri vardı. Biri midenize inerdi, birikmiş bütün eski sular ile eski zamanı aramak için yankılı bir kuyuya inen siyah kobra misali. Ağır ağır kaynayarak tepeye akan yeşil maddeyi içerdi. Karanlığı içer miydi? Yıllarca birikmiş bütün zehirleri emer miydi? Sessizce beslenirken, arada sırada içsel boğulma ve körlemesine arama sesi çıkarıyordu. Bir Göz'ü vardı. Makinenin kişisellikten uzak operatörü özel bir optik kask taktığından, içini dışarı pompaladığı kişinin ruhuna bakabilirdi. Göz ne görüyordu? Adam söylemiyordu. Göz'ün gördüklerini görüyor, ama aslında görmüyordu. Bu operasyonun tamamı, insanın kendi bahçesinde hendek kazmasına benziyordu. Yataktaki kadın, ulaştıkları sert bir mermer katmanından fazlası değildi. *Yine de devam edin, sondayı içeri sokun, boşluğu çekin, öyle bir şey zonklayan emiş yılanıyla dışarı çıkarılabilirse tabii.* Operatör ayakta durarak sigara içiyordu. Diğer makine de çalışmaktaydı.

Diğer makineyi leke tutmaz kırmızımsı kahverengi iş tulumu giymiş, kişisellikten aynı ölçüde uzak biri kullanıyordu. Bu makine vücuttaki bütün kanı dışarı pompalayıp, yerine taze kan ve serum geçiriyordu.

Sessiz kadının başında duran operatör, "İki taraftan da temizlemek gerek," dedi. "Kanı temizlemeyince, mideyi temizlemenin anlamı yok. O madde kanda kalırsa kan beyne tokmak gibi, bam bam diye birkaç bin kez vurur ve sonunda beyin bir anda pes eder, duruverir."

"Kes şunu!" dedi Montag.

"Ben sadece söylüyordum," dedi operatör.

Montag, "İşiniz bitti mi?" diye sordu.

Makineleri sımsıkı kapadılar. "İşimiz bitti." Montag'ın öfkesinden hiç etkilenmemişlerdi. Öylece dururlarken, burunlarının etrafından kıvrılarak gözlerine giren sigara dumanına karşın gözlerini kırpıştırmıyor veya kısmıyorlardı. "Ücreti elli dolar."

"Neden önce onun iyi olup olmayacağını söylemiyorsunuz?"

"Tabii, iyi olacak. Zararlı maddenin hepsini buraya, bavulumuzun içine koyduk; artık ona zarar veremez. Dediğim gibi, eskiyi çıkarıp yeniyi koyunca iş tamamdır."

"İkiniz de doktor değilsiniz. Neden İlkyardım'dan doktor göndermediler?"

"Aman!" Operatörün sigarası dudağının üstünde kımıldadı. "Gecede böyle dokuz on vaka alıyoruz. Sayıları öyle çok ki, birkaç yıl önce özel makineleri yaptırdık. Optik lensli olan yeniydi tabii; gerisi çok eski. Böyle vakalarda doktora gerek yok; sorunu yarım saatte temizlemek için iki teknik eleman yeterli. Bak..." -Adam kapıya doğru yürüdü- "...gitmeliyiz. Benim emektar kulak yüksüğünden bir çağrı daha aldım şimdi. On sokak ötede. Biri daha hap şişesini boşaltmış. Bize tekrar ihtiyacın olursa ararsın. Sakin kalmasına dikkat et. Kontrasedatif verdik. Uyanınca acıkmış olacak. Hoşçakal."

Dümdüz ağızları sigaralı adamlar, şişen engerek gözlü adamlar makinelerini ve tüplerini; sıvı melankolinin ve ağır

ağır akan koyu, vıcık vıcık, isimsiz maddelerinin bulunduğu bavulu alıp uzun adımlarla kapıdan çıktı.

Montag bir sandalyeye çöküp bu kadına baktı. Kadının gözleri şimdi zarif bir şekilde kapalıydı; Montag avucunda onun nefesinin sıcaklığını hissetmek için elini koydu.

"Mildred," dedi sonunda.

Sayımız çok fazla, diye düşündü. *Milyarlarcayız ve bu çok fazla. Kimse kimseyi tanımıyor. Yabancılar gelip mahremiyetimizi ihlal ediyor. Yabancılar gelip kalbimizi söküyor. Yabancılar gelip kanımızı alıyor. Ulu Tanrım, o adamlar* kimdi? *Onları* daha önce *hiç görmemiştim!*

Yarım saat geçti.

Bu kadının kan dolaşımı yeniydi ve ona yeni bir şey yapmış gibiydi. Kadının yanakları pespembeydi; dudakları çok tazeydi ve canlı renkliydi... yumuşak ve rahat görünüyorlardı. Orada başka birinin kanı vardı. Başka birinin bedeni, beyni ve hafızası da olsaydı keşke. Keşke Mildred'ın zihnini alıp kuru temizlemeciye götürebilseler ve ceplerini boşaltıp, buharlayıp, temizleyip, tekrar toparlayıp sabahleyin geri getirebilselerdi. Keşke...

Montag kalkıp önce perdeleri, sonra da içeri gece havası girsin diye pencereleri açtı. Saat sabahın ikisiydi. Montag'ın sokakta Clarisse McClellan ile karşılaşmasından, eve gelmesinden, karanlık odaya girmesinden ve ayağının küçük kristal şişeye çarpmasından beri yalnızca bir saat mi geçmişti? Yalnızca bir saat; ama o sözcük erimiş ve yeni, renksiz bir formla peydah olmuştu.

Ayın renklendirdiği çimenliğin ötesinden, Clarisse ile babasının, annesinin ve amcasının evinden kahkahalar geliyordu; öyle usulca ve içtenlikle gülümsüyorlardı ki. Her şeyden öte, gecenin köründe, diğer bütün evler karanlıkta kendi başlarına takılırken ışıl ışıl aydınlanan o evden gelen

kahkahaları rahat ve samimiydi, kesinlikle zorlama değildi. Montag seslerin konuşup durduğunu, verdiğini, konuştuğunu, hipnotik ağlarını tekrar tekrar ördüğünü duyuyordu.

Montag hiç düşünmeden Fransız pencerelerden çıkıp çimenliği geçti. Konuşan evin önünde, gölgelerin içinde durdu; kapılarını çalıp, "Girmeme izin verin. Bir şey söylemem. Sadece dinlemek istiyorum. Ne diyordunuz?" diye fısıldamayı bile düşündü.

Ama bunun yerine öylece durdu; çok üşüyordu, yüzü buzdan bir maskeydi, bir erkeğin (Amca mıydı?) rahat rahat konuşmasını dinledi:

"Eh, sonuçta tek kullanımlık mendillerin çağı bu. Burnunu bir insana doğru sümkürürsün, kâğıt mendille silersin, mendili atıp sifonu çekersin, sonra bir başkasına uzanırsın, sümkürürsün, silersin, atıp sifonu çekersin. Herkes birbirinin smokin kuyruklarını kullanıyor. Ev sahibi takımı nasıl destekleyebilirsin ki, elinde bir program bile yoksa veya isimlerini bilmiyorsan? Hatta sahaya koşar adım çıkarlarken hangi renkte forma giydiklerini bile bilmiyorsan?"

Montag kendi evine geri döndü, pencereyi ardına kadar açık bıraktı, Mildred'ı kontrol etti, üstünü özenle örttü, sonra da uzandı; ay ışığı, kaşlarını çatmasıyla alnında oluşan çizgileri ve elmacık kemiklerini aydınlatıyordu, ay ışığı her gözde damıtılarak orada gümüşi bir katarakt oluşturuyordu.

Bir yağmur damlası. Clarisse. Bir başka damla. Mildred. Üçüncü bir damla. Amca. Dördüncü bir damla. Bu geceki yangın. Bir, Clarisse. İki, Mildred. Üç, amca. Dört, yangın. Bir, Mildred, iki, Clarisse. Bir, iki, üç, dört, beş, Clarisse, Mildred, amca, yangın, uyku hapları, adamlar, tek kullanımlık mendiller, smokin kuyrukları, sümkür, sil, atıp sifonu çek, Clarisse, Mildred, amca, yangın, haplar, kâğıt mendiller, sümkür, sil, atıp sifonu çek. Bir, iki, üç, bir, iki, üç! Yağmur. Fırtına.

Gülen amca. Alt katta gök gürlemesi. Bütün dünya sağanak halinde yağıyordu. Bir volkandan fışkıran alevler. Hepsi de kesik kesik gürleyerek, nehre dönüşen bir akıntı halinde hızla aşağıya, sabaha doğru akıyordu.

Montag, "Artık hiçbir şey bilmiyorum," dedi ve dilinin üstünde bir uyku pastilinin erimesine izin verdi.

Sabah dokuzda, Mildred'ın yatağı boştu.

Montag ayağa fırladı ve kalbi küt küt atarak holde koşup mutfak kapısının önünde durdu.

Örümceği andıran metal bir el, gümüşi ekmek kızartma makinesinden fırlayan dilimi kapıp erimiş tereyağına buladı.

Mildred kızarmış ekmeğin tabağına getirilmesini seyretti. İki kulağı da, vızıldayarak saati geçiren elektronik arılarla tıkalıydı. Mildred birden yukarı bakıp da Montag'ı görünce başıyla selam verdi.

Montag, "İyi misin?" diye sordu.

Denizkabuğu Kulak Yüksükleri'yle on yıllık çıraklık dönemi geçirmiş olan Mildred dudak okumakta ustaydı. Tekrar başını sallayarak onayladı. Ekmek kızartma makinesini, tıkırdayarak bir başka ekmek dilimini kızartmaya ayarladı.

Montag oturdu.

"*Neden* bu kadar açım bilmiyorum," dedi karısı.

"Sen..."

"*Açım...*"

Montag, "Dün gece..." diye söze başladı.

"İyi uyumadım. Kendimi berbat hissediyorum," dedi Mildred. "Tanrım, öyle açım ki. Anlam veremiyorum."

Montag tekrar, "Dün gece..." diye söze başladı.

Mildred onun dudaklarını kayıtsızca izledi. "Dün geceye ne olmuş?"

"Hatırlamıyor musun?"

"Neyi? Çılgın bir parti filan mı verdik? Akşamdan kalma gibiyim. Tanrım, öyle açım ki. Kimler geldi?"

"Birkaç kişi," dedi Montag.

"Ben de öyle düşünmüştüm." Mildred kızarmış ekmeğini çiğnedi. "Karnım ağrıyor, ama felaket açım. Partide bir salaklık yapmamışımdır umarım."

Montag usulca, "Yapmadın," dedi.

Ekmek kızartma makinesinin örümceği andıran eli Montag'ın ekmeğine tereyağı sürüp uzattı. Montag ekmek dilimini elinde tuttu; kendini yükümlü hissediyordu.

"Sen de çok iyi görünmüyorsun," dedi karısı.

İkindi sonunda yağmur yağdı ve tüm dünya koyu griydi. Montag evinin holünde durup, yanan turuncu semenderli rozetini taktı. Öylece durup, holdeki havalandırma ızgarasına uzun uzun baktı. Televizyon odasında senaryosunu okuyan karısı başını kaldırıp ona göz attı. "Hey," dedi. "Adam *düşünüyor!*"

"Evet," dedi Montag. "Seninle konuşmak istedim." Duraksadı. "Dün gece şişendeki bütün hapları içtin."

Şaşıran Mildred, "Ah, öyle bir şey yapmam ben," dedi.

"Şişe boştu."

"Ben öyle bir şey yapmam," dedi Mildred. "Neden öyle bir şey yapayım ki?"

"Belki de iki hap aldın ve sonra unutup iki tane daha aldın, sonra da tekrar unutup iki tane daha aldın ve ilacın etkisiyle öyle sersemledin ki otuz kırk tane yutana kadar devam ettin."

"Neden öyle aptalca bir şey yapayım ki?" dedi Mildred.

"Bilmiyorum," dedi Montag.

Mildred'ın onun söze devam etmesini beklediği barizdi. "Öyle yapmadım," dedi. "Hayatta yapmam."

"Tamam, öyle diyorsan," dedi Montag.

"Kadın böyle dedi." Mildred senaryosuna geri döndü.

Kendini yorgun hisseden Montag, "Bugün öğleden sonra ne var?" diye sordu.

Mildred bu kez senaryodan başını kaldırıp bakmadı. "Eh, on dakika sonra duvardan duvara devrede bir tiyatro oyunu gösterilecek. Bu sabah repliklerimi postayla gönderdiler. Kuponlar gönderdim. Senaryonun bir bölümünü eksik bırakıyorlar. Yeni bir fikir. Eksik bölüm ev kadını, yani ben. Eksik repliklerin sırası gelince üç duvardan bana bakıyorlar ve replikleri okuyorum. Mesela burada adam 'Bu fikrin tamamı hakkında ne düşünüyorsun Helen?' diyor. Ben de şey diyorum, şey..." Mildred duraksayıp parmağını senaryodaki bir satırın altında gezdirdi. "'Bence bu iyi!' Sonra oyuna devam ediyorlar ve sonunda adam 'Buna katılıyor musun Helen?' deyince ben 'Kesinlikle katılıyorum!' diyorum. Çok eğlenceli değil mi Guy?"

Montag holde durup ona baktı.

"Kesinlikle eğlenceli," dedi Mildred.

"Oyun neyle ilgili?"

"Şimdi söyledim ya. Bob, Ruth ve Helen diye birileri var."

"Ah."

"Cidden eğlenceli. Dördüncü duvarı da taktırmaya paramız olunca daha da eğlenceli olacak. Dördüncü duvarı söktürüp dördüncü bir televizyon duvarı taktırmak için gerekli parayı ne kadar zamanda biriktiririz sence? Sadece iki bin dolar."

"Yıllık maaşımın üçte biri bu."

Mildred, "Sadece iki bin dolar," diye karşılık verdi. "Hem bazen beni de düşünmelisin bence. Dördüncü bir duvarımız olursa, bu oda bizim değil her türden egzotik insanların odaları gibi olacak. Birkaç şeyden kısabiliriz."

"Üçüncü duvarın parasını ödemek için birkaç şeyden kısıyoruz zaten. Daha iki ay önce monte edildi, hatırlıyor musun?"

"Daha o kadar mı oldu sadece?" Mildred oturup Montag'a uzun bir an boyunca baktı. "Eh, güle güle canım."

"Hoşçakal," dedi Montag. Durup döndü. "Mutlu sonla mı bitiyor?"

"Henüz sonuna gelmedim."

Montag gidip son sayfayı okudu, başıyla onayladı ve senaryoyu katlayıp Mildred'a geri verdi. Evden dışarıya, yağmura çıktı.

Yağmur hafifliyordu; kaldırımın ortasında başını kaldırmış yürüyen kızın yüzüne tek tük damlalar düşüyordu. Kız, Montag'ı görünce gülümsedi.

"Merhaba!"

Montag selam verdikten sonra, "Şimdi ne haltlar karıştırıyorsun?" diye sordu.

"Hâlâ deliyim. Yağmur iyi hissettiriyor. Yağmurda yürümeye bayılırım."

"Benim pek hoşuma gitmezdi sanırım," dedi Montag.

"Denesen hoşuna gidebilir."

"Hiç denemedim."

Kız dudaklarını yaladı. "Yağmurun tadı bile güzel."

Montag, "Ne yapıyorsun... her şeyi bir kez denemeye mi çalışıyorsun?" diye sordu.

"Bazen iki kez." Kız elindeki bir şeye baktı.

Montag, "Elinde ne var?" diye sordu.

"Yılın son karahindibalarından tahminimce. Yılın bu geç vaktinde çimenlikte bunlardan bir tane bulabileceğimi sanmıyordum. Çenenin altına sürtmeni söylediler mi hiç? Bak." Kız gülerek çiçeği çenesine dokundurdu.

"Niye ki?"

"İz bırakırsa, âşığım demektir. Bıraktı mı?"

Montag bakmaktan başka bir şey yapamazdı.

"Eee?" dedi kız.

"Çenenin altı sapsarı oldu."

"Güzel! Şimdi *sende* deneyelim."

"Bende işe yaramaz."

"İşte." Montag'ın kımıldamasına fırsat kalmadan, kız karahindibayı onun çenesinin altına dayamıştı. Montag geri çekilince kız güldü. "Kımıldama!"

Montag'ın çenesinin altına bakıp kaşlarını çattı.

"Eee?" dedi Montag.

"Ne yazık," dedi kız. "Kimseye âşık değilsin."

"Hayır, âşığım!"

"Öyle görünmüyor."

"Âşığım, hem de sırılsıklam!" Montag bu sözüne uygun bir yüz ifadesi takınmaya çalıştı, ama başaramadı. "Âşığım!"

"Ah, öyle bakma lütfen."

"Sebebi karahindiba," dedi Montag. "Hepsini kendinde kullandın. O yüzden bende iz bırakmadı."

"Elbette, sebep bu olmalı. Ah, canını sıktım şimdi, bunu görebiliyorum; üzgünüm, gerçekten üzgünüm." Kız, Montag'ın dirseğine dokundu.

Montag çabucak, "Hayır, hayır," dedi. "Ben iyiyim."

"Gitmem gerek, o yüzden beni affettiğini söyle; bana kızgın olmanı istemiyorum."

"Kızgın değilim. Canım sıkıldı, evet."

"Şimdi psikiyatristimle görüşmeye gitmeliyim. Beni gitmeye *zorluyorlar.* Uyduruk laflar ediyorum. Psikiyatristim hakkımda ne düşünüyor bilmiyorum. Soğan gibi katmanlı olduğumu söylüyor! Katmanları soymasına izin vererek, meşgul olmasını sağlıyorum."

"Psikiyatriste ihtiyacın olduğuna inanmaya meyilliyim," dedi Montag.

"Aslında öyle düşünmüyorsun."

Montag derin bir nefes aldı ve bir süre içinde tuttuktan sonra bıraktı. "Evet, aslında öyle düşünmüyorum."

"Psikiyatristim çıkıp ormanlarda gezinmemin, kuşları seyretmemin ve kelebek toplamamın sebebini merak ediyor. Koleksiyonumu bir gün gösteririm sana."

"Güzel."

"Boş vakitlerimde ne yaptığımı bilmek istiyorlar. Bazen sırf oturup *düşündüğümü* söylüyorum. Ama ne düşündüğümü söylemiyorum onlara. Koşturmalarını sağlıyorum. Bazen de başımı böyle geriye atıp yağmur damlalarının ağzımın içine düşmesini sağladığımı söylüyorum. Tatları aynen şarap gibi. Bunu hiç denedin mi?"

"Hayır, ben..."

"Beni *affettin*, değil mi?"

"Evet." Montag bunu düşündü. "Evet, affettim. Sebebini Tanrı bilir. Tuhafsın, sinir bozucusun ama seni affetmek kolay. On yedi yaşında olduğunu mu söylemiştin?"

"Şey... gelecek ay."

"Ne acayip. Ne garip. Karım otuz yaşında ama sen bazen ondan çok daha yaşlı gibi görünüyorsun. Bunu göz ardı edemiyorum bir türlü."

"Siz de tuhafsınız, Bay Montag. İtfaiyeci olduğunuzu bile unutuyorum bazen. Şimdi, sizi tekrar kızdırabilir miyim?"

"Devam et."

"Nasıl başladı? O işe nasıl girdin? Mesleğini nasıl seçtin ve bu işi yapmayı neden düşündün? Sen diğerleri gibi değilsin. Onlardan epey gördüm; *biliyorum.* Konuştuğumda bana bakıyorsun. Dün gece, aydan bahsettiğimde aya baktın. Diğerleri bunu asla yapmazdı. Diğerleri ben konuşurken çekip

giderdi. Veya beni tehdit ederdi. Kimsenin kimseye ayıracak vakti yok artık. Sen bana katlanan çok az kişiden birisin. İtfaiyeci olmanı bu yüzden çok tuhaf buluyorum; sana uymuyor sanki."

Montag bedeninin ikiye bölündüğünü hissetti; bir yanı sıcak, diğeri soğuktu... bir yanı yumuşak, diğeri sertti... bir yanı titriyor, diğeri titremiyordu; iki yarısı birbirine sürtünüyordu.

"Randevuna koşsan iyi olacak," dedi.

Bunun üzerine kız koşarak uzaklaşıp, yağmurda duran Montag'ı tek başına bıraktı. Montag ancak uzun zaman sonra hareket etti.

Sonra, yürürken başını yağmurda çok yavaşça geriye attı ve sadece birkaç saniyeliğine ağzını açtı...

Mekanik Tazı, itfaiye binasının arka tarafındaki karanlık bir köşede hafifçe vızıldayan, hafifçe titreşen, yumuşak ışıkla aydınlanan kulübesinde uyuyor ama aslında uyumuyor, yaşıyor ama aslında yaşamıyordu. Gecenin birinin loş ışığı, büyük pencereyle çerçevelenmiş bulutsuz gökyüzünden gelen ay ışığı hafifçe titreyen canavarın pirinç, bakır ve çelikten oluşan vücudunu aydınlatıyordu. Sekiz bacağını altı lastikli patilerinin üstünde örümcek gibi toplamış halde çok hafifçe titreyen yaratığın ufak ve yakut rengi cam kısımlarında, naylon fırçalı burun deliklerinin incecik ve hassas kıllarında ışık titreşiyordu.

Montag pirinç direkten kayarak indi. Şehre bakmak için dışarı çıktı... bulutlar artık tamamen dağılmıştı; Montag bir sigara yaktıktan sonra geri dönüp eğildi ve Tazı'ya baktı. Tazı, balın zehir çılgınlığıyla, delilik ve kâbusla yüklü olduğu bir tarladan evine dönmüş, vücudu o fazla zengin nektarla tıka basa doldurulmuş ve şimdi uyuyarak kötülüğü içinden atan dev bir arı gibiydi.

Bu ölü canavar, bu canlı canavar karşısında her zamanki gibi büyülenen Montag, "Selam," diye fısıldadı.

Sıkıcı gecelerde, yani her gece adamlar pirinç direklerden kayarak inip Tazı'nın koku sistemini tıkır tıkır ayarlayarak uygun kombinasyonlara getirir ve ardından itfaiye binasının aşağı eğimli rampasına sıçanlar, bazen de tavuklar veya zaten boğulması gereken kediler salarlardı; sonra da Tazı'nın hangi kedi, tavuk veya sıçanı önce yakalayacağı üstüne bahse tutuşurlardı. Hayvanlar serbest bırakılırdı. Üç saniye sonra oyun biterdi; Tazı'nın rampanın ortasında yakaladığı sıçan, kedi veya tavuk kendisini hafifçe tutan patilerin arasında kısılıyken, yaratığın uzun burnundan çıkan on santimlik, içi boş çelik iğne büyük dozda morfin veya prokain zerk etmek üzere inerdi. Sonra o piyon, yakma fırınına atılırdı. Yeni bir oyun başlardı.

Montag çoğu gece, bunlar olurken üst katta kalırdı. İki yıl önce bir keresinde en usta bahisçilerle bahse tutuşmuş ve bir haftalık maaşını kaybedince, deliye dönen Mildred'ın öfkesine maruz kalmıştı; Mildred'ın öfkelendiği damarlarından ve kırmızı lekelerden belliydi. Ama artık Montag geceleri ranzasında, yüzü duvara dönük halde yatıyor ve aşağıdan gelen yüksek kahkahaları, kaçışan sıçanların ayaklarının çıkardığı o piyano telini çağrıştıran sesleri, farelerin keman sesini andıran cıyaklamalarını ve Tazı'nın çiğ ışıkta gece kelebeği gibi öne atılıp kurbanını tuttuğu, iğneyi batırdığı ve sonra sanki bir düğme çevrilmiş gibi, ölmek üzere kulübesine döndüğü zamanlardaki o büyük, gölgelendirici, hareketli sessizliğini dinliyordu.

Montag uzun burna dokundu.

Tazı hırladı.

Montag geriye sıçradı.

Tazı kulübesinin içinde yarı doğrularak, ansızın etkin-

leştirilmiş göz ampullerinde yeşilimsi mavi neon ışıklar titreşirken Montag'a baktı. Tekrar hırladı; elektrik vızıltısının, kızarma sesinin, metal gıcırtısının ve çarkların dönme sesinin tuhaf bir karışımı olan bu kulak tırmalayıcı ses paslı ve kadimdi, şüphe yüklüydü sanki.

Kalbi küt küt atan Montag, "Hayır, hayır oğlum," dedi.

Gümüşi iğnenin dışarıya iki buçuk santim çıkıp geri çekildiğini, tekrar çıkıp geri çekildiğini gördü. Canavar için için hırıldayarak ona bakıyordu.

Montag geriledi. Tazı bir adım atarak kulübesinden çıktı. Montag bir eliyle pirinç direğe tutundu. Tepki vererek yukarıya doğru kayan direk, Montag'ı usulca tavandan geçirdi. Montag yarı aydınlık üst katın zeminine indi. Titriyordu ve yüzü yeşilimsi beyazdı. Aşağıda, Tazı sekiz inanılmaz böcek bacağının üstüne tekrar kurulmuştu ve tekrar kendi kendine vızıldıyordu; çok yüzeyli gözleri huzurluydu.

Montag inme deliğinin yanında öylece durarak, korkularının geçmesini bekledi. Arkasındaki köşede, tavan abajurunun yeşil ışığında, kumar masasında oturan dört adam ona göz atsalar da bir şey demediler. Sadece Anka armalı Yüzbaşı şapkalı adam sonunda merakına yenilerek, ince elinde iskambil kartları tutarken, uzun odanın diğer tarafından seslendi.

"Montag...?"

"Benden *hoşlanmıyor,*" dedi Montag.

"Ne, Tazı mı?" Yüzbaşı kartlarını inceledi. "Boşversene. Onun hoşlanmak ya da hoşlanmamak gibi bir durumu yok. O sadece 'işlevini yerine getirir'. Balistik dersi gibi bu. Onun kendisi için belirlediğimiz bir yolu var. O yoldan gider. Kendini hedef alır, kendine odaklanır ve durdurur. O sadece bakır tellerden, akülerden ve elektrikten ibaret."

Montag yutkundu. "Hesaplayıcıları herhangi bir kombi-

nasyona ayarlanabilir; herhangi bir amino asit, kükürt, süt yağı ve alkalin miktarına ayarlanabilir. Değil mi?"

"Bunu hepimiz biliyoruz."

"Buradaki, binadaki hepimizin bütün o kimyasal dengelerimiz ve oranlarımız alt kattaki ana dosyaya kaydediliyor. Birinin Tazı'nın 'hafızasına' kısmi bir kombinasyon girmesi, belki amino asit ayarını biraz artırması kolay olabilir. O hayvanın demin yaptığı şeyi açıklar bu. Bana tepki verdi, üstüme geldi."

"Haydi canım," dedi Yüzbaşı.

"Sinirliydi, ama çok kızgın değildi. 'Hafızası', ona dokunduğumda hırlayacağı şekilde ayarlanmıştı sadece."

Yüzbaşı, "Böyle bir şeyi kim yapar ki?" diye sordu. "Burada düşmanın yok Guy."

"Bildiğim kadarıyla yok."

"Yarın teknisyenlerimize söyleriz, Tazı'yı kontrol ederler."

"Beni ilk tehdit edişi değil bu," dedi Montag. "Geçen ay iki kez oldu."

"Hallederiz. Merak etme."

Ama Montag kımıldamadı ve öylece durup, evinin holündeki havalandırma ızgarasını ve ızgaranın ardında gizli şeyi düşündü yalnızca. Buradaki, itfaiye binasındaki birileri havalandırma ızgarasından haberdarsa, Tazı'ya "söylemiş" olamaz mıydılar...?

Yüzbaşı inme deliğine gelip, Montag'a sorgulayan gözlerle baktı.

"Sadece şeyi düşünüyordum... Tazı geceleri aşağıda neler düşünüyor acaba?" dedi Montag. "Gerçekten bize düşman mı kesiliyor? İçimi ürpertiyor."

"Düşünmesini istemediğimiz hiçbir şeyi düşünmüyor."

Montag usulca konuştu: "Bu üzücü... çünkü onu sadece

avlanmaya, bulmaya ve öldürmeye ayarlıyoruz. Bilip bileceği sadece bunlarsa, ne yazık."

Beatty hafifçe, horgörüyle güldü. "Boşversene! O iyi bir zanaat eseri, kendi hedefini yakalayabilen ve her seferinde on ikiden vurmayı garanti eden iyi bir tüfek."

"İşte bu yüzden onun sıradaki kurbanı olmak istemiyorum," dedi Montag.

"Neden? Vicdanını rahatsız eden bir mesele mi var?"

Montag hızla yukarı baktı.

Beatty karşısında durmuş, ona sabit gözlerle bakıyordu; sonra ağzı açıldı ve çok hafifçe gülmeye başladı.

Bir iki üç dört beş altı yedi gün. Montag bir o kadar kez evden çıktı ve Clarisse orada, dünyada bir yerlerdeydi. Montag bir keresinde onun bir ceviz ağacını sarstığını, bir keresinde de çimenlikte oturup mavi süveter ördüğünü gördü; üç dört kez de kapısının önünde mevsim sonu çiçeklerinden oluşan bir buket veya küçük bir torbanın içinde bir avuç kestane ya da beyaz bir sayfaya iğneyle tutturulup kapısına raptiyeyle asılmış sonbahar yaprakları buldu. Her gün Clarisse köşeye kadar ona eşlik ediyordu. Bir gün yağmur yağıyordu, ertesi gün hava açıktı, sonraki gün sert rüzgâr esiyordu, ondan sonraki gün hava ılık ve sakindi, o sakin günden sonraki gün de havanın fırın gibi olduğu yaz günlerini andırıyordu ve ikindi sonunda Clarisse'in yüzü artık iyice bronzlaşmıştı.

Montag bir keresinde, metro girişinde, "Neden seni yıllardır tanıyormuşum gibi hissediyorum?" diye sordu.

"Çünkü senden hoşlanıyorum ve senden bir şey istemiyorum," dedi Clarisse. "Ve çünkü birbirimizi tanıyoruz."

"Kendimi çok yaşlı hissettiriyorsun ve tam bir baba gibi hissetmeme yol açıyorsun."

"Şimdi sen açıkla bakalım... madem çocukları o kadar seviyorsun, neden benim gibi kızların olmadı?"

"Bilmem."

"Şaka yapıyorsun!"

"Yani, nasıl desem..." Montag durup başını iki yana salladı. "Şey, karım, o... o asla çocuk istemedi."

Kız gülümsemeyi kesti. "Üzgünüm. Benimle dalga geçiyorsun sandım, gerçekten. Aptalın tekiyim."

"Hayır, hayır," dedi Montag. "İyi bir soruydu. Epeydir kimse bunu soracak kadar umursamıyordu. İyi bir soru."

"Başka şeylerden konuşalım. Eski yaprakları kokladın mı hiç? Tarçın gibi kokmuyorlar mı? Al. Kokla."

"Aaa, *sahiden* tarçın gibi kokuyor bir bakıma."

Kız berrak, koyu gözleriyle ona baktı. "Hep afallamış gibi görünüyorsun."

"Vaktim olmadı, o kadar..."

"Dediğim o genişletilmiş reklam panolarına baktın mı?"

"Sanırım. Evet." Montag kendini tutamayıp güldü.

"Gülüşün eskisinden çok daha hoş."

"Öyle mi?"

"Çok daha rahat."

Montag kendini daha müsterih ve rahat hissetti. "Neden okulda değilsin? Her gün ortalarda dolandığını görüyorum."

"Ah, beni özlemiyorlar," dedi kız. "Asosyalmişim, öyle diyorlar. Kaynaşamıyormuşum. Öyle tuhaf ki. Aslında çok sosyalimdir. Sosyalden ne kastettiğine bağlı tamamen, değil mi? Bana göre sosyal olmak, seninle böyle şeyler hakkında konuşmak." Ön bahçede ağaçtan düşmüş birkaç kestaneyi takırdattı. "Veya dünyanın ne tuhaf olduğundan bahsetmek. İnsanlarla olmak güzel. Ama bir grup insanı bir araya getirip de konuşmalarına izin vermemek sosyallik değil bence; ya sence? Bir saat televizyon dersi, bir saat basketbol veya beyzbol ya da koşu, yine bir saat çevriyazılı tarih veya resim ve yine spor... ama biliyor musun, asla soru sormuyoruz, en

azından çoğumuz sormuyor; yanıtları bing bing bing diye veriyorlar sadece, biz de dört saat daha film-öğretmenin karşısında oturuyoruz. Bana göre kesinlikle sosyallik değil bu. Bir sürü huniye su döküyorlar ve alttan akan şeye şarap diyorlar, ama değil. Günün sonunda bizi öyle yormuş oluyorlar ki yatağa gitmekten veya kabadayılık taslamak için Eğlence Parkı'na gitmekten, Cam Kırma yerinde pencere camları kırmaktan ya da o büyük çelik toplu Araba Parçalama yerinde araba parçalamaktan başka bir şey yapamıyoruz. Veya arabalara atlayıp sokaklarda yarışıyoruz, lamba direklerinin ne kadar yakınından geçebileceğimizi görmeye çalışıyoruz, "tavuk"* veya "jant kapağı düşürmece" oynuyoruz. Hakkımda söyledikleri her şey doğru sanırım. Hiç arkadaşım yok. Bu anormal olduğumu kanıtlıyormuş. Ama tanıdığım herkes ya bağırıyor ya ortalıkta çılgınca dans ediyor ya da birbirini dövüyor. Bugünlerde insanların birbirini nasıl incittiğini fark ediyor musun?"

"Öyle yaşlı gibi konuşuyorsun ki."

"Bazen çok yaşlı oluyorum. Yaşıtım çocuklardan korkuyorum. Birbirlerini öldürüyorlar. Hep böyle miydi? Amcam hayır diyor. Sırf geçen sene altı arkadaşım vuruldu. On arkadaşım araba kazasında öldü. Onlardan korkuyorum, korktuğum için de beni sevmiyorlar. Amcamın dediğine göre, dedesi çocukların birbirini öldürmediği zamanları hatırlıyormuş. Ama bu çok eskidenmiş... o zamanlar her şey farklıymış. *Sorumluluğa inanırlardı,* diyor amcam. Biliyor musun, ben sorumluluk sahibiyim. Yıllar önce, gerektiği zaman dayak yedim. Bütün alışverişi de ben yapıyorum ve evi ellerimle temizliyorum.

"Ama en çok da insanları seyretmeyi seviyorum," dedi

---

* İki sürücüyle oynanan, arabaların karşılıklı birbirine doğru ilerlediği ve direksiyonu önce kıranın kaybettiği oyun. *-çn*

kız. "Bazen bütün gün metroyla gezip onlara bakıyorum, onları dinliyorum. Kim olduklarını, ne istediklerini ve nereye gittiklerini öğrenmek istiyorum sadece. Bazen Eğlence Parklarına gidip jet arabalarına bindiğim bile oluyor, gece yarısı şehir sınırında yarıştıklarında... sigortalı oldukları sürece polisin umurunda olmuyor. Bazen metrolarda gizlice kulak kabartıyorum. Veya gazoz makinelerinin başındayken kulak kabartıyorum ve biliyor musun?"

"Neyi?"

"İnsanlar hiçbir şeyden bahsetmiyor."

"Ah, bir şeylerden bahsediyorlardır *mutlaka!*"

"Hayır, hiçbir şeyden bahsetmiyorlar. Genellikle bir sürü araba veya giysi markası ya da yüzme havuzu firması sayıp, ne güzel diyorlar! Ama hepsi aynı şeyleri söylüyor ve kimse kimseden farklı bir şey söylemiyor. Kafelerde de genellikle espri makineleri çalıştırılıyor ve genellikle aynı espriler yapılıyor veya müzik duvarının ışıkları yakılıyor ve bütün o renkli desenler inip çıkıyor, ama bunlar sadece renk ve tamamen soyut. Müzelerde de... müzeye gittin mi *hiç? Tamamen* soyut. Artık sadece bu var. Amcamın dediğine göre bir zamanlar durum farklıymış. Çok eskiden bazen fotoğraflar bir şeyler söylermiş, hatta *insanları* gösterdikleri bile olurmuş."

"Amcam şöyle dedi, amcam böyle dedi deyip duruyorsun. Amcan takdire şayan biri olsa gerek."

"Öyledir. Kesinlikle öyle. Eh, gitmeliyim. Hoşçakalın Bay Montag."

"Güle güle."

"Hoşçakal..."

Bir iki üç dört beş altı yedi gün: İtfaiye binası.

"Montag, şu direğe öyle bir tırmanıyorsun ki, ağaca çıkan kuş gibisin."

Üçüncü gün.

"Montag, bu sefer arka kapıdan geldiğini gördüm. Tazı rahatsız mı ediyor?"

"Hayır, hayır."

Dördüncü gün.

"Montag, komik bir şey. Bu sabah duydum. Seattle'da bir itfaiyeci bir Mekanik Tazı'ya kasıtlı olarak kendi kimyasal bileşimini girmiş, sonra da onu serbest bırakmış. *Bu* ne tür bir intihar sence?"

Beş, altı, yedi gün.

Sonra Clarisse gitti. Montag o ikindinin ne tersliği olduğunu bilmiyordu, ama terslik kızı dünyada bir yerlerde görmemesiydi. Çimenlik boştu, ağaçlar boştu, sokak boştu ve Montag, başta bunun farkında bile olmasa da, kızı özlüyordu ve hatta onu arıyordu; işin gerçeği, metroya vardığında içinde huzursuzluk kıpırtıları belli belirsiz baş göstermekteydi. Bir sorun vardı; rutini bozulmuştu. Evet, bu basit bir rutindi, sadece birkaç kısa günde oluşturulmuştu, ama yine de...? Az kalsın dönüp, geldiği yoldan gerisingeri yürüyecekti... kıza ortaya çıkması için zaman tanımak amacıyla. Aynı yoldan gitmeyi denerse her şeyin yolunda gideceğine emindi. Ama vakit geçti ve treninin gelmesi Montag'ın planını engelledi.

Kartların hızlı ve düzensiz hareketleri, ellerin ve gözkapaklarının hareketleri, itfaiye binasının tavanından gelen monoton zaman-sesi: "...bir otuz beş, Perşembe gecesi, 4 Kasım... bir otuz altı... gece bir otuz yedi..." Yağlı masanın üstüne konulan iskambil kartlarının tıkırtısı... bütün sesler Montag'a geliyordu, kapalı gözlerinin ardından, anlık olarak diktiği bariyerin ardından. İtfaiye binasının ışıltılarla, parıltılarla ve sessizlikle, pirinç renkleriyle, bozukluk renkleriyle, altın ve gümüş renkleriyle dolu olduğunu hissedebiliyordu. Masada oturan görünmez adamlar kartlarına bakıp iç geçiriyordu,

bekliyordu. "...bir kırk beş..." Sesli saat soğuk saati, daha da soğuk bir senenin soğuk bir gecesinin soğuk saatini matemle söylüyordu.

"Sorun ne Montag?"

Montag gözlerini açtı.

Bir yerlerde bir radyo vızıldıyordu. "...her an savaş ilan edilebilir. Bu ülke kendini savunmaya hazırdır..."

Kara sabah göğünde çok sayıda jet uçağı tek bir notayla ıslık çalarak geçerken itfaiye binası sarsıldı.

Montag gözlerini kırpıştırdı. Beatty ona sanki müze heykeliymiş gibi bakıyordu. Beatty her an kalkıp onun etrafında gezinebilir, ona dokunabilir, suçluluk duygusunu ve özbilincini araştırabilirdi. Suçluluk duygusu mu? Neyle ilgili suçluluk duygusu?

"Sıra sende Montag."

Montag binlerce gerçek ve on binlerce hayali ateşle yüzleri bronzlaşmış, işleri yanaklarını kızartan ve gözlerini ısıtan bu adamlara baktı. Bu adamlar hep yanan siyah pipolarını yakarken, platin ateşleyici alevlerine gözlerini kaçırmadan bakardı. Onlar ve kömür karası saçları, is rengi kaşları ve mavimsi kül lekeli, sinekkaydı tıraşlı yanakları; ama soyları belli oluyordu. Montag irkilerek dikeldi, ağzı açıldı. Siyah saçlı, siyah kaşlı ve yanık yüzlü *olmayan*... çelik mavisi yanakları tıraşlı olup da tıraşsız gibi *görünmeyen* bir itfaiyeci görmüş müydü hiç? Bu adamlar kendisinin aynısıydı! Yoksa bütün itfaiyeciler eğilimlerinin yanı sıra görünüşlerine göre de mi seçiliyordu? Yanmış kömür artığı ve kül rengindeydiler, pipolarından da sürekli yanık kokusu geliyordu. Yüzbaşı Beatty oradaydı, fırtına habercisi bulutlar gibi yükselen tütün dumanları salıyordu. Beatty yeni bir tütün paketi açıyor, selofanı buruşturarak ateş sesine dönüştürüyordu.

Montag kendi ellerindeki kartlara baktı. "Ben... şeyi düşünüp duruyorum. Geçen haftaki yangını. Kütüphanesini hallettiğimiz adamı. Ona ne oldu?"

"Tımarhaneye götürdüler... çığlıklar atıyordu."

"Deli değildi."

Beatty kartlarını usulca düzenledi. "Devleti ve bizi kandırabileceğini sanan herkes delidir."

"Nasıl bir his olduğunu hayal etmeye çalıştım," dedi Montag. "Yani *bizim* evlerimizi, *bizim* kitaplarımızı itfaiyecilerin yakmasının nasıl bir his olduğunu."

"Bizim kitabımız yok."

"Ama olsaydı."

"Sende *var* mı?"

Beatty gözlerini yavaşça kırpıştırdı.

"Hayır."

Montag onların ötesine, bir milyon yasak kitabın dak-

tiloyla yazılmış isimlerini içeren listelerin olduğu duvara baktı. Montag'ın baltasının ve su değil kerosen fışkırtan hortumunun altında seneleri yakan ateşte isimleri sıçrıyordu. "Hayır." Ama Montag'ın zihninde serin bir rüzgâr esmeye başladı; evindeki havalandırma ızgarasından hafifçe eserek Montag'ın yüzünü donduruyordu. Ve Montag yine kendini yemyeşil bir parkta gördü... yaşlı bir adamla, çok yaşlı bir adamla konuşuyordu ve parkta esen rüzgâr da soğuktu.

Montag duraksadı. "Ne... hep böyle miydi? İtfaiye binası, işimiz? Yani, şey, evvel zaman içinde..."

"Evvel zaman içinde mi!" dedi Beatty. "*Bu* ne biçim laf?"

Montag içinden *Kendini ele vereceksin geri zekâlı,* dedi kendine. Son yangında, bir masal kitabı yanarken, tek bir satıra göz atmıştı. "Yani eskiden, evler yangına tamamen dayanıklı olmadan önce..." dedi. Birden sanki çok daha genç bir ses onun adına konuşuyormuş gibi geldi. Ağzını açtı ve ko-

nuşan Clarisse McClellan oldu: "İtfaiyeciler yangınları besleyip büyütmek yerine *engellemiyor* muydu?"

"Saçma!" Stoneman ile Black kural kitaplarını çıkarıp (bunlar Amerika'nın İtfaiyecileri'nin kısa tarihçelerini de içeriyordu), Montag'ın okuyacağı şekilde (oysa orada yazanları epeydir biliyordu) masaya koydular:

1790'da Koloniler'de, İngiliz etkisi taşıyan kitapları yakma amacıyla kuruldu. İlk itfaiyeci: Benjamin Franklin.

KURAL 1. Alarm verilince hızla harekete geçin.
2. Yangını bir an önce başlatın.
3. Her şeyi yakın.
4. Derhal itfaiye binasına dönüp rapor verin.
5. Başka Alarmlar için hazır bekleyin.

Herkes Montag'ı seyrediyordu. Montag kımıldamadı.

Alarm çaldı.

Tavandaki çan kendini iki yüz kez tekmeledi. Dört sandalye bir anda boşaldı. Kartlar kar gibi uçuşarak yağdı. Pirinç direk titredi. Adamlar gitmişti.

Montag sandalyesinde oturuyordu. Aşağıda, turuncu ejderha öksürerek canlandı.

Montag rüyada bir adam gibi direkten aşağı kaydı.

Mekanik Tazı kulübesinde ayağa fırladı; gözleri yeşil alevlerden ibaretti.

"Montag, kaskını unuttun!"

Montag kaskı arkasındaki duvardan kaptı, koştu, sıçradı ve yola çıktılar; gece rüzgârı, siren çığlıklarını ve güçlü metal gök gürültülerini çekiçliyordu!

Şehrin eski bölümündeki, boyası dökülen, üç katlı bir evdi; en az yüz yıllıktı ama tüm evler gibi o da yıllar önce yangına

dayanıklı ince plastik kılıfla kaplanmıştı ve bu koruyucu kabuk onu gökyüzünde tutan tek şey gibiydi.

"İşte geldik!"

Motor ansızın durdu. Beatty, Stoneman ve Black kaldırımda koştular; yangına dayanıklı, bol itfaiyeci montlarının içinde tiksinç ve şişman görünmeye başlamışlardı birden. Montag peşlerinden gitti.

Ön kapıyı kırıp bir kadını tuttular, oysa kadın kaçmıyordu; kaçmaya çalışmıyordu. Öylece durup iki yana sallanıyordu sadece; gözlerini duvardaki bir hiçliğe dikmişti, sanki başına korkunç bir darbe vurmuşlar gibi. Dili ağzının içinde hareket ediyordu, gözleri de bir şeyi hatırlamaya çalışır gibiydi; sonra hatırladılar ve dili tekrar hareket etti:

"'Adam rolü yap, Ridley Efendi; bugün İngiltere'de Tanrı'nın izniyle öyle bir mum yakacağız ki, inanıyorum ki asla sönmeyecek.'"

"Bu kadarı yeter!" dedi Beatty. "Neredeler?"

Kadını şaşılacak bir tarafsızlıkla tokatladı ve soruyu tekrarladı. Yaşlı kadının gözleri Beatty'ye odaklandı. "Nerede olduklarını zaten biliyorsunuz, yoksa gelmezdiniz," dedi.

Stoneman arkasındaki telefon resmine şikâyet yazılıp imzalanmış telefon alarm kartını uzattı.

"Tavan arasından şüphelenmek için sebep var; No. 11 Elm, Şehir. E. B."

Kadın baş harfleri okuyunca, "Bu komşum Bayan Blake olmalı," dedi.

"Pekâlâ çocuklar, bulalım onları!"

Göz açıp kapayıncaya dek yukarı çıkıp küf kokulu karanlıkta gümüş el baltalarıyla kapılara vurmaya başladılar, kapıların kilitli olmadığını anlayınca da eğlenen gençler gibi bağrışarak apar topar içeri daldılar. "Hey!" Dik merdiveni titreyerek çıkan Montag'ın üstüne kitaplar yağdı. Ne rahat-

sız ediciydi bu! Daha önce her seferinde iş mum söndürmek kadar kolay olmuştu. İçeri önce polisler girerdi ve kurbanın ağzını bantlayıp, elini kolunu bağlayıp, onu parıltılı böcek arabalarına bindirirlerdi ve götürürlerdi... dolayısıyla geldiğinizde boş bir ev bulurdunuz. Kimseye zarar vermezdiniz, *nesnelere* zarar verirdiniz yalnızca! Nesnelerin canı yanmadığından, nesneler hiçbir şey hissetmediğinden ve çığlık atmadığından, inlemediğinden (ki bu kadın çığlık atmaya ve haykırmaya başlayabilirdi) sonradan vicdanınız rahatsız olmazdı. Yaptığınız şey altı üstü temizlikti. Temelde hademelikti. Her şeyi uygun yerine koymaktı. Kerosen, çabuk! Kimde kibrit var?

Ama bu gece biri hata yapmıştı. Bu kadın ritüeli bozuyordu. Adamlar aşağıdaki kadının suçlayıcı, korkunç sessizliğini bastırmak için fazla gürültü yapıyor, gülüyor, şakalaşıyorlardı. Kadın suçlamasını boş odalarda gürletiyordu ve sağa sola atılan adamlar, kadının üzerlerine sarsarak yağdırdığı incecik suçluluk yağmurunu burun deliklerine çekiyorlardı. Bu olanlar ne adil ne de doğruydu. Montag'ın epey canı sıkılmıştı. Her şeyin üstüne bir de bu kadın burada olmamalıydı!

Kitaplar Montag'ın omuzlarını, kollarını, yukarı dönük yüzünü bombardımana tutmuştu. Bir kitap beyaz güvercin gibi kanat çırparak, neredeyse itaatkârca Montag'ın ellerine kondu. Loş ve titrek ışıkta bir sayfa açıldı ve kar beyazı bir kuştüyü gibiydi, üzerine yazılmış sözcükler zarifti. Montag o hengâme ve sıcakta ancak bir satır okuyabildi, ama okuduğu şey sonraki bir dakika boyunca zihninde sanki kor çelikle damgalanmış gibi yandı. "İkindi gün ışığında zaman uykuya daldı."* Montag kitabı elinden bıraktı. Hemen ardından bir başkası kollarına düştü.

---

* İskoç şair ve denemeci Alexander Smith'in (1829-1867) *Dreamthorp* adlı deneme kitabından. –*çn*

"Montag, yukarı gel!"

Montag'ın eli, ağız gibi kapandı ve kitabı vahşi bir bağlılıkla, göğsünde delice bir akılsızlıkla buruşturdu. Yukarıdaki adamlar tozlu havaya kürek kürek dergi atıyordu. Dergiler katledilmiş kuşlar gibi düşüyordu ve kadın aşağıda, ölülerin arasında küçük bir kız gibi duruyordu.

Montag hiçbir şey yapmamıştı. Her şeyi eli yapmıştı, kendine ait bir beyni olan eli, titreyen her parmağında vicdan ve merak olan ve hırsıza dönüşmüş eli. El şimdi tekrar kitabı bir sihirbazın zarafetiyle Montag'ın koltukaltına tıkıştırdı, onun terleyen koltukaltına iyice bastırdı ve sonra öne uzanıp açıldığında, avucu boştu! Buraya bakın! Masumum! Bakın!

Montag o beyaz ele, sarsılmış bir halde baktı. Elini iyice öne uzattı, hipermetropmuş gibi. Elini yaklaştırdı, körmüş gibi.

"Montag!"

Montag hemen döndü.

"Orada kazık gibi durmasana sersem!"

Kitaplar kurumaya bırakılmış dev balık yığınları gibi yatıyordu. Adamlar dans ediyordu, ayakları kayınca da kitapların üstüne düşüyorlardı. Kitap isimlerinin altın sarısı gözleri parıldıyor, düşüyor, gidiyordu.

"Kerosen!"

Omuzlarına asılı, 451 numaralı tanklardan soğuk sıvı fışkırttılar. Her kitabı kerosenle kapladılar, odaları pompaladıkları kerosenle doldurdular.

Telaşla aşağı indiler; peşlerinden giden Montag kerosen buharının arasında sendeliyordu.

"Gelsene be kadın!"

Kadın kitapların arasında diz çökmüştü; ıslak deri ve kartonlara dokunuyor, yaldızlı başlıkları parmaklarıyla okuyordu... gözleri Montag'ı suçluyordu.

"Kitaplarıma asla sahip olamazsınız," dedi.

"Kanunu biliyorsun," dedi Beatty. "Sağduyun nerede? Bu kitapların hiçbiri birbiriyle hemfikir değil. Buraya, bu lanet olası Babil Kulesi'ne yıllarca kapanmışsın. Kendine gel! Bu kitaplardaki insanlar asla yaşamadı. Haydi, gel artık!"

Kadın başını iki yana salladı.

"Bütün ev yanıyor," dedi Beatty.

Adamlar kapıya sakarca yürüdü. Geriye, kadının yanında duran Montag'a göz attılar.

Montag, "Onu burada bırakmıyorsunuz, değil mi?" diye itiraz etti.

"Gelmiyor."

"Zorla götürün öyleyse!"

Beatty içinde ateşleyici gizli olan elini kaldırdı. "İtfaiye Binası'na dönmemiz gerek. Hem bu fanatikler hep intiharı dener; bildik bir durum."

Montag elini kadının dirseğine koydu. "Benimle gelebilirsin."

"Hayır," dedi kadın. "Yine de sağ ol."

"Ona kadar sayıyorum," dedi Beatty. "Bir. İki."

"Lütfen," dedi Montag.

"Git," dedi kadın.

"Üç. Dört."

"Haydi." Montag kadını çekti.

Kadın usulca, "Burada kalmak istiyorum," diye karşılık verdi.

"Beş. Altı."

"Saymayı kesebilirsin," dedi kadın. Bir elinin parmaklarını biraz açtı; avucunda ince bir nesne vardı.

Sıradan bir mutfak kibriti.

Adamlar onu görünce evden dışarı fırlayıp uzaklaştı. Yüzbaşı Beatty vakarını koruyarak, ön kapıya doğru yavaşça

geriledi; pembe yüzü binlerce yangın ve gece heyecanları sebebiyle yanık ve parlaktı. Montag *Tanrım, öyle doğru ki!* diye düşündü. *Alarm hep geceleri çalar. Asla gündüzleri değil! Sebep ateşin geceleri daha güzel görünmesi mi? Daha hoş bir manzara, daha iyi bir gösteri sunması mı?* Kapıya ulaşan Beatty'nin pembe yüzünde çok hafif bir panik baş gösterdi. Kadının tek kibriti tutan eli titriyordu. Etrafında yükselen kerosen buharları, açan çiçekler gibiydi. Montag bağrında gizli kitabın kalp gibi küt küt attığını hissediyordu.

Kadın, "Haydi, git," deyince Montag geri çekildiğini ve kapıdan çıkarılıp uzaklaştırıldığını, Beatty'nin peşinden basamakları inip çimenlikten geçtiğini hissetti; orada bir kerosen yolu, habis bir salyangozun bıraktığı iz gibi uzanmaktaydı.

Kadın ön sundurmaya çıkmıştı, onları gözleriyle sessizce tartıyordu, suskunluğu bir kınamaydı... kadın hareketsiz duruyordu.

Beatty keroseni tutuşturmak için parmaklarını sürttü.

Çok geç kalmıştı. Montag inledi.

Sundurmadaki kadın hepsine karşı duyduğu horgörüyle ellerini uzattı ve mutfak kibritini parmaklığa sürttü.

Sokak boyunca, evlerden insanlar fırladı.

İtfaiye binasına dönerken hiç konuşmadılar. Kimse kimseye bakmıyordu. Montag ön koltukta Beatty ve Black ile oturmaktaydı. Pipo bile içmiyorlardı. Bir köşeyi dönüp sessizce yola devam ederken orada öylece oturup, büyük Semender'in önünden dışarı baktılar.

Montag sonunda, "Ridley Efendi," dedi.

"Ne?" dedi Beatty.

"Kadın 'Ridley Efendi,' dedi. Kapıdan girdiğimizde çılgınca bir laf etti. 'Adam rolü oyna, Ridley Efendi,' dedi. Bir şey, bir şey, bir şey."

"'Bugün İngiltere'de Tanrı'nın izniyle öyle bir mum yakacağız ki, inanıyorum ki asla sönmeyecek,'" dedi Beatty. Stoneman geriye dönüp Yüzbaşı'ya göz attı; şaşıran Montag da aynı şeyi yaptı.

Beatty çenesini ovuşturdu. "Bunu Latimer diye bir adam Nicholas Ridley diye bir adama 16 Ocak 1555'te, Oxford'da kâfirlik suçlamasıyla diri diri yakılırlarken söylemişti."

Montag ile Stoneman motor tekerleklerinin altında hareket eden sokağa bakmaya geri döndüler.

"Genel kültürüm geniştir," dedi Beatty. "Çoğu itfaiye yüzbaşısının öyle olması gerekir. Bazen kendimi şaşırtıyorum. *Dikkatli* sür Stoneman!"

Stoneman kamyonun frenine bastı.

"Lanet olsun!" dedi Beatty. "İtfaiye binasına gitmek için saptığımız köşeyi kaçırdın."

"Kim o?"

"Kim olacak?" dedi Montag, kapalı kapıya karanlıkta sırtını yaslayarak.

Karısı nihayet konuştu: "Eh, ışığı yaksana."

"Işığı istemiyorum."

"Yatağa gel."

Montag onun sabırsızca döndüğünü duydu; yatak yayları cıyakladı.

Mildred, "Sarhoş musun?" diye sordu.

Yani her şeyi el başlatmıştı. Montag bir elin, ardından da diğerinin ceketini çıkarıp yere attığını gördü. Pantolonunu çıkarıp bir boşluğa uzattı ve karanlığın içine düşmesine izin verdi. Ellerine hastalık bulaşmıştı ve az sonra kollarına da bulaşacaktı. Zehrin bileklerinden dirseklerine ve omuzlarına yayıldığını, sonra da bir kürekkemiğinden diğerine kıvılcım gibi sıçradığını hissedebiliyordu. Elleri kurt gibi açtı. Gözle-

ri de açlık duymaya başlamıştı; sanki bir şeye, herhangi bir şeye, her şeye bakmalıydılar.

Karısı, "Ne yapıyorsun?" diye sordu.

Montag terleyen, soğuk parmaklarının arasında kitapla öylece dengede durdu.

Bir dakika sonra Mildred, "Eee, odanın ortasında öylece durmasana," dedi.

Montag hafif bir ses çıkardı.

Mildred, "Ne?" diye sordu.

Montag hafif sesler çıkarmayı sürdürdü. Yatağa doğru sendeleyip, kitabı soğuk yastığın altına beceriksizce itti. O yatağa yığılınca, şaşıran karısı haykırdı. Montag odanın diğer tarafında, Mildred'dan çok uzakta, boş bir denizle ayrılan bir kış adasında yatıyordu. Mildred çok uzun gibi gelen bir süre boyunca ona bir şeyler söyledi, şundan bundan bahsetti ve bunlar yalnızca sözcüktü, Montag'ın bir keresinde bir arkadaşının evindeyken çocuk odasında duyduğu sözcükler gibiydiler... o iki yaşındaki çocuk sözcükleri sıralıyor, anlamsız şeyler söylüyor, hoş sesler çıkarıyordu. Ama Montag bir şey demedi ve uzun süre sonra, yalnızca hafif sesler çıkarmasının ardından, Mildred'ın odada hareket ederek onun yatağına geldiğini ve başında durarak elini aşağıya uzatıp onun yanağını yokladığını hissetti. Mildred'ın elinin, onun yüzünden çektiğinde ıslak olduğunu biliyordu.

Gecenin geç bir vaktinde Mildred'a baktı. Mildred uyanıktı. Havada küçücük bir ezgi dansı vardı, Mildred yine Denizkabuğu'nu kulağına tıkıştırmıştı ve uzak yerlerdeki uzak insanları dinliyordu, gözleri fal taşı gibi açıktı ve tepesindeki tavanın kulaçlarca derin karanlığına bakıyordu.

Karısı telefonda çok konuşunca çaresiz kalıp en yakın dükkâna koşan ve oradan karısını arayıp akşam yemeğinde

ne olduğunu soran adamla ilgili bir fıkra yok muydu? Adam niye kendine bir sesli-Denizkabuğu yayın istasyonu alıp da gecenin köründe karısıyla konuşmamış, ona mırıldanmamış, fısıldamamış, bağırmamış, haykırmamış, çığlık atmamıştı ki? Ama ne fısıldayacaktı, ne haykıracaktı? Ne diyebilirdi?

Birden Mildred öyle tuhaf geldi ki, Montag onu biraz olsun tanıdığına inanamadı. Başka birinin evindeydi, tıpkı başka fıkralardaki o adam gibi; hani gecenin epey geç bir vaktinde, sarhoş halde evine gelir ve yanlış kapıyı açıp yanlış odaya girer, bir yabancının yanında yatar, sabahleyin erkenden kalkıp işe gider ve ikisinin de durumdan haberi olmaz.

Montag, "Millie...?" diye fısıldadı.

"Ne?"

"Seni irkiltmek istememiştim. Bilmek istediğim şu..."

"Eee?"

"Biz ne zaman tanıştık? Ve *nerede?*"

Mildred, "*Nasıl* ne zaman tanıştık?" diye sordu.

"Yani... ilk görüşmemizi diyorum."

Montag, Mildred'ın karanlıkta kaşlarını çattığını biliyordu.

Sorusunu netleştirdi. "İlk kez nerede ve ne zaman görüştük?"

"Tabii ki şeyde..."

Mildred sustu.

"Bilmiyorum," dedi.

Montag üşüyordu. "Hatırlayamıyor musun?"

"Öyle uzun zaman oldu ki."

"Sadece on yıl, hepsi bu, sadece on!"

"Heyecanlanma, düşünmeye çalışıyorum." Mildred yükselip duran tuhaf, küçük bir kahkaha attı. "Garip, ne garip, insanın kocasıyla veya karısıyla nerede veya ne zaman tanıştığını hatırlamaması."

Montag yattığı yerde gözlerini, alnını ve ensesini ağır ağır ovuşturdu. İki elini gözlerinin üstüne koyup düzenli şekilde, o anıyı ezerek yerine oturtmak istercesine baskı uyguladı. Mildred ile nerede tanıştığını bilmek hayatında şimdiye dek hiçbir şeyin olmadığı kadar önemli geldi birden.

"Önemi yok." Mildred kalkmıştı, şimdi banyodaydı ve Montag suyun akışını, Mildred'ın çıkardığı yutma sesini duydu.

"Evet, yok sanırım," dedi.

Mildred'ın kaç kez yuttuğunu saymaya çalıştı; dümdüz ağızları sigaralı, yüzleri çinko beyazı iki adamın ziyaretini ve Elektronik Gözlü Yılan'ın gece, taş ve durgun pınar suyu katmanlarına kıvrılarak inmesini düşündü; Mildred'a seslenmek istedi: Bu gece *kaç tane aldın! Kapsüller! Sonradan, bilmeden kaç tane alacaksın? Saat başı! Veya belki bu gece değil, yarın gece! Bense bu gece, yarın gece, uzun bir süre boyunca hiçbir gece uyuyamayacağım... bu başladığına göre.* Mildred'ın başında iki teknisyen dururken yatakta yatmasını düşündü; o ikisi kaygıyla eğilmemiş, kollarını kavuşturarak dimdik ayakta durmuşlardı yalnızca. Ve Mildred ölürse ağlamayacağına emin olduğunu düşündüğünü hatırladı. Çünkü bu bilmediği birinin, sokaktaki bir yüzün, gazetedeki bir fotoğrafta yer alan görüntünün ölümü olacaktı ve bu ansızın öyle yanlıştı ki Montag ağlamaya başlamıştı, ölüm sebebiyle değil ölüme *ağlamama* düşüncesi sebebiyle ağlamıştı, aptal ve boş bir kadının yakınındaki aptal ve boş bir adamdı, aç yılansa Mildred'ı daha da boş kılmıştı.

İnsanın içi nasıl bu kadar boşalabiliyor? diye merak etti. *İçini kim boşaltıyor?* Ve geçen günkü o berbat çiçek, karahindiba! Her şeyi özetlemişti, değil mi? "Ne yazık! Kimseye âşık değilsin!" Montag neden âşık değildi peki?

Eh, gerçekçi olmak gerekirse Mildred ile arasında bir du-

var yok muydu? Bir de değil, şimdilik üç duvar vardı kelimenin tam anlamıyla! Hem de pahalı duvarlar! Ve o duvarlarda yaşayan amcalar, teyzeler, kuzenler, kuzinler, yeğenler, hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey demeyen ve yüksek, yüksek, yüksek sesle konuşan, saçma sapan laflar eden o ağaç maymunları vardı. Montag onlara en baştan beri akraba demişti. "Bugün Louis Amca nasıl?" "Kim?" "Ve Maude Teyze?" Mildred'a dair önemli anılarının en eskisi şuydu aslında: Ağaçsız bir ormandaki (ne tuhaf!) küçük bir kız, daha doğrusu bir zamanlar ağaçların olduğu (şekillerinin anısını dört bir yanda hissedebiliyordunuz) bir yaylada kaybolmuş, "oturma odasının" ortasında oturan küçük bir kız. Oturma odası; ne uygun bir isim verilmişti. Montag ne zaman gelse, duvarlar Mildred ile konuşuyor oluyordu.

"Bir şeyler yapılmalı!"

"Evet, bir şeyler *yapılmalı!*"

"Eee, böyle boş boş durup konuşmayalım."

"Haydi bir şeyler *yapalım!*"

"Öyle kızgınım ki *tükürebilirim!*"

Mesele neydi? Mildred bilemiyordu. Kim kime kızgındı? Mildred pek bilmiyordu. Ne yapacaklardı? *Eh, bekle de gör,* demişti Mildred.

Montag görmek için beklemişti.

Duvarlardan gök gürültüsünü andıran bir gürültü boşanıyordu. Müzik öyle yüksek sesle bombardıman yapıyordu ki Montag'ın kemikleri sarsıntı yüzünden tendonlarından ayrılacaktı neredeyse; çenesinin titrediğini, başının içinde gözlerinin titreştiğini hissetmişti. Beyin sarsıntısı kurbanıydı. Her şey sona erdiğinde kendini uçuruma atılan ve merkezkaç kuvvetinin etkisiyle döndürülüp bir şelaleye tükürülen bir adam gibi hissetmişti; durmadan boşluğa, boşluğa düşüyordu ve asla – tam anlamıyla – dibe – dokunmuyordu – asla –

asla – tam anlamıyla – hayır tam anlamıyla değil – dibe – dokunmuyordu... ve insan öyle hızlı düşüyordu ki kenarlara da dokunmuyordu... asla... herhangi bir şeye... tam anlamıyla... dokunmuyordu.

Gök gürültüsü dinmişti. Müzik kesilmişti.

"İşte," demişti Mildred.

Ve gerçekten dikkate değerdi bu. Bir şey olmuştu. Odanın duvarlarındaki insanlar pek kımıldamasa da ve aslında hiçbir konuda anlaşmaya varılmamış olsa da, insan birinin bir çamaşır makinesini çalıştırdığı veya kendisini dev bir vakumun içine çektiği izlenimine kapılıyordu. İnsan müzikte ve safi kakofonide boğuluyordu. Montag odadan çıktığında terliyordu ve yere yığılmak üzereydi. Arkasında Mildred kendi koltuğuna oturmuştu ve sesler tekrar başlamıştı:

Bir "teyze", "Eh, artık her şey yolunda olacak," demişti.

Bir "kuzen", "Ah, fazla emin olma," demişti.

"Sinirlenme şimdi!"

"Kim sinirleniyor?"

"*Sen!*"

"*Ben* mi?"

"Kızgınsın!"

"Neden kızgın olayım ki?"

"İşte!"

Montag, "İyi güzel de neye kızgınlar?" diye haykırmıştı. "*Kim* bu insanlar? Şu adam kim, şu kadın kim? Karı kocalar mı, boşanmışlar mı, nişanlılar mı, ne? Ulu Tanrım, *hiçbir şeyin* birbiriyle bağlantısı yok."

"Onlar... şey, onlar... onlar kavga etti, anlarsın ya," demişti Mildred. "Çok sık kavga ediyorlar kesinlikle. Dinlemelisin. Sanırım evliler. Evet, evliler. Neden?"

Ve yakında, hayalin gerçekleşmesiyle dört duvar olacak üç duvarın arasında olmadıkları zamanlarda da üstü açık

arabada konuşuyorlardı; Mildred şehirde saatte yüz altmış kilometre hızla araba sürüyordu, Montag ona seslenince seslenerek karşılık veriyordu ve ikisi de birbirini duymaya çalışıyordu ama arabanın çığlığını duyuyorlardı yalnızca. Montag, "En azından asgari hızla git!" diye sesleniyordu. Mildred, "Ne?" diye haykırıyordu. Montag, "Doksanla git, asgari hızla!" diye bağırıyordu. Mildred, "Neyle?" diye cıyaklıyordu. Montag, "Hızla!" diye bağırıyordu. Ve Mildred hızı saatte yüz yetmiş kilometreye çıkararak Montag'ın nefesini kesiyordu.

Arabadan indiklerinde, Mildred'ın kulaklarına Denizkabukları tıkıştırılmış oluyordu.

Sessizlik. Hafifçe esen rüzgâr sadece.

"Mildred." Montag yatakta kımıldandı.

Uzanıp Mildred'ın kulağındaki küçük müzikal böceği çıkardı. "Mildred. Mildred?"

"Evet?" Mildred'ın sesi hafifti.

Montag sesli-renkli duvarlardaki yuvaların arasına elektronik olarak yerleştirilmiş yaratıklardan biri gibi hissetti kendini; konuşuyordu ama konuşması kristal engeli delemiyordu. Mildred'ın dönüp kendisini görmesi umuduyla pantomim yapabiliyordu yalnızca. Camın ardından birbirlerine dokunamıyorlardı.

"Mildred, sana bahsettiğim kızı tanıyor musun?"

"Hangi kızı?" Mildred uyumak üzereydi.

"Yanda oturan kızı."

"Yanda oturan hangi kızı?"

"Bilirsin, liseli kızı. Clarisse, adı bu."

"Ha, evet," dedi karısı.

"Onu birkaç gündür görmüyorum... tam dört gündür. Sen gördün mü?"

"Hayır."

"Seninle onun hakkında konuşmak istiyordum. Tuhaf."

"Ah, hangisini kastettiğini biliyorum."

"Bileceğini tahmin etmiştim."

Mildred karanlık odada, "O," dedi.

Montag, "Ne olmuş ona?" diye sordu.

"Sana söyleyecektim. Unuttum. Unuttum."

"Şimdi söyle. Nedir?"

"Gitti sanırım."

"Gitti mi?"

"Bütün ailesi bir yerlere taşındı. Ama o kız dönmez artık. Sanırım öldü."

"Aynı kızdan bahsediyor olamayız."

"Hayır. Aynı kız. McClellan. McClellan. Araba çarptı. Dört gün önce. Emin değilim. Ama sanırım öldü. Her halükârda, ailesi taşındı. Bilmiyorum. Ama sanırım öldü."

"Emin değilsin!"

"Hayır, eminim. Gayet eminim."

"Neden bana daha önce söylemedin?"

"Unuttum."

"Dört gün olmuş!"

"Tamamen unutmuşum."

Montag orada usulca yatarak, "Dört gün olmuş," dedi.

Karanlık odada ikisi de kımıldamadan yattılar. "İyi geceler," dedi Mildred.

Montag hafif bir hışırtı duydu. Mildred'ın eli kımıldadı. Yastıkta elinin dokunduğu elektrikli yüksük, peygamberdevesi gibi hareket etti. Şimdi yine Mildred'ın kulağındaydı, vızıldıyordu.

Montag kulak kabarttı; karısı usulca şarkı söylüyordu.

Evin dışında bir gölge hareket etti, bir güz rüzgârı esti ve kesildi. Ama Montag'ın duyduğu sessizlikte bir şey daha vardı. Pencereye verilen bir nefesti sanki. Yeşilimsi ışık yayan,

belli belirsiz bir duman gibiydi... çimenliğin üstünden uzaklara savrulan tek bir devasa ekim yaprağının hareketi gibiydi.

Montag *Tazı,* diye düşündü. *Bu gece dışarıda. Şimdi dışarıda. Pencereyi açsam...*

Pencereyi açmadı.

Sabahleyin üşüyordu ve ateşi vardı.

"Hasta olamazsın," dedi Mildred.

Terleyen Montag gözlerini kapadı. "Evet."

"Ama dün gece iyiydin."

"Hayır, iyi değildim." Montag "akrabaların" oturma odasından gelen bağrışmalarını duyuyordu.

Mildred onun yatağının yanında merakla durdu. Montag onun oradaki varlığını hissetti, onu gözlerini açmadan gördü; Mildred'ın saçı kimyasal maddeler yüzünden yanıp incelmiş ve saman gibi olmuştu, gözlerinde görünmeseler de Montag'ın gözbebeklerinin epey ardında olduğundan şüphelendiği bir tür katarakt vardı, somurtan dudakları kızarmıştı, vücudu diyet yüzünden peygamberdevesi gibi incecik olmuştu, teni de beyaz domuz pastırmasını andırıyordu. Montag onun görünüşünün bundan farklı olduğu bir zamanı hatırlayamıyordu.

"Aspirinle su getirir misin?"

"Kalkmalısın," dedi Mildred. "Öğlen oldu. Normalden beş saat fazla uyudun."

Montag, "Oturma odasını kapatır mısın?" diye rica etti.

"O benim ailem."

"Hasta bir adam için kapatır mısın?"

"Sesini kısarım."

Mildred odadan çıktı ve oturma odasına hiçbir şey yapmadan geri geldi. "Böyle daha iyi mi?"

"Sağ ol."

"O favori programım," dedi Mildred.

"Peki ya aspirin?"

"Daha önce hiç hasta olmamıştın." Mildred tekrar gitti.

"Eh, şimdi hastayım. Bu gece işe gitmeyeceğim. Benim için Beatty'yi ara."

"Dün gece tuhaf davrandın." Mildred geri geldi... şarkı mırıldanıyordu.

"Aspirin nerede?" Montag ondan aldığı suya göz attı.

"Ah." Mildred tekrar banyoya gitti. "Bir şey mi oldu?"

"Bir yangın sadece."

Mildred banyodan, "Benim akşamım güzel geçti," dedi.

"Ne yaptın?"

"Oturma odasındaydım."

"Ne vardı?"

"Programlar."

"Nasıl programlar?"

"Gelmiş geçmiş en iyilerden."

"Kimin?"

"Ah, bilirsin işte, o ekip."

"Evet, ekip, ekip, ekip." Montag acıyan gözlerine bastırdı; kerosen kokusu yüzünden kustu birden.

Mildred şarkı mırıldanarak içeri girdi. Şaşırmıştı. "Bunu neden yaptın?"

Montag yere can sıkıntısıyla baktı. "Yaşlı bir kadını kitaplarıyla birlikte yaktık."

"Neyse ki halı yıkanabiliyor." Mildred bir paspas getirip yeri silmeye başladı. "Ben dün gece Helen'a gittim."

"Programları kendi oturma odanda seyretsen olmaz mı?"

"Olur tabii, ama misafirliğe gitmek hoş oluyor."

Mildred oturma odasına gitti. Montag onun şarkı söylediğini duydu.

"Mildred?" diye seslendi.

Mildred geri geldi; şarkı söylüyor, hafifçe parmak şıklatıyordu.

"Dün gecemi sormayacak mısın?" dedi Montag.

"Neyini sorayım?"

"Bin kitap yaktık. Bir kadını yaktık."

"Eee?"

Oturma odasından bangır bangır sesler geliyordu.

"Dante, Swift ve Marcus Aurelius'un kitaplarını yaktık."

"O Avrupalı değil miydi?"

"Onun gibi bir şey."

"Radikal değil miydi?"

"Hiç kitabını okumadım."

"Radikaldi." Mildred telefonu evirip çevirdi. "Yüzbaşı Beatty'yi aramamı beklemiyorsun, değil mi?"

"Aramalısın!"

"Bağırma!"

"Bağırmıyordum." Montag yatakta doğruldu; birden hiddetlenmiş ve yüzü kızarmıştı, titriyordu. Sıcak havada oturma odası gürlüyordu. "Ben onu arayamam. Hastayım diyemem."

"Neden?"

Montag *Çünkü korkuyorsun,* diye düşündü. Hasta numarası yapan bir çocuk; aramaya korkuyordu, çünkü bir dakika konuştuktan sonra şöyle diyecekti: "Evet Yüzbaşım, şimdiden kendimi daha iyi hissediyorum. Bu gece onda orada olurum."

"Hasta değilsin," dedi Mildred.

Montag kendini tekrar yatağa bıraktı. Elini yastığının altına soktu. Gizlenmiş kitap hâlâ oradaydı.

"Mildred, acaba, şey, işime biraz ara versem nasıl olur?"

"Her şeyden vazgeçmek mi istiyorsun? Bunca yıl çalıştıktan sonra sırf bir gece, bir kadın ve kitapları..."

"O kadını görmeliydin Millie!"

"O benim için bir hiç; kitapları olmamalıydı. Onun sorumluluğuydu, bunu düşünmeliydi. Ondan nefret ediyorum. Senin kanına girdi ve şimdi bir bakacaksın ki sokaktayız, evimiz yok, işimiz yok, hiçbir şeyimiz yok."

"Sen orada değildin, *görmedin,*" dedi Montag. "Bir kadının yanan bir evde kalmasına yol açtıklarına göre, kitaplarda bir şeyler olmalı... hayal edemeyeceğimiz bir şeyler; orada bir şeyler olmalı. İnsan bir hiç uğruna kalmaz."

"Aklı kıttı."

"Senin benim kadar aklı başındaydı, hatta belki daha fazla... ve biz onu yaktık."

"Olmuş bitmiş artık... köprünün altından sular geçmiş."

"Hayır, sular değil; ateş. Yanmış bir ev gördün mü hiç? Günlerce için için yanar. Eh, bu yangın bana hayatımın sonuna kadar yeter. Tanrım! Bütün gece zihnimde yangını söndürmeye çalıştım. Çabalamaktan delirdim."

"Bunu itfaiyeci olmadan önce düşünecektin."

"Neyi düşünecekmişim!" dedi Montag. "Seçme şansı verildi mi ki bana? Dedem de, babam da itfaiyeciydi. Uykumda onların peşinden koşardım."

Oturma odasında dans müziği çalıyordu.

"Bugün erken vardiyan var," dedi Mildred. "İki saat önce gitmen gerekirdi. Şimdi fark ettim."

"Mesele ölen kadın değil sadece," dedi Montag. "Dün gece, son on yılda kullandığım onca keroseni düşündüm. Kitapları da düşündüm. Ve o kitapların her birinin ardında bir insan olduğunu ilk kez fark ettim. Onları düşünüp yazmak için epey zaman gerek. Bu daha önce aklımın ucundan bile geçmemişti." Yataktan kalktı.

"Bir insanın etrafındaki dünyaya ve hayata bakarak bazı düşüncelerini yazıya dökmesi belki bir ömür sürdü; sonra ben geldim ve iki dakikada bam! Her şey bitti."

"Beni rahat bırak," dedi Mildred. "Ben bir şey yapmadım."

"Seni rahat mı bırakayım! Bu çok güzel, ama kendimi nasıl rahat bırakabilirim peki? Rahat bırakılmamıza gerek yok. Aslında arada sırada rahatsız edilmemiz gerek. En son ne zaman *gerçekten* rahatsız oldun? Önemli bir konuda, gerçek bir konuda?"

Sonra Montag sustu... çünkü geçen haftayı ve tavana bakan iki beyaz taş parçasını, bakınan gözlü pompayılanı ve konuşurken ağızlarındaki sigaraları hareket eden o sabun suratlı iki adamı hatırlamıştı. Ama o başka bir Mildred idi, bu Mildred'ın öyle derinindeydi ve öyle rahatsız, gerçekten öyle rahatsızdı ki bu iki kadın hiç tanışmamışlardı. Montag sırtını döndü.

"Al, sonunda becerdin işte," dedi Mildred. "Evimizin önünde. Bak kim geldi."

"Umurumda değil."

"Şimdi bir Anka arabası geldi ve siyah gömleğinin koluna turuncu yılan işlenmiş bir adam ön bahçe yolundan yaklaşıyor."

Montag, "Yüzbaşı Beatty mi?" diye sordu.

"Yüzbaşı Beatty."

Montag kımıldamadan öylece durarak, hemen önündeki duvarın soğuk beyazlığına baktı.

"Git onu içeri al, tamam mı? Hasta olduğumu söyle ona."

"Kendin söyle!" Mildred sağa sola birkaç adım koşturduktan sonra durdu, ön kapı hoparlörü ona seslenince de gözleri fal taşı gibi açıldı; hoparlör usulca sesleniyordu... Bayan Montag, Bayan Montag, burada biri var, burada biri var, Bayan Montag, Bayan Montag, burada biri var. Sesi hafifliyordu.

Montag kitabı yastığın arkasına iyice sakladıktan sonra yavaşça yatağa tekrar girdi, örtüleri dizlerine ve göğsüne çekti, yarı oturma pozisyonuna geçti ve bir süre sonra Mildred

odaya girip çıktı, sonra da Yüzbaşı Beatty elleri ceplerinde, salına salına içeri girdi.

Montag ile karısı hariç her şeye bakan Beatty, "'Akrabaların' sesini kısın," dedi.

Mildred bu kez koştu. Oturma odasında bağrışıp duran sesler kesildi.

Yüzbaşı Beatty en rahat koltuğa oturdu; kırmızı yüzünde huzurlu bir ifade vardı. Pirinç piposunu hiç acele etmeden hazırlayıp yaktı ve büyük bir duman bulutu saldı. "Hasta adam nasılmış diye gelip bir bakayım dedim sadece."

"Nasıl tahmin ettin?"

Beatty diş etlerinin şeker pembeliğini ve küçük dişlerinin şeker beyazlığını sergileyen, her zamanki gülümsemesini takındı. "Ben her şeyi görmüş geçirmiş biriyim. Bu gece gelmeyecektin."

Montag yatakta doğrulup oturdu.

"Eh, bu gece *izinli ol* öyleyse!" dedi Beatty. Kapağında GARANTİLİ: BU ATEŞLEYİCİ BİR MİLYON KEZ YANAR yazan, yanından hiç ayırmadığı kibrit kutusunu inceledi ve kimyasal kibriti dalgınca yakmaya başladı... söndürdü, yaktı, söndürüp yaktı, birkaç sözcük söyledikten sonra söndürdü. Aleve baktı. Söndürdü, sonra da dumana baktı. "Ne zamana iyi olursun?"

"Yarın. Belki sonraki gün. Hafta başında."

Beatty piposunu tüttürdü. "Her itfaiyeci eninde sonunda bu engele toslar. Anlayışa, çarkların nasıl döndüğünü bilmeye ihtiyaçları vardır sadece. Mesleğimizin tarihini bilmeleri gerekir. Çaylaklara eskisi gibi öğretmiyorlar artık. Maalesef." Piposundan nefes çekti. "Artık sadece itfaiye şefleri hatırlıyor." Piposundan nefes çekti. "Sana anlatacağım."

Mildred huzursuzca kımıldandı.

Beatty'nin koltuğa iyice yerleşip, ne söyleyeceğini hatırlaması tam bir dakika sürdü.

"Bütün bunlar ne zaman başladı... yaptığımız bu iş nasıl, ne zaman, nerede ortaya çıktı diye soruyorsun. Eh, aslında İç Savaş denen bir şeyin başlarında ortaya çıktı bence. Kural kitabımız daha önce başladığını iddia etse de. Gerçek şu ki fotoğrafçılık gelişene kadar birbirimizle pek iyi geçinmiyorduk. Sonra... yirminci yüzyılın başında sinema filmleri ortaya çıktı. Radyo. Televizyon. İşler *kitle* kazanmaya başladı."

Montag yatağında kımıldamadan oturuyordu.

"Kitle kazandıkları için de basitleştiler," dedi Beatty. "Eskiden kitaplar orada burada, her yerde tek tük insanlara hitap ediyordu. Onlar farklı olma imkânına sahipti. Dünya genişti. Ama sonra dünya gözlerle, dirseklerle ve ağızlarla doldu. Nüfus ikiye, üçe, dörde katlandı. Filmler, radyolar, dergiler, kitaplar bir çeşit puding macunu normuna indirgendi... anlıyor musun?"

"Sanırım."

Beatty havaya saldığı dumanın oluşturduğu şekle baktı. "Hayalinde canlandır. Atlara, köpeklere, el arabalarına sahip on dokuzuncu yüzyıl insanı... ağır çekim. Sonra, yirminci yüzyılda kameranı hızlandır. Kısaltılan kitaplar. Özetleştirilen. Özet haber veren dergiler, Bulvar Gazeteleri. Her şey kapanışa, hızlı sona indirgeniyor."

"Hızlı son." Mildred başıyla onayladı.

"Klasikler on beş dakikalık radyo programlarına uyacak şekilde kısaltılıyor, sonra iki dakikada okunacak bir kitap eleştirisi için tekrar kısaltılıyor, sonunda da bir sözlükte on-on iki satır alıntı yapılıyordu. Abarttım tabii. Sözlükler referans içindi. Ama *Hamlet* ile ilgili tek bildikleri (bu kitabı biliyorsundur Montag; sizin içinse herhalde ancak aklınızda pek az yer etmiş bir söylentiden ibarettir, Bayan Montag), dediğim gibi, *Hamlet* ile ilgili tek bildikleri *Artık nihayet bütün klasikleri okuyabilirsiniz; komşularınıza ayak uydurun,*

iddiasında bulunan bir kitaptaki bir sayfalık özetti. Anlıyor musun? Anaokulundan üniversiteye, sonra da tekrar anaokuluna; entelektüelliğin son beş yüzyıl veya daha fazlasındaki gidişatı bu işte."

Mildred kalkıp odada dolanmaya, bir şeyleri alıp bırakmaya başladı. Beatty ona aldırmadan söze devam etti:

"Filmi hızlandır Montag, çabuk. *Tıkla, Foto, Bak, Göz, Şimdi, Film, Burada, Orada, Hızlı, Adım, Yukarı, Aşağı, İçeri, Dışarı, Neden, Nasıl, Kim, Ne, Nerede, Ha? Uh! Pat! Küt, Bim, Bom, Bum!* Özetler-özetler, özetler-özetler-özetler. Siyaset? Bir sütun, iki cümle, bir manşet! Sonra havanın ortasında hepsi kayboluyor! Yayımcıların, suistimalcilerin, yayıncıların pompalayan elleri insanın zihnini öyle hızlı döndürüyor ki, zaman kaybı olan bütün o gereksiz düşünceler merkezkaç kuvvetiyle dışarı fırlıyor!"

Mildred yatak örtülerini düzeltiyordu. Montag'ın yastığına pat pat vurduğunda, Montag'ın kalbi tekrar küt küt atmaya başladı. Şu an Mildred yastığı alıp, güzelce düzeltip yerine geri koymak için Montag'ı omzundan çekiştirerek hareket ettirmeye çalışıyordu. Ve belki de çığlığı basıp öylece bakakalmak veya elini aşağı uzatıp, "Bu ne?" diyerek, saklı kitabı dokunaklı bir masumiyetle havaya kaldırmak için.

"Okul saatleri kısaltıldı; disiplin gevşetildi; felsefe, tarih ve dil dersleri iptal edildi; İngilizce ve imla dersleri giderek ihmal edildi, sonunda da neredeyse tamamen boşlandı. Hayat şimdide, iş öneme sahip, mesai sonrası her yerde hazza ulaşabilirsin. İnsan neden düğmelere basmak, elektrik anahtarlarını çekmek, somun ve cıvata takmak dışında bir şey öğrensin ki?"

"Yastığını düzelteyim," dedi Mildred.

Montag, "Hayır!" diye fısıldadı.

"Düğmenin yerini fermuar alır ve insan şafakta giyinir-

ken düşünmeye, felsefi düşüncelere dalmaya ve dolayısıyla da melankolikleşmeye ayıracak bir saat bulamaz olur."

"Haydi," dedi Mildred.

"Git," dedi Montag.

"Hayat küçük düşürücü, büyük bir yenilgiye dönüşür Montag; her şey... bam, puf, vay!"

Mildred yastığı çekiştirirken, "Vay," dedi.

Montag öfkeyle, "Tanrı aşkına beni rahat bırak!" diye haykırdı.

Beatty'nin gözleri fal taşı gibi açıldı.

Mildred'ın yastığın arkasındaki eli donakalmıştı. Parmakları kitabın kenarında geziniyordu ve onun ne olduğunu anlayınca yüzünde önce şaşkınlık, sonra da şok belirdi. Ağzı soru sormak için açıldı...

"Tiyatroları palyaçolar hariç boşalt, odaları cam duvarlarla donat ve hoş renkler duvarlarda konfeti, kan, şeri veya Sauterne şarabı gibi inip çıksın. Beyzbolu seversin, değil mi Montag?"

"Beyzbol güzel oyundur."

Beatty artık neredeyse görünmezdi, bir duman perdesinin ardında bir yerlerden gelen bir sesti.

Mildred neredeyse neşeyle, "Bu ne?" diye sordu. Montag sırtını onun kollarına yasladı. "Buradaki ne?"

Montag, "Otur!" diye bağırdı. Mildred sıçrayarak uzaklaştı; elleri boştu. "Konuşuyoruz!"

Beatty hiçbir şey olmamışçasına söze devam etti. "Bovling seversin, değil mi Montag?"

"Bovling, evet."

"Peki ya golf?"

"Golf güzel oyundur."

"Basketbol?"

"Güzel oyundur."

"Bilardo, Amerikan bilardosu? Futbol?"

"Hepsi de güzel oyunlardır."

"Herkes için daha çok spor, grup ruhu, eğlence ve düşünmene gerek yok, değil mi? Organize, organize ve süper organize, süper süper sporlar. Kitaplarda giderek daha çok resim. Daha çok fotoğraf. Zihin giderek daha az içer. Sabırsızlık. Bir yerlere, bir yerlere, bir yerlere giden, hiçbir yere gitmeyen kalabalıklarla dolu otobanlar. Benzin mültecileri. Kasabalar motele dönüşür, insanlar göçebe olarak bir yerlerden bir yerlere akın eder, ay gelgitlerini takip ederler, geçen gece benim ve bu öğlen senin uyuduğun odada bu gece uyurlar."

Mildred odadan çıkıp kapıyı arkasından sertçe kapadı. Oturma odası "teyzeleri", oturma odası "amcalarına" gülmeye başladı.

"Şimdi uygarlığımızın azınlıklarını ele alalım, tamam mı? Nüfus arttıkça azınlıkların sayısı artar. Köpek sevenleri, kedi sevenleri, doktorları, avukatları, tüccarları, şefleri, Mormonları, Baptistleri, Üniteryenleri, ikinci kuşak Çinlileri, İsveçlileri, İtalyanları, Almanları, Teksaslıları, Brooklynlileri, İrlandalıları, Oregonlu veya Meksikalı insanları sinirlendirmeyeceksin. Bu kitaptaki, bu oyundaki, bu televizyon dizisindeki insanlar herhangi bir yerdeki gerçek ressamları, haritacıları, makinistleri temsil etmemektedir. Pazarın ne kadar büyürse ihtilaflarla başa çıkma gücün o kadar azalır Montag, bunu hatırla! Bütün o küçük küçük azınlıkların göbeğinin temiz tutulması gerekir. Kötü düşüncelerle dolu yazarlar, daktilolarınızı kilit altına alın. Bunu *yaptılar.* Dergiler hoş bir vanilyalı tapyoka karışımına dönüştü. Lanet olası züppe eleştirmenlerin söylediğine göre kitaplar bulaşık suyuydu. Kitapların artık satmamasına *şaşmamalı,* dedi eleştirmenler. Ama ne istediğini bilen, mutlu mutlu dönen halk çizgi romanların sürmesine izin verdi. Bir de üç boyutlu seks der-

gilerinin tabii. İşte bu Montag. Devlet tarafından, tepeden inme getirilmedi. Başta hüküm, bildirge, sansür yoktu... hayır! Teknoloji, kitlesel sömürü ve azınlık baskısı bu numarayı gerçekleştirdi, Tanrı'ya şükür. Günümüzde onlar sayesinde sürekli mutlu kalabiliyorsun ve çizgi roman okumana, eski ve iyi itirafları veya ticaret günlüklerini okumana izin veriliyor."

Montag, "Tamam ama peki ya itfaiyeciler?" diye sordu.

"Ah." Beatty pipo dumanının hafif sisinde öne eğildi. "Bundan daha kolay açıklanabilir ve doğal ne var? Okullardan denetmenler, eleştirmenler, bilgili insanlar ve hayal gücü kuvvetli yaratıcılar yerine koşucular, atlayıcılar, yarışçılar, vasıfsız işçiler, gaspçılar, kapkaççılar, havacılar ve yüzücüler çıktıkça 'entelektüel' kelimesi tam da hak ettiği şekilde küfür haline geldi tabii. İnsan bilmediği şeyden korkar hep. Senin sınıfındaki sıradışı ölçüde 'zeki' çocuğu, diğerleri kurşun putlar gibi öylece oturup ondan nefret ederken derslerde öğretmenlerle en çok konuşan ve yanıt veren oğlanı hatırlarsın. Okul çıkışı dövüp işkence etmek için seçtiğiniz kişi de bu zeki çocuk değil miydi? Tabii ki oydu. Hepimiz birbirimize benzemeliyiz. Anayasa'nın dediği gibi, herkes hür ve eşit doğmaz ama herkes eşit hale *getirilir.* Her insan diğer herkesin suretidir; o zaman herkes mutlu olur çünkü sinmelerine yol açacak, kendilerini kıyaslayacakları dağlar yoktur. Yani! Yandaki evde bulunan bir kitap, dolu bir tabancadır. Yak onu. Silahın mermisini al. Adamın zihnine zorla gir. Okumuş adamın hedefinin kim olacağını kim bilebilir? Ben mi? Onları bir dakika bile midem kaldırmaz. Böylece, sonunda tüm dünyadaki evler yangına dayanıklı hale getirildiğinde (geçen geceki varsayımın doğruydu), itfaiyecilerin eski işlerini yapmasına gerek kalmadı. Onlara bu yeni iş verildi... iç huzurumuzu koruma, aşağı olmaya karşı duyduğumuz anlaşılır ve haklı kor-

kuya yönelik odağımızı koruma görevi verildi; resmi sansürcü, yargıç ve infazcı oldular. Bu sensin Montag ve bu benim."

Oturma odasının kapısı açıldı ve Mildred orada öylece durup onlara baktı... Beatty'ye ve ardından Montag'a baktı. Arkasındaki oda duvarları neredeyse yalnızca bas davullar, tamtamlar ve simballerle icra edilmiş bir müziğe uygun şekilde cızırdayıp patlayan yeşil, sarı ve turuncu havai fişeklerin seli altında kalmıştı. Mildred'ın ağzı kımıldıyordu, bir şeyler söylüyordu ama müzik sesi yüzünden duyulmuyordu.

Beatty piposunu pembe elinin avucuna boşalttı ve külleri sanki teşhis konulup anlamı araştırılması gereken bir sembolmüşler gibi inceledi.

"Şunu anlamalısın: Uygarlığımız öyle büyük ki azınlıklarımızın canını sıkamayız, ayaklanmalarına mahal veremeyiz. Kendine şunu sor: Bu ülkede en çok ne istiyoruz? İnsanlar mutlu olmak istiyor... bu doğru değil mi? Bunu hayatın boyunca duymadın mı? Mutlu olmak istiyorum, diyorlar. Eh, öyle değiller mi? Onları sürekli hareket halinde tutmuyor muyuz... onlara eğlence vermiyor muyuz? Hepimiz bunun için yaşıyoruz, değil mi? Zevk için, heyecan için? Kültürümüzün bunları bol bol sağladığını da kabul etmelisin."

"Evet."

Montag, Mildred'ın kapı eşiğinden ne dediğini dudaklarından anlıyordu. Onun ağzına bakmamaya çalıştı, çünkü aksi takdirde Beatty de dönüp Mildred'ın dudaklarını okuyabilirdi.

"Siyahi insanlar *Küçük Siyah Sambo*'yu sevmiyor. Yak gitsin. Beyaz insanlar *Tom Amca'nın Kulübesi*'nden hazzetmiyor. Yak gitsin. Biri tütün ve akciğer kanseri üstüne kitap mı yazmış? Sigara üreticileri ağlıyor mu? Kitabı yak gitsin. Sakinlik, Montag. Huzur, Montag. Kavganı dışarıda et. Daha da iyisi, yakma fırınının içinde. Cenazeler mutsuzluk verici ve pagan

mı? Onları da ortadan kaldır. Bir insan ölünce, beş dakika sonra, ülkenin dört bir yanında hizmet veren helikopterlerle Mavi Duman Borusu'na, Yakma Fırınlarına götürülüyor. Bir insan ölümünden on dakika sonra siyah toz zerrelerine dönüşüyor. Mezar taşı yazılarıyla uğraşmayalım. Boşver onları. Hepsini yak, her şeyi yak. Ateş parlaktır ve ateş temizdir."

Mildred'ın arkasındaki oturma odasındaki havai fişekler söndü. Mildred konuşmayı aynı anda kesmişti; mucizevi bir rastlantıydı bu. Montag nefesini tuttu.

"Yan evde oturan bir kız vardı," dedi yavaşça. "Artık yok, öldü sanırım. Yüzünü bile hatırlayamıyorum. Ama o farklıydı. O nasıl... nasıl *var olabildi?*"

Beatty gülümsedi. "Yer yer bunun olması kaçınılmaz. Clarisse McClellan mı? Elimizde ailesinin kaydı var. Onları dikkatle izledik. Kalıtım ve ortam tuhaf şeylerdir. Aykırı herkesten üç beş senede kurtulamazsın. Okulda yapmaya çalıştığın şeyin büyük bölümü ev ortamında bozulabilir. Anaokulu yaşını bu yüzden her sene azalttık; artık neredeyse beşikten alıyoruz onları. McClellanlar Chicago'da yaşarken, birkaç kez onlar hakkında yanlış alarm verildi bize. Asla kitap bulamadık. Amcasının kaydı biraz karmaşıktı; asosyaldi. Kız mı? Tam bir saatli bombaydı. Okul kayıtlarında gördüklerimden yola çıkarak, bilinçaltını ailesinin etkilediğine eminim diyebilirim. Bir şeyin *nasıl* değil *neden* yapıldığını öğrenmek istiyordu. Bu utandırıcı olabilir. Birçok şey hakkında 'Neden' diye sorarsan ve bunu sürdürürsen, sonunda epey mutsuz olabilirsin. O zavallı kızın ölmesi onun açısından daha iyi oldu."

"Evet, ölmesi."

"Neyse ki onun gibi tuhaf insanlara sık rastlanmıyor. Çoğu yılanın başını küçükken nasıl ezeceğimizi biliyoruz. Çivi ve tahta olmadan ev inşa edemezsin. Bir evin inşa edil-

mesini istemiyorsan, çivilerle tahtaları sakla. Bir insanın siyasi açıdan mutsuz olmasını istemiyorsan, bir meseleyi iki farklı açıdan sunma ki kaygılara kapılmasın; tek bir açıdan sun. Daha da iyisi, hiçbir açıdan sunma. Bırak savaş diye bir şey olduğunu unutsun. Hükümet verimsizse, kadroları fazla şişkinse ve vergi manyağıysa, insanların onunla ilgili kaygı duymasındansa hükümetin bunların hepsi birden olması daha iyi. Huzur, Montag. İnsanlara en popüler şarkıların sözlerini, eyalet başkentlerinin isimlerini veya lowa'da geçen sene ne kadar mısır yetiştiğini hatırlayarak kazanacakları yarışmalar vereceksin. Onları yanmaz verilerle dolduracaksın, 'gerçekleri' boğazlarına tıkıştıracaksın, öyle ki kendilerini tıka basa doymuş ama onca veri sayesinde kesinlikle 'zeki' hissedecekler. O zaman, düşündükleri hissine kapılırlar... hareket etmedikleri halde hareket ediyormuş gibi *hissederler.* Ve mutlu olurlar, çünkü o türden gerçekler değişmez.

Onlara bir şeyleri yorumlamaları için felsefe veya sosyoloji gibi kaygan zeminli şeyler vermeyeceksin. O yol melankoliye çıkar. Bir televizyon duvarını söküp takabilen herkes (ki bugünlerde çoğu insanın yapabildiği bir şey bu), insana kendini hayvansı ve yalnız hissettirmeden ölçülmemekte veya denklemleştirilmemekte direnen evreni sürgülü cetvelle ölçüp denklemleştirmeye çalışan herhangi bir insandan daha mutludur. Bunu biliyorum, çünkü denedim; cehenneme kadar yolu var. Bu yüzden kulüplerini ve partilerini, akrobatlarını ve sihirbazlarını, deli fişeklerini, jet arabalarını, motosiklet helikopterlerini, seksini ve eroinini, otomatik refleksle yapılacak her şeyin daha fazlasını getir. Dram kötüyse, film hiçbir şey söylemiyorsa, oyun boşsa, Theremin* ile iğnele beni, yüksek sesle. Oyuna tepki verdiğimi düşünürüm, titreşime

---

* Rus fizikçi ve mucit Léon Theremin [Lev Sergeyeviç Termen] (1896-1993) tarafından icat edilen, temas etmeden çalınan elektronik müzik aleti. *-çn*

verilen dokunsal bir tepkiden ibaret olduğunda. Ama umurumda değil. Sıkı eğlenceyi seviyorum, o kadar."

Beatty ayağa kalktı. "Gitmeliyim. Ders bitti. Meseleyi netleştirmişimdir umarım. Hatırlaman gereken şu ki, bizler Happiness Boys'uz,* Dixie Duo'yuz...** sen, ben ve diğerleri. Çelişkili teori ve düşüncelerle herkesi mutsuz etmek isteyenlerin küçük dalgasına karşı duruyoruz. Parmaklarımızı setin üstünde tutuyoruz. Sağlam dur. Melankolinin ve iç karartıcı felsefenin taşkın akıntısının dünyamızı boğmasına izin verme. Sana bel bağladık. *Senin, bizim* şimdiki mutlu dünyamız için ne kadar önemli olduğumuzun farkında değilsin sanırım."

Beatty, Montag'ın gevşek elini sıktı. Montag hâlâ yatakta, sanki ev etrafında yıkılırken kımıldayamıyormuş gibi oturmaktaydı. Kapıdaki Mildred ortadan kaybolmuştu.

"Son bir şey," dedi Beatty. "Her itfaiyeci kariyerinde en az bir kez bir dürtüye kapılır. *Kitaplar ne* diyor, diye merak eder. Ah, o kaşıntıyı *kaşımak* ne güzel olurdu, değil mi? Eh, inan bana Montag, zamanında birkaç tanesini okumak zorunda kaldım, neyle uğraştığımı bileyim diye ve kitaplar *hiçbir şey* söylemiyor! Öğretebileceğin veya inanabileceğin hiçbir şey. Kurguysalar var olmayan insanlarla, hayal gücünün ürünleriyle ilgili oluyorlar. Kurgu değillerse daha da kötü... bir profesör bir başkasına aptal diyor, bir felsefeci bir başkasının boğazının içine avaz avaz haykırıyor. Hepsi ortalıkta koşuşturup yıldızları indiriyor ve güneşi söndürüyorlar. Sonunda kafan karışıyor."

"Peki ya bir itfaiyeci kaza eseri, belirli bir niyeti olmadan bir kitabı alıp evine götürürse?"

---

* Amerika'da 1920'lerin başında popüler olan, Billy Jones (1889-1940) ve Ernie Hare (1883-1939) ikilisinin yer aldığı radyo programı. –*çn*

** Amerikalı besteci ve piyanist Eubie Blake (1887-1983) ile Amerikalı caz bestecisi Noble Sissle'ın (1889-1975) I. Dünya Savaşı'ndan kısa süre sonra kurdukları vodvil müzik grubu. –*çn*

Montag ansızın kımıldandı. Açık kapı büyük, boş gözüyle ona bakmaktaydı.

"Doğal bir hata," dedi Beatty. "Sadece merak. Aşırı kızmayız, deliye de dönmeyiz. İtfaiyecinin kitabı yirmi dört saat elinde tutmasına izin veririz. O zamana kadar yakmazsa, biz gelip onun yerine yakarız... bu kadar basit."

"Elbette." Montag'ın ağzı kurumuştu.

"Eh Montag. Bugün daha geç bir vardiyayı alır mısın? Belki seni bu gece görürüz?"

"Bilmiyorum," dedi Montag.

"Ne?" Beatty biraz şaşırmış gibiydi.

Montag gözlerini kapadı. "Daha sonra gelirim. Belki."

Beatty piposunu düşünceli bir havayla cebine koyarken, "Gelmezsen seni özleyeceğimiz kesin," dedi.

Montag *Bir daha asla gelmeyeceğim,* diye düşündü.

"İyi ol ve iyi kal," dedi Beatty.

Döndü ve açık kapıdan çıkıp gitti.

Montag, Beatty'nin ışıl ışıl, kömür karası tekerlekli, alev sarısı böceğiyle uzaklaşmasını pencereden seyretti.

Sokağın karşı tarafındaki ve aşağısındaki diğer evlerin önü dümdüzdü. Clarisse bir ikindi vakti ne demişti? "Sundurma yok. Amcamın dediğine göre eskiden sundurmalar olurmuş. Ve insanlar geceleri bazen oralarda otururlarmış, konuşmak istediklerinde konuşurlarmış, sandalyelerinde sallanırlarmış, konuşmak istemediklerinde de konuşmazlarmış. Bazen öylece oturup bir şeyleri düşünürlermiş yalnızca, düşünüp taşınırlarmış. Amcamın dediğine göre mimarlar sundurmaları iyi görünmüyorlar diye iptal etmiş. Ama amcamın dediğine göre bu sadece bahaneymiş; altta yatan asıl sebep insanların öyle hiçbir şey yapmadan, sandalyelerinde sallanarak ve konuşarak oturmalarını istememeleri olabilir-

miş; yanlış *türden* sosyal hayatmış bu. O zaman insanlar fazla konuşurmuş. Düşünmeye de zamanları olurmuş. Bu yüzden sundurmaları iptal etmişler. Bahçeleri de. Artık oturacak pek bahçe kalmadı. Mobilyalara da baksana. Sallanan sandalyeler yok artık. Fazla rahatlar. Millet kalkıp ortalıkta koşturuyor. Amcam diyor ki... ve... amcam... ve... amcam..." Kızın sesi hafifleyerek kesildi.

Montag dönüp, oturma odasının ortasında oturmuş, bir spikerle konuşan karısına baktı. Adam, "Bayan Montag," diyordu. Bu, şu ve diğeri. "Bayan Montag..." Başka bir şey ve bir şey daha. Onlara yüz dolara mal olan dönüştürme aparatı, spikerin anonim seyircilerine her hitap edişinde Mildred'ın adını otomatikman, uygun hecelerle doldurulabilecek bir boşluk bırakarak söylüyordu. Özel bir nokta-dalga-karıştırıcı da adamın televizyondaki görüntüsünün, dudak çevresinin sesli ve sessiz harfleri söylerken güzel görünmesini sağlıyordu. O adam bir dosttu, buna şüphe yoktu, iyi bir dosttu. "Bayan Montag – şimdi buraya bakın."

Mildred'ın başı çevrildi. Oysa dinlemediği belliydi.

"Bugün işe gitmememin sadece bir adım ötesi yarın çalışmamam, itfaiye binasında bir daha asla çalışmamam," dedi Montag.

"Ama bu gece çalışacaksın, değil mi?" dedi Mildred.

"Karar vermedim. Şu an berbat bir his, bir şeyleri parçalama ve öldürme arzusu duyuyorum."

"Git böceği al."

"Hayır, teşekkürler."

"Böceğin anahtarları komodinin üstünde. Ben öyle hissettiğim zamanlarda hızlı sürmeyi severim. Yüz elli civarına kadar çıkınca kendini muhteşem hissediyorsun. Bazen bütün gece sürüp geri gelirim ve senin ruhun duymaz. Taşra

eğlenceli. Tavşanlara çarpıyorsun, bazen de köpeklere. Git böceği al."

"Hayır, istemiyorum, bu sefer. Bu tuhaf şeye tutunmak istiyorum. Tanrım, beni cidden etkilemeye başladı. Ne olduğunu bilmiyorum. Öyle mutsuzum ki, öyle kızgınım ki... ve sebebini bilmiyorum. Kilo alıyormuşum gibi geliyor. Kendimi şişman hissediyorum. Bir sürü şeyi içime atıyormuşum gibi geliyor ama nedir bilmiyorum. Kitap okumaya bile başlayabilirim."

"Seni hapse atarlar, değil mi?" Mildred ona sanki cam duvarın ardındaymış gibi baktı.

Montag giyinmeye başladı; yatak odasında huzursuzca hareket ediyordu. "Evet ve bu iyi bir fikir olabilir. Ben birilerine zarar vermeden. Beatty'nin dediklerini duydun mu? Onu dinledin mi? O bütün yanıtları biliyor. Haklı. Mutluluk önemli. Eğlence her şey. Ama yine de orada oturup kendime *Mutlu değilim, mutlu değilim,* demeyi sürdürüyorum."

"*Ben* mutluyum." Mildred'ın dudaklarında neşeli bir gülümseme belirdi. "Ve bundan gurur duyuyorum."

"Bir şey yapacağım," dedi Montag. "Ne olduğunu henüz bilmiyorum ama büyük bir şey yapacağım."

"Bu saçmalıkları dinlemekten bıktım," diyen Mildred tekrar spikere döndü.

Montag duvardaki ses ayarına dokununca spikerin sesi kesildi.

"Millie?" Montag duraksadı. "Burası benim olduğu kadar senin de evin. Sana şimdi bir şeyi söylemem adil olur diye düşünüyorum. Daha önce söylemeliydim ama kendime bile itiraf etmiyordum. Görmeni istediğim bir şeyler var, son bir senedir kaldırıp sakladığım bir şeyler, arada bir ekliyorum, sebebini bilmiyorum ama bunu yaptım ve sana hiç söylemedim."

Düz sırtlı bir sandalyeyi alıp yavaş ve düzenli hareketlerle hole, ön kapının yakınına götürdü ve üstüne çıktı; bir an kaide üstündeki heykel misali öylece durdu... karısı altında durmuş bekliyordu. Sonra Montag yukarı uzanıp havalandırma sisteminin ızgarasını çekti ve elini epey içeriye uzatıp sağdaki bir başka kayar metal levhayı hareket ettirerek bir kitap çıkardı. Kitabı bakmadan yere attı. Elini tekrar kaldırıp içeri sokarak iki kitap daha çıkardı ve elini indirip iki kitabı yere attı. Elini hareket ettirmeyi sürdürerek yere kitaplar atıp duruyordu... küçük, oldukça büyük, sarı, kırmızı, yeşil kitaplar. İşi bitince, karısının ayaklarının dibinde yatan yirmi kadar kitaba baktı.

"Üzgünüm," dedi. "Düşünmedim, cidden. Ama artık birlikte bu işin içindeyiz gibi görünüyor."

Mildred zeminden çıkan bir fare sürüsüyle bir anda karşı karşıya kalmışçasına geriledi. Montag onun hızlı hızlı soluduğunu duyabiliyordu... Mildred'ın beti benzi de atmıştı ve gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Montag'ın ismini bir, iki, üç kez söyledi. Sonra inleyerek öne atıldı ve bir kitabı kapıp mutfaktaki yakma fırınına koştu.

Montag çığlıklar atan Mildred'ı yakaladı. Onu tutunca, Mildred mücadele ederek kurtulmaya çalıştı... Montag'ı tırmaladı.

"Hayır Millie, hayır! Bekle! Kes şunu, tamam mı? Bilmiyorsun... kes şunu!" Montag, Mildred'ı tokatladı, tekrar tuttu ve sarstı.

Mildred onun ismini söyledi ve ağlamaya başladı.

"Millie!" dedi Montag. "Dinle. Bana bir saniye verir misin? Hiçbir şey yapamayız. Bunları yakamayız. Onlara bakmak istiyorum, en azından bir kez bakmak istiyorum. Sonra, Yüzbaşı'nın söyledikleri doğruysa, onları birlikte yakacağız, inan bana, birlikte yakacağız. Bana yardım etmelisin." Aşa-

ğıya, Mildred'ın yüzüne baktı ve onun çenesini sımsıkı tuttu. Ona bakmakla kalmıyordu, onun yüzüne kendisi için ve ne yapması gerektiğini anlamak için bakıyordu. "Hoşlansak da hoşlanmasak da bu işin içindeyiz. Bunca yıldır senden pek bir şey istemedim ama bu sefer istiyorum, yalvarıyorum. Burada bir yerden başlamamız gerek, böyle berbat bir halde olmamızın sebebini bulmalıyız... sen ve ilaç kullandığın geceler, araba, ben ve işim. Dosdoğru uçuruma gidiyoruz Millie. Tanrım, uçuruma düşmek istemiyorum. Bu iş kolay olmayacak. Devam etmemize faydası olacak hiçbir şey yok elimizde ama belki parçaları birleştirip meseleyi çözebilir ve birbirimize yardım edebiliriz. Sana şimdi o kadar çok ihtiyacım var ki anlatamam. Beni biraz olsun seviyorsan buna katlanırsın, yirmi dört saat, kırk sekiz saat, tek istediğim bu... sonra bitecek, söz veriyorum, yemin ediyorum! Ve burada bir şey varsa, bu berbat durumdan tamamen kurtulmamızı sağlayacak küçücük bir şey bile varsa, belki onu başka birine aktarabiliriz."

Mildred artık mücadele etmediğinden, Montag onu bıraktı. Mildred gerileyerek ondan uzaklaşıp duvarın dibine çöktü ve yerde oturarak kitaplara baktı. Ayağı bir kitaba dokundu; bunu görünce ayağını çekti.

"O kadın, geçen gece, Millie, sen orada değildin. Onun yüzünü görmedin. Ve Clarisse. Onunla hiç konuşmadın. Ben konuştum. Ve Beatty gibi adamlar ondan korkuyor. Buna anlam veremiyorum. Onun gibi birinden neden korksunlar ki? Ama dün gece itfaiye binasında itfaiyecilerle Clarisse'i kıyaslayıp durdum ve birden şunu fark ettim ki onların hiçbirini sevmiyorum ve artık kendimi de hiç sevmiyorum. Ve düşündüm ki, belki de itfaiyecilerin kendilerinin yanması en iyisi olur."

"Guy!"

Ön kapı sesi usulca seslendi:

"Bayan Montag, Bayan Montag, burada biri var, burada biri var, Bayan Montag, Bayan Montag, burada biri var."

Usulca.

Dönüp kapıya baktılar; her yerde, her yerde kitap yığınları vardı.

"Beatty!" dedi Mildred.

"O olamaz."

Mildred, "Geri geldi!" diye fısıldadı.

Ön kapı sesi tekrar usulca seslendi. "Burada biri var..."

"Açmayız." Montag duvara yaslandı, ardından da usulca kayarak çömelme pozisyonuna geçti ve kitapları baş parmağıyla, işaret parmağıyla, şaşkınca dürtmeye başladı. Titriyordu ve kitapları havalandırma kanalına tekrar tıkıştırmayı her şeyden çok istiyordu ama Beatty ile tekrar yüzleşemeyeceğini biliyordu. Çömeldikten sonra oturdu; ön kapı sesi tekrar, daha ısrarcı bir şekilde konuştu. Montag küçük bir kitabı yerden aldı. "Nereden başlayacağız?" Kitabı ortasından açıp baktı. "Başlamakla başlayacağız sanırım."

"İçeri gelecek, bizi ve kitapları yakacak!" dedi Mildred.

Ön kapının sesi nihayet kesildi. Sessizlik oldu. Montag kapının hemen ardında birinin beklediğini, kulak kabarttığını hissetti. Sonra bahçe yolundan ve çimenlikten geçerek uzaklaşan birinin ayak sesleri geldi.

"Bakalım bu neymiş," dedi Montag.

Korkunç bir özbilinçle, kesik kesik konuşmuştu. Atlaya atlaya bir düzine sayfa okuduktan sonra nihayet şuna geldi:

"'Çeşitli zamanlarda, on bir bin kişinin yumurtalarını ince ucundan kırmaktansa ölmeyi yeğlediği hesaplanmıştır.'"*

Mildred holde, Montag'ın karşısında oturuyordu. "Bu ne anlama geliyor ki? *Hiçbir* anlamı yok! Yüzbaşı haklıymış!"

"Dur şimdi," dedi Montag. "Tekrar, baştan başlayalım."

---

* İngiliz yazar, şair, denemeci ve rahip Jonathan Swift'in (1667-1745) *Gulliver'ın Gezileri* adlı romanından. -*çn*

İkinci Kısım

ELEK VE KUM

Soğuk kasım yağmuru sessiz evin üstüne gökyüzünden yağarken, uzun ikindi boyunca okudular. Holde oturdular... çünkü oturma odası, duvarı turuncu ve sarı konfetilerle, havai fişeklerle, sarı ağ elbiseli kadınlarla ve gümüşi şapkalarından elli kiloluk tavşanlar çıkaran siyah kadife giysili adamlarla aydınlanmayınca öyle boş ve gri görünüyordu ki. Oturma odası ölüydü ve Mildred boş bir ifadeyle oraya bakıp duruyordu, Montag ortalıkta dolanıp geri gelirken ve çömelip bir sayfayı en az on kez yüksek sesle okurken.

"'Bir arkadaşlığın tam olarak hangi anda kurulduğunu bilemeyiz. Nasıl bir kap damla damla dolarken, son bir damla kabı taşırıyorsa; aynı şekilde, bir dizi iyilik arasından en az biri kalbi doldurup taşırır.'"*

Montag öylece oturup yağmuru dinledi.

"Yan evde oturan kızla öyle mi oldu? Bunu anlamaya öyle çok çalıştım ki."

"O öldü. Yaşayan birilerinden bahsedelim, Tanrı aşkına."

Montag holde titreyerek yürüyüp mutfağa giderken dönüp karısına bakmadı; mutfakta uzun süre durup, pencerelere yağan yağmuru seyrettikten sonra gri ışıkta hole geri döndü ve titremesinin geçmesini bekledi.

Bir başka kitabı açtı.

"'O favori konu, Kendim.'"

Montag gözlerini kısarak duvara baktı. "'O favori konu, Kendim.'"**

---

* İskoç biyografi ve günlük yazarı James Boswell'in (1740-1795) *The Life of Samuel Johnson* (Samuel Johnson'ın Hayatı) adlı eserinden. –*çn*

** James Boswell'in William Temple'a yazdığı mektubundan. –*çn*

"*Bu seferkini* anladım," dedi Mildred.

"Ama Clarisse'in favori konusu kendisi değildi. Diğer herkesti ve bendim. O çok uzun yıllardır gerçekten kanımın kaynadığı tek insandı. Hatırlayabildiğim kadarıyla, sanki önemliymişim gibi dosdoğru bana bakan ilk insandı." Montag iki kitabı kaldırdı. "Bu adamlar öleli epey oluyor ama sözlerinin bir şekilde Clarisse'e işaret ettiğini biliyorum."

Ön kapının ardından, yağmur sesinin arasından hafif bir kazıma sesi geldi.

Montag donakaldı. Mildred'ın kendini tekrar duvara atıp inlediğini gördü.

"Birisi... kapı... kapı sesi neden bize söylemiyor..."

"Kapadım."

Kapı eşiğinden, yavaş ve yoklayıcı bir koklama sesi, elektrikle buhar salma sesi geldi.

Mildred güldü. "Sadece bir köpek, hepsi bu! Kovayım mı?"

"Olduğun yerde kal!"

Sessizlik. Soğuk yağmur yağıyordu. Ve kilitli kapının ardından, mavi elektrik kokusu geliyordu.

Montag usulca, "İşimize geri dönelim," dedi.

Mildred bir kitabı tekmeledi. "Kitaplar insan değil. Sen okurken dört bir yana bakınıyorum ama *kimse* yok!"

Montag, elektronik güneşi açarlarsa hayat dolu olabilecek bir okyanusun suları kadar ölü ve gri olan oturma odasına baktı.

"Oysa 'ailem' insan," dedi Mildred. "Bana bir şeyler söylüyorlar; *gülüyorum, gülüyorlar!* Ve renkler!"

"Evet, biliyorum."

"Hem Yüzbaşı Beatty'nin bu kitaplardan haberi olsa..." Mildred bunu düşündü. Yüzünde önce şaşkınlık, sonra dehşet belirdi. "Gelip evi ve 'aileyi' yakabilir. Bu korkunç! Yatırımımızı düşün. Neden kitap okuyayım ki? Ne *için?*"

"Ne için! Neden!" dedi Montag. "Geçen gece dünyanın en acayip yılanını gördüm. Ölüydü ama canlıydı. Görebiliyordu ama göremiyordu. O yılanı *görmek* ister misin? İlkyardım Hastanesi'nde; yılanın senin içinden çıkardığı bütün pislikler hakkında rapor tuttular orada! Gidip onların dosyasına bakmak ister misin? Belki Guy Montag veya Savaş yahut Korku dosyasına bakarsın. Dün gece yanan eve gitmek ister misin? Kendi evini yakan kadının kemiklerini küllerin arasında ararsın! Peki ya Clarisse McClellan... onu nerede arayacağız? Morgda! Dinle!"

Evin üstünden bombardıman uçakları geçip duruyordu; inliyorlardı, mırıldanıyorlardı, boşlukta dönen devasa ve görünmez bir pervane gibi ıslık çalıyorlardı.

"Ulu Tanrım," dedi Montag. "Her saat gökyüzünde o lanet olası şeylerden öyle çok oluyor ki! O bombardıman uçaklarının hayatlarımızın her saniyesinde yukarıda olması nasıl mümkün oluyor? Neden kimse bu konuda konuşmak istemiyor! 2022'den beri iki atom savaşı başlatıp kazandık! Sebep yurdumuzda çok eğlendiğimiz için dünyayı unutmuş olmamız mı? Sebep bizim çok zengin, dünyanın geri kalanınınsa çok fakir olması ve bunu umursamamamız mı? Söylentileri duydum; dünya açlıktan kırılıyormuş ama bizim karnımız iyi doyuyor. Dünyanın çok çalıştığı, bizimse oyun oynadığımız doğru mu? Bizden bu kadar nefret edilmesinin sebebi bu mu? Bizden nefret edildiği söylentisini de yıllar içinde, uzun aralarla duyduğum oldu. *Sen* sebebini biliyor musun? *Benim* bilmediğim *kesin!* Belki kitaplar bizi mağaradan biraz çıkarabilir. *Belki* hep aynı, lanet olası, çılgınca hataları yapmaktan alıkoyabilirler bizi! Oturma odandaki o geri zekâlı piçlerin bundan bahsettiğini duymuyorum. Tanrım, *anlamıyor musun* Millie? Bu kitapları günde bir iki saat okursak belki..."

Telefon çaldı. Mildred telefonu kaptı.

"Ann!" Güldü. "Evet, bu gece televizyonda Beyaz Palyaço var!"

Montag mutfağa gidip kitabı yere attı. "Montag, sen gerçekten aptalsın," dedi. "Şimdi ne yapacağız? Kitapları teslim edip unutalım mı?" Mildred gülerken, Montag kitabı okumak için açtı.

Zavallı Millie, diye düşündü. *Zavallı Montag, bu senin için de anlaşılmaz. Ama nereden yardım alacaksın, bu geç vakitte nereden öğretmen bulacaksın?*

Dur. Gözlerini kapadı. *Evet, elbette.* Yine bir yıl önceki o yeşil parkı düşündüğünü fark etti. Son zamanlarda orayı sık sık düşünür olmuştu; ama şehir parkında, siyah takım elbiseli yaşlı adamın paltosunun içine bir şeyi çabucak sakladığını gördüğü günü şimdi net anımsıyordu.

...Yaşlı adam kaçacakmış gibi ayağa fırlamıştı. Ve Montag, "Bekle!" demişti.

Yaşlı adam titreyerek, "Ben bir şey yapmadım!" diye bağırmıştı.

"Bir şey yaptın diyen yok."

Yeşil, yumuşak ışıkta bir an öylece, tek kelime etmeden oturmuşlardı ve sonra Montag havadan bahsetmişti, sonra da yaşlı adam donuk bir sesle karşılık vermişti. Tuhaf, sakin bir görüşme olmuştu. Yaşlı adam kırk yıl önce, sosyal bilimler fakültelerinin sonuncusu da öğrenci ve hami eksikliği yüzünden kapanınca işini kaybedip dünyanın içine fırlatılmış emekli bir İngilizce profesörü olduğunu itiraf etmişti. Adı Faber idi ve Montag'dan duyduğu korku nihayet geçince ahenkli bir sesle, gökyüzüyle ağaçlara ve yeşil parka bakarak konuşmuştu... bir saat sonra da Montag'a bir şeyler söylemişti ve Montag bunun uyaksız bir şiir olduğunu sezmişti. Sonra, yaşlı adam daha da cesaretlenip başka bir şeyler söylemişti ve bu da şiirdi. Faber elini paltosunun sol cebine bastırarak

bu sözleri usulca söylemişti ve Montag elini uzatırsa adamın paltosundan bir şiir kitabı çıkarabileceğini biliyordu. Ama elini uzatmamıştı. Elleri dizlerinde, uyuşmuş ve işe yaramaz halde kalmıştı. "Ben *bir şeylerden* bahsetmem efendim," demişti Faber. "Ben bir şeylerin *anlamından* bahsederim. Burada oturuyorum ve canlı olduğumu *biliyorum.*"

Hepsi bu kadardı aslında. Bir saatlik monolog, bir şiir, bir yorum... ardından da Faber, Montag'ın itfaiyeci olduğu gerçeğine hiç değinmeden, bir kâğıt parçasına adresini biraz titreyerek yazmıştı. "Dosyanız için... bana kızmaya karar verirseniz," demişti.

Şaşıran Montag, "Kızgın değilim," demişti.

Mildred holde kahkahayı bastı.

Montag yatak odası dolabına gidip klasörünü karıştırarak şu başlığı buldu: MÜSTAKBEL SORUŞTURMALAR (?). Faber'ın ismi oradaydı. Montag onu ne ihbar etmiş ne de kaydını silmişti.

İkinci bir telefonla o numarayı aradı. Hattın diğer ucundaki telefonun Faber'ın ismini bir düzine kez seslenmesinden sonra profesör hafif bir sesle karşılık verdi. Montag kendini tanıtınca, uzun bir sessizlikle karşılaştı. "Buyrun Bay Montag?"

"Profesör Faber, size soracağım çok tuhaf bir soru var. Bu ülkede Kitab-ı Mukaddes'in kaç kopyası kaldı?"

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum!"

"*Hiç* kopyası kalıp kalmadığını bilmek istiyorum."

"Bu bir tür tuzak! Telefonda *herkesle* konuşamam!"

"Shakespeare ile Platon'un eserlerinin kaç kopyası kaldı?"

"Hiç kalmadı! Bunu siz de benim kadar iyi biliyorsunuz. Hiç kalmadı!"

Faber telefonu kapadı.

Montag telefonu bıraktı. Hiç kalmamıştı. Montag bunu itfaiye listelerinden biliyordu tabii. Ama nedense Faber'ın kendisinden duymak istemişti.

Holde, Mildred'ın yüzü heyecan doluydu. "Eh, hanımlar misafirliğe geliyor!"

Montag ona bir kitap gösterdi. "Bu Eski Ve Yeni Ahit ve..."

"Yine başlama!"

"Dünyanın bu kısmındaki son kopya olabilir."

"Bu gece iade etmen gerekiyor, değil mi? Yüzbaşı Beatty bunun sende olduğunu *biliyor,* değil mi?"

"*Hangi* kitabı çaldığımı bildiğini sanmıyorum. Ama bunun yerine hangi kitabı vereceğimi nasıl seçeceğim? Bay Jefferson'ı mı versem? Yoksa Bay Thoreau'yu mu? Hangisi daha az değerli? Bunun yerine başka kitap verirsem ve Beatty hangi kitabı çaldığımı biliyorsa, burada koca bir kütüphanemiz olduğunu tahmin eder!"

Mildred'ın dudağı seğirdi. "Ne *yaptığını* görüyor musun? Bizi mahvedeceksin! Kim daha önemli... ben mi yoksa şu Kitab-ı Mukaddes mi?" Mildred artık haykırmaya başlamıştı; orada öylece, kendi ısısıyla eriyen bir balmumu kukla gibi oturuyordu.

Montag, Beatty'nin sesini duyabiliyordu. "Otur Montag. Seyret. Özenle, bir çiçeğin taçyapraklarını tutar gibi. Birinci sayfayı yak, ikinci sayfayı yak. Her biri siyah birer kelebeğe dönüşür. Güzel, değil mi? İkinciden sonra üçüncüyü yak ve aynı şekilde devam et, zincirleme sigara içer gibi yak, bölüm bölüm, o sözcüklerin bütün o saçma anlamlarını, bütün o sahte vaatleri, bütün o papağan gibi tekrarlanan fikirleri ve zamanın eskittiği felsefeleri." Beatty orada oturuyordu, biraz terliyordu, döşeme tek bir fırtınada can vermiş siyah kelebek sürüleriyle kaplıydı.

Mildred çığlık atmayı başladığı gibi bir anda kesti. Mon-

tag dinlemiyordu. "Yapacak tek bir şey var," dedi. "Bu gece kitabı Beatty'ye vermeden önce kopyasını çıkarmalıyım."

Mildred, "Bu gece Beyaz Palyaço var, hanımlar da misafirliğe geliyor... burada olacaksın, değil mi?" diye haykırdı.

Montag kapıda, sırtı dönük halde durdu. "Millie?"

Bir sessizlik. "Ne var?"

"Millie? Beyaz Palyaço seni seviyor mu?"

Yanıt gelmedi.

"Millie, acaba..." –Montag dudaklarını yaladı– "...acaba 'ailen' seni seviyor mu, *çok* seviyor mu, tüm kalpleri ve ruhlarıyla seviyorlar mı Millie?"

Millie'nin yavaşça göz kırpıştırarak ensesine baktığını hissetti. "Neden böyle aptalca bir soru soruyorsun?"

Montag'ın içinden ağlamak geldi ama gözlerine ya da ağzına hiçbir şey olmuyordu.

"Dışarıda o köpeği görürsen benim için tekmele," dedi Mildred.

Montag duraksayıp kapıya kulak kabarttı. Kapıyı açıp dışarı çıktı.

Yağmur dinmişti ve bulutsuz gökyüzünde güneş batıyordu. Sokak, çimenlik ve sundurma boştu. Montag uzun uzun iç geçirerek nefes verdi.

Kapıyı sertçe kapadı.

Metrodaydı.

Uyuşmuş haldeyim, diye düşündü. *Yüzümdeki uyuşukluk ne zaman başladı? Vücudumdaki? Karanlıkta o hap şişesini, gömülü mayın misali tekmelediğim gece.*

Uyuşukluk geçecek, diye düşündü. *Zaman alacak ama başaracağım veya Faber benim yerime yapacak. Bir yerlerde birileri bana eski yüzümü, eski ellerimi eskiden oldukları haliyle geri verecek. Gülümsemem bile, eski bitkin gülümsemem bile gitti. Onsuz kaybolmuş haldeydim.*

Metro hızla geçip gitti, krem rengi fayanslar, zifiri karanlık, krem rengi fayanslar, zifiri karanlık, rakamlar ve karanlık, yine karanlık ve kendini toplayan toplam.

Montag çocukken bir keresinde, masmavi ve sıcak bir yaz gününün ortasında, deniz kıyısında, sarı bir kumula oturup bir eleği kumla doldurmaya çalışmıştı... çünkü zalim bir kuzeni, "Bu eleği doldurursan on sent alacaksın!" demişti. Montag ne kadar hızlı dökerse kum o kadar hızlı bir şekilde, sıcak bir fısıltıyla elekten geçiyordu. Montag'ın elleri yorulmuştu, kum taneleri kaynıyordu, elek boştu. Temmuzun ortasında, çıt çıkarmadan orada otururken yanaklarından süzülen gözyaşlarını hissetmişti.

Şimdi, vakumlu yeraltı treni onu şehrin ölü mahzenlerinden hızla geçirirken, o eleğin korkunç mantığını hatırladı ve aşağı bakınca, taşıdığı Kitab-ı Mukaddes'in açık olduğunu gördü. Vakumlu trende insanlar vardı ama Montag kitabı ellerinde tutuyordu ve aklına aptalca bir fikir geldi: *Yeterince hızlı okursan, hepsini okursan belki kumun bir kısmı elekte kalır.* Ama okuyunca sözcükler aradan döküldü ve Montag şöyle düşündü: *Birkaç saat sonra karşımda Beatty olacak ve bunu ona teslim edeceğim, bu yüzden hiçbir cümle benden kaçmamalı, her satırı ezberlemeliyim. Kendime bunu yaptırmak için irade gücümü kullanıyorum.*

Yumruk haline gelmiş ellerinin arasındaki kitabı sımsıkı tuttu.

Trompetler bangır bangır çaldı.

"Denham Diş Macunu."

Montag *Kapa çeneni,* diye düşündü. *Kır zambaklarına bakın.**

"Denham Diş Macunu."

---

* *Kitab-ı Mukaddes,* Matta 6:28. "Ve niçin esvaptan ötürü kaygı çekiyorsunuz? Kır zambaklarına bakın, nasıl büyüdüklerine bakın; ne çalışırlar ne de iplik eğirirler." –*çn*

Ne çalışırlar...

"Denham..."

Kır zambaklarına bakın, kapa çeneni, kapa çeneni.

"Diş Macunu!"

Montag kitabı sertçe açıp sayfaları karıştırdı ve onlara körmüş gibi dokundu; harflerin şekillerini tek tek, gözlerini kırpıştırmadan hissetti.

"Denham. Yazılışı: D-E-N..."

Ne çalışırlar ne de...

Boş elekten geçen sıcak kumun vahşi fısıltısı.

"*Denham halleder!*"

Zambaklara, zambaklara, zambaklara bakın...

"Denham diş temizleyicisi."

"Kapa çeneni, kapa çeneni, kapa çeneni!" Bir yakarıştı bu, öyle korkunç bir haykırıştı ki Montag kendini ayakta buldu; gürültülü trenin afallamış sakinleri ona bakıyordu... şişkin yüzünde delice bir ifade olan, anlaşılmaz laflar eden, ağzı kuru, yumruk olmuş elinde sayfaları sallanan kitabı tutan bu adamdan gerileyerek uzaklaşıyorlardı. Daha bir saniye önce oturan, Denham Diş Macunu müziğine ayaklarıyla tempo tutan bu insanlar... Mükemmel Denham Diş Temizleyicisi, Denham Diş Macunu Diş Macunu Diş Macunu, bir iki, bir iki üç, bir iki, bir iki üç. Dudaklarını hafifçe kımıldatarak Diş Macunu Diş Macunu Diş Macunu demiş bu insanlar. Trenin radyosu Montag'ın üstüne kusarak misillemede bulunuyordu... teneke, bakır, gümüş, krom ve pirinçle icra edilmiş bir ton müzik. İnsanlara dayakla boyun eğdiriliyordu; kaçmıyorlardı, kaçacak yer yoktu; büyük hava treni, yeraltındaki tünelinden aşağıya düşüyordu.

"Kır zambakları."

"Denham."

"*Zambaklar* dedim!"

İnsanlar bakıyordu.

"Güvenliği çağırın."

"Adam üşütmüş..."

"Knoll View!"

Tren tıslayarak durdu.

"Knoll View!" Bir haykırış.

"Denham." Bir fısıltı.

Montag'ın ağzı çok az kımıldadı. "Zambaklar..."

Tren kapısı ıslık çalarak açıldı. Montag öylece durdu. Kapı inleyerek kapanmaya başladı. Montag ancak o zaman diğer yolcuların arasından fırladı ve içinden çığlık atarak, kapanan kapıdan son anda geçti. Tünellerde beyaz fayanslara basarak yukarı koştu; asansörleri boşverdi çünkü ayaklarının hareket etmesini, kollarının sallanmasını, ciğerlerinin kasılıp gevşemesini, havanın boğazını acıtmasını hissetmek istiyordu. Arkasından bir ses, "Denham Denham Denham" diyerek salındı; tren, yılan gibi tısladı. Tren, deliğinde gözden kayboldu.

"Kimsin?"

"Benim, Montag."

"Ne istiyorsun?"

"Beni içeri al."

"Ben bir şey yapmadım."

"Tek başımayım yahu!"

"Yemin eder misin?"

"Yemin ederim!"

Ön kapı yavaşça açıldı. Faber dışarıya göz attı; o aydınlıkta çok yaşlı, çok narin ve epey korkmuş görünüyordu. Yaşlı adam yıllardır evden çıkmamış gibiydi. Rengi içerinin beyaz sıvalı duvarlarının renginin aynısıydı. Dudaklarıyla yanakları yer yer beyazdı, saçı beyazdı, solmuş gözlerinin uçuk mavisi de beyazla karışıktı. Sonra, gözleri Montag'ın koltukaltında-

ki kitaba çevrilince, o kadar yaşlı ve narin görünmez oldu. Korkusu giderek geçti.

"Kusura bakma. Dikkatli olmak gerek."

Gözlerini Montag'ın koltukaltındaki kitaptan alamıyordu. "Doğruymuş demek."

Montag içeri girdi. Kapı kapandı.

"Otur." Faber gözlerini ayırırsa kitabın ortadan kaybolu-vermesinden korkarcasına geriledi. Arkasındaki yatak odası kapısı açık duruyordu; o odanın içinde dağınık duran makineler vardı, masada da çelik aletler saçılıydı. Montag odanın içini sadece bir an görebildi; sonra onun dikkatinin dağıldığını fark eden Faber çabucak dönüp yatak odası kapısını kapadı ve kapı kolunu titreyen eliyle tutarak öylece durdu. Kaçamak bakışlarını şimdi kucağında kitapla oturan Montag'a çevirdi tekrar. "Kitap... onu nereden...?"

"Çaldım."

Faber ilk kez gözlerini kaldırıp dosdoğru Montag'ın yüzüne baktı. "Cesursun."

"Hayır," dedi Montag. "Karım ölüyor. Bir arkadaşım öldü bile. Arkadaşım olabilecek biri de yirmi dört saatten az bir zaman önce yakıldı. Bana yardım edebileceğini bildiğim tek kişi sensin. Görmeme. Görmeme..."

Faber'ın dizlerinin üstündeki elleri hevesle kımıldanıyordu. "Bakabilir miyim?"

"Pardon." Montag kitabı ona uzattı.

"Uzun zaman oldu. Dindar değilim. Ama uzun zaman oldu." Faber sayfaları çevirirken arada sırada durup okuyordu. "Hatırladığım kadar iyi. Tanrım, bugünlerde onu 'oturma odalarımızda' amma çok değiştirdiler. İsa 'aileden' biri artık. Onu öyle allayıp pulladık ki (yoksa sıradanlaştırdık mı?), Tanrı kendi oğlunu tanıyor mudur diye merak ediyorum sık sık. İsa artık her yerde bulunan bir naneli çubuk şeker; her

ibadetçinin *kesinlikle* ihtiyacı olan birtakım ticari ürünlere gizli göndermeler yapmadığı zamanlarda baştan aşağı şeker kristali ve sakarinle kaplı." Faber kitabı kokladı. "Kitapların hindistancevizi veya yabancı bir diyardan gelen bir baharat gibi koktuğunu biliyor musun? Küçükken onları koklamaya bayılırdım. Tanrım, bir zamanlar öyle çok güzel kitap vardı ki... biz onları bırakmadan önce." Faber sayfaları çevirdi. "Bay Montag, bir korkağa bakıyorsunuz. Ben gidişatı çok önceden gördüm. Bir şey demedim. 'Suçluları' kimsenin dinlemediği zamanlarda konuşup onları ifşa edebilecek masumlardan biriydim ama konuşmadım ve dolayısıyla ben de suçlu oldum. Kitapları itfaiyecileri kullanarak yakan sistemi sonunda kurduklarında da birkaç kez homurdandıktan sonra duruldum, çünkü artık benimle birlikte homurdanan veya bağıran kimse kalmamıştı. Şimdiyse çok geç." Faber, Kitab-ı Mukaddes'i kapadı. "Eee... buraya gelmenin sebebini söyleyecek misin?"

"Artık kimse dinlemiyor. Duvarlarla konuşamıyorum, çünkü *bana* bağırıyorlar. Karımla konuşamıyorum; *duvarları* dinliyor. Söylemem gereken şeyleri birilerinin duymasını istiyorum sadece. Ve yeterince uzun konuşursam belki anlamlı gelirler. Ve bana okuduklarımı anlamayı öğretmeni istiyorum."

Faber, Montag'ın kirli sakallı, ince yüzünü inceledi. "Nasıl sarsıldın? Ellerindeki meşaleyi kim vurup düşürdü?"

"Bilmiyorum. Mutlu olmamız için gerekli her şeye sahibiz, ama mutlu değiliz. Bir şey eksik. Etrafa bakındım. Ortadan kaybolduğunu kesinlikle *bildiğim* tek şey, on-on iki yıldır yaktığım kitaplardı. Bu yüzden, kitapların faydası olabilir diye düşündüm."

"Sen iflah olmaz bir romantiksin," dedi Faber. "Durumun bu kadar ciddi olmasa komik olurdu. İhtiyacın olan şey kitaplar değil, bir zamanlar kitaplarda olan şeylerin bir kısmı. Aynı

şeyler günümüzde 'oturma odası ailelerinde' *olabilirdi.* Aynı sonsuz detaylar ve farkındalık radyo ve televizyon alıcılarıyla iletilebilirdi ama iletilmiyor. Hayır, hayır, senin aradığın şey kitaplar değil kesinlikle! Eski gramofon plaklarında, eski filmlerde ve eski arkadaşlarda bulabildiğin kadarını al; onu doğada ara ve kendi içinde ara. Kitaplar unutmaktan korktuğumuz bir sürü şeyi depoladığımız kapların bir türüydü yalnızca. Hiç sihirli bir tarafları yok. Sihir sadece kitapların söylediklerinde, evrenin parçalarını nasıl dikerek bizim için giysi haline getirdiklerinde. Bunu bilemezdin elbette, bütün bunları söylerken ne demek istediğimi de hâlâ anlayamazsın elbette. Sezgilerin doğru, önemli olan bu. Üç şey eksik.

"Birincisi: Böyle kitapların bu kadar önemli olmasının sebebini biliyor musun? Çünkü nitelikliler. Nitelik sözcüğünün anlamı nedir peki? Bana göre doku demektir. Bu kitabın *gözenekleri* var. Özellikleri var. Bu kitap mikroskopla incelenebilir. Camın altında, sonsuz çoklukla akıp giden hayatı görürsün. Gözenekler ne kadar çok olursa, bir sayfaya santimetrekare başına o kadar çok sayıda doğru kaydedilmiş hayat ayrıntısı sığdırabilirsin... o kadar 'edebi' olursun. En azından *benim* tanımım bu. *Ayrıntıları anlatmak. Taze* ayrıntıları. İyi yazarlar hayata sık sık dokunur. Vasatlarsa elini hayatın üstünden çabucak geçirir. Kötüler hayata tecavüz eder ve onu sineklere bırakır.

"Kitaplardan bu kadar nefret edilmesinin ve korkulmasının sebebini şimdi anlıyor musun? Onlar hayatın yüzündeki gözenekleri gösterir. Rahatına düşkün insanlar balmumundan aya benzeyen, gözeneksiz, tüysüz, ifadesiz yüzler ister yalnızca. Öyle bir çağda yaşıyoruz ki çiçekler bereketli topraklarda, iyi yağmurlarla büyümek yerine çiçeklerden beslenerek yaşamaya çalışıyor. Havai fişekler bile, onca güzelliklerine karşın toprağın kimyasından geliyor. Ama çemberi tamamlayıp ger-

çekliğe geri dönmeden, çiçekler ve havai fişeklerle beslenerek büyüyebileceğimizi sanıyoruz nedense. Herkül ile Antaios'un, ayakları yere sağlam bastığı sürece gücü inanılmaz olan dev güreşçinin efsanesini bilir misin? Ama Herkül, Antaios'un ayaklarını yerden kesince, onu kolayca öldürdü. Bu efsanede günümüzdeki, bu şehirdeki, çağımızdaki bizleri ilgilendiren bir şeyler yoksa, tamamen deliyim demektir. Eh, ihtiyacımız olan birinci şeyi söyledim işte. Nitelik, veri dokusu."

"Peki ya ikincisi?"

"Serbest zaman."

"Ah, ama mesai dışında epey zamanımız oluyor."

"Mesai dışında, evet. Ama düşünmeye zamanımız oluyor mu? Ya saatte yüz altmış kilometreyle araba sürüyorsun ve tehlikeden başka bir şey düşünemiyorsun ya da oyun oynuyorsun veya bir odada, dört duvarlı televizyon alıcısıyla oturuyorsun... ki onunla tartışamazsın. Neden? Televizyon alıcısı 'gerçektir'. Anlıktır, boyutu vardır. Sana ne düşüneceğini söyler, bangır bangır kafana sokar. O haklı *olmalıdır.* Öyle haklı *görünür* ki. Vardığı sonuçları sana öyle peş peşe söyler ki zihninin itiraz etmeye, 'Ne saçma!' demeye vakti olmaz."

"Sadece 'aile' 'insandır'."

"Pardon?"

"Karım kitapların 'gerçek' olmadığını söylüyor."

"Bunun için Tanrı'ya şükür. Onları kapatabilirsin, 'Bir saniye bekle,' diyebilirsin. Ona Tanrı rolü oynarsın. Oysa insanı bir televizyon odasına tohum attığında hapseden pençeden kim kendini kurtarabilmiş ki? Seni istediği şekilde büyütüp şekillendirir! Dünya kadar gerçek bir ortamdır. Gerçeğe *dönüşür* ve gerçek *olur.* Kitaplar mantıkla alt edilebilir. Ama onca bilgime ve şüpheciliğime karşın, o inanılmaz oturma odalarında bulunan ve onların parçası olan, tam renkli, üç boyutlu, yüz kişilik bir senfoni orkestrasıyla tartışmayı asla

başaramadım. Gördüğün gibi, benim oturma odam sıvalı dört duvardan ibaret. Ve işte." Faber iki küçük kauçuk kulak tıkacını uzattı. "Metro jetlerini kullanırken kulaklarım için."

Montag kapalı gözlerle, "Denham Diş Macunu; ne çalışırlar ne de iplik eğirirler," dedi. "Şimdi ne yapacağız peki? Kitapların bize faydası olur mu?"

"Ancak bize üçüncü gerekli şey verilirse. Dediğim gibi, birincisi nitelikli bilgi. İkincisi: Onu hazmetmek için gerekli serbest zaman. Üçüncüsü de: İlk ikisinin karşılıklı etkileşiminden öğrendiklerimizde temellenen eylemlerde bulunma hakkımız. Ve oyunun bu geç vaktinde, çok yaşlı bir adam ile hayatından soğumuş bir itfaiyecinin pek bir şey yapabileceğini sanmıyorum..."

"Ben kitaplar *bulabilirim...*"

"Riske giriyorsun."

"Ölmenin güzel tarafı bu; kaybedecek bir şeyin olmayınca, istediğin riske girebiliyorsun."

Faber gülerek, "Bak, bir yerden okumadığın ilginç bir şey söyledin!" dedi.

"Kitaplarda *öyle* şeyler var mı? Ama durup dururken aklıma geliverdi!"

"Böylesi daha da iyi. Benim için veya herhangi biri için, hatta kendin için bile düşünmedin onu."

Montag öne eğildi. "Bugün öğleden sonra düşündüm de, eğer kitapların *gerçekten* değerli olduğunu görürsek bir matbaa makinesi bulup kopyalarını basabiliriz..."

"Bizden kastın?"

"Sen ve ben."

"Yo, hayır!" Faber oturduğu yerde dikeldi.

"Ama izin ver de planımı anlatayım..."

"Anlatmakta ısrarlıysan, gitmeni istemek durumundayım."

"Ama *ilgini* çekmiyor mu?"

"Girdiğim zahmet yüzünden yakılmama yol açabilecek laflar etmeye başlayacaksan hayır. Ancak itfaiye sisteminin kendisi bir şekilde yakılabilecekse *dinleyebilirim* seni. Kitap kopyaları basıp ülkenin dört bir yanındaki itfaiyecilerin evlerine saklamak suretiyle bu kundakçıların arasına şüphe tohumları ekmemizi öneriyorsan, bak o zaman bravo derim!"

"Kitapları gizlice yerleştirip, alarm verip, itfaiyecilerin evlerinin yanmasını görmek... kastettiğin bu mu?"

Faber kaşlarını kaldırıp Montag'a, karşısında yeni bir adam görüyormuş gibi baktı. "Şaka yapıyordum."

"Bunun denemeye değer bir plan olduğunu düşünüyorsan, işe yarayacağı konusunda sana güvenmem gerekir."

"Öyle şeyleri garanti edemezsin! Sonuçta, ihtiyacımız olan bütün kitaplara *sahip olduğumuzda* bile, yine de atlayacak en yüksek uçurumu bulmakta ısrar ettik. Ama biraz soluk almaya *gerçekten* ihtiyacımız var. Bilgiye *gerçekten* ihtiyacımız var. Ve belki bin yıl sonra, atlamak için daha küçük uçurumlar seçebiliriz. Kitaplar aptal, salak olduğumuzu bize hatırlatmak için var. Onlar gösteri alayı caddeden gürültüyle geçerken Sezar'a 'Fani olduğunu hatırla Sezar,' diyen muhafız kıtası gibiler. Çoğumuz ortalıkta koşturup herkesle konuşamayız, dünyanın bütün şehirlerini tanıyamayız; zamanımız, paramız veya o kadar çok arkadaşımız yoktur. Senin aradığın şeyler dünyada Montag, ama sıradan insan onların yüzde doksan dokuzunu ancak bir kitapta görebilir. Garanti isteme. *Tek* bir şey, tek bir kişi veya makine ya da kütüphane tarafından kurtarılma arayışına da girme. Kendini kurtar, boğulursan da en azından kıyıya doğru gittiğini bilerek ölürsün."

Faber kalkıp odada dolanmaya başladı.

Montag, "Eee?" diye sordu.

"Kesinlikle ciddi misin?"

"Kesinlikle."

"Sinsi bir plan, gerçi akıl eden benim." Faber yatak odası kapısına huzursuzca göz attı. "Ülkenin dört bir yanındaki itfaiye binalarının yandığını, ihanet yuvası olarak yıkıldığını görmek. Semender kendi kuyruğunu yiyor! Ey Tanrım!"

"Elimde her yerdeki itfaiyeci evlerinin listesi var. Bir çeşit yeraltı örgütüyle..."

"İnsanlara güvenemeyiz, işin pis tarafı bu. Senin ve benim dışımızda kim yangın çıkaracak?"

"Senin gibi profesörler, eski yazarlar, tarihçiler, dilbilimciler yok mu...?"

"Ölü veya çok yaşlı mı?"

"Ne kadar yaşlı olurlarsa o kadar iyi; böylece dikkat çekmezler. Öyle onlarca kişi tanıyorsun, itiraf et!"

"Ah... sırf Pirandello, Shaw veya Shakespeare'in oyunlarını, bu oyunlar dünyanın fazlasıyla *bilincinde* olduğu için yıllardır oynamamış aktörlerin bile sayısı epey fazla. Onların öfkesini kullanabiliriz. Kırk yıldır tek satır yazmamış tarihçilerin samimi hiddetini de kullanabiliriz. Doğru, düşünme ve okuma sınıfları açabiliriz."

"Evet!"

"Ama bu sadece kenarları kemirmek olur. Bütün kültür etkilendi. İskeletin eritilip yeniden biçimlendirilmesi gerek. Ulu Tanrım, yarım yüzyıl önce bıraktığın bir kitabı tekrar eline almak kadar basit değil bu. Unutma ki itfaiyecilere nadiren gerek duyuluyor. Halk okumayı kendi başına bıraktı. Siz itfaiyeciler arada sırada bir sirk gösterisi sunuyorsunuz; binaları yakıyorsunuz, kalabalıklar da o güzel ateşi seyretmek için toplanıyor... ama bu aslında küçük bir yan gösteri ve durumu kontrol altında tutmak için şart sayılmaz. Asi olmak isteyen o kadar az insan var ki artık. Bu çok az kişinin çoğu da

benim gibi kolay korkuyor. Beyaz Palyaço'dan daha hızlı dans edebilir misin, Bay Hile'yle oturma odası 'ailelerinden' daha yüksek sesle bağırabilir misin? Bunları yapabilirsen istediğin olur, kazanırsın Montag. Her halükârda, aptalın tekisindir. İnsanlar *eğlenmektedir.*"

"İntihar ederek! Cinayet işleyerek!"

Onlar konuşurken, bir bombardıman uçağı doğu yönünde sürekli ilerlemekteydi ve iki adam ancak şimdi, jetin büyük gürültüsünün titreşimlerini içlerinde hissedince durup kulak kabarttılar.

"Sabır, Montag. Bırak 'aileleri' savaş bitirsin. Uygarlığımız kendini döndürerek parçalıyor. Merkezkaç kuvvetinden uzaklaş."

"O infilak ettiğinde birilerinin hazır olması gerek."

"Ne? Milton'dan alıntı yapan insanlar mı? *Sofokles'i hatırlıyorum,* diyenler mi? Sağ kalanlara insanlığın iyi bir yönü de olduğunu mu hatırlatacaklar? Birbirlerine atmak için taş toplayacaklar sadece. Evine git Montag. Git yat. Neden son saatlerini kafesinde koşturmakla, sincap olduğunu inkâr etmekle harcıyorsun ki?"

"Artık umursamıyor musun yani?"

"Öyle çok umursuyorum ki hasta oldum."

"Peki bana yardım etmeyecek misin?"

"İyi geceler, iyi geceler."

Montag'ın elleri Kitab-ı Mukaddes'i aldı. Montag ellerinin ne yaptığını görünce şaşırmış gibi göründü.

"Buna sahip olmak ister misin?"

"Sağ kolumu veririm," dedi Faber.

Montag öylece durup sıradaki şeyin olmasını bekledi. Elleri kitabın sayfalarını kendiliğinden, birlikte çalışan iki adam gibi yırtmaya başladı. Eller kitabın başındaki boş yaprağı, sonra birinci yaprağı, ardından da ikinci yaprağı yırttı.

"Ne yapıyorsun geri zekâlı!" Faber darbe yemişçesine ayağa fırladı. Montag'a çarptı. Montag onu itip, kendi ellerinin devam etmesine izin verdi. Yere altı yaprak daha düştü. Montag yaprakları yerden aldı ve Faber'ın gözü önünde buruşturdu.

Yaşlı adam, "Yapma, ah, yapma!" dedi.

"Beni kim durdurabilir ki? Ben itfaiyeciyim. Seni yakabilirim!"

Yaşlı adam öylece durup Montag'a baktı. "Bunu yapmazsın."

"Yapabilirim!"

"Kitap. Daha fazla yırtma onu." Faber bir sandalyeye çöktü; yüzü bembeyazdı, dudakları titriyordu. "Kendimi daha da yorgun hissettirme bana. Ne istiyorsun?"

"Bana öğretmene ihtiyacım var."

"Tamam, tamam."

Montag kitabı bıraktı. Buruşuk kâğıtları yaşlı adamın yorgun bakışları altında açıp düzleştirmeye başladı.

Faber yeni uyanırcasına başını iki yana salladı.

"Montag, paran var mı?"

"Biraz, dört beş yüz dolar. Neden sordun?"

"Paralarını getir. Bir adam tanıyorum... yarım yüzyıl önce fakülte dergimizi basıyordu. O yıl yeni sömestrin başında derse girdiğimde, Aiskhylos'tan O'Neill'a Dram dersine tek bir öğrencinin yazılmış olduğunu keşfetmiştim. Anlıyor musun? Güneşin altında eriyen güzel bir buzdan heykeli ne çok andırıyordu. Gazetelerin dev gece kelebekleri gibi can verdiğini hatırlıyorum. Kimse geri gelmelerini *istemiyordu.* Kimse onları özlemiyordu. Ve sonra Hükümet, insanların sadece şehvetli dudaklardan ve karna geçirilen yumruklardan bahseden yazılar okumalarının ne kadar avantajlı olduğunu anlayınca, durumu senin ateş yutanlarla çember içine aldı. Uzun lafın kısası, işsiz bir matbaacı var Montag. Birkaç ki-

tapla başlayabiliriz; savaşın çığrından çıkmasını bekleyerek fırsat kollarız. Birkaç bomba, bütün evlerin duvarlarındaki, alaca sıçanlara benzeyen 'aileleri' susturur! O sessizlikte, sahnedeki fısıltımız duyulabilir."

Birlikte öylece durup masadaki kitaba baktılar.

"Hatırlamaya çalıştım," dedi Montag. "Ama lanet olsun ki, başımı çevirince unutuyorum. Tanrım, Yüzbaşı'ya bir şey söylemeyi öyle istiyorum ki. O yeterince kitap okuduğu için bütün yanıtlara sahip, en azından öyle görünüyor. Sesi tereyağı gibi. Konuşarak beni eski halime döndürmesinden korkuyorum. Daha bir hafta önce hortumla kerosen fışkırtırken *Tanrım, bu ne eğlenceli!* diye düşünüyordum."

Yaşlı adam başıyla onayladı. "İnşa etmeyenler yakmalıdır. Tarih ve çocuk suçlular kadar eskidir bu."

"Ben buyum işte."

"Hepimizin içinde ondan biraz var."

Montag ön kapıya doğru yürüdü. "Bu gece, İtfaiye Yüzbaşısı konusunda bana herhangi bir şekilde yardım edebilir misin? Yağmurdan korunmak için şemsiyeye ihtiyacım var. Beni tekrar etkilerse boğulmaktan ödüm kopuyor resmen."

Yaşlı adam bir şey demese de yatak odasına bir kez daha, huzursuzca göz attı. Montag bu bakışı fark etti. "Eee?"

Yaşlı adam derin bir nefes aldı, tuttu ve saldı. Bir nefes daha aldı, gözlerini kapadı, ağzını da sımsıkı kapadı ve nihayet nefes verdi. "Montag..."

Yaşlı adam sonunda dönüp, "Haydi gel," dedi. "Evimden çıkıp gitmene göz yumacaktım az kalsın. *Gerçekten* korkak, ihtiyar budalanın tekiyim."

Faber yatak odası kapısını açıp Montag'ı küçük odaya soktu; içerideki masanın üstünde karmakarışık duran mikroskobik ince tellerin, minik kangalların, bobinlerin ve kristallerin arasında metal aletler yatıyordu.

Montag, "Bu nedir?" diye sordu.

"Korkunç korkaklığımın kanıtı. Öyle uzun yıllar boyu yalnız yaşayıp, görüntüleri hayal gücümle duvarlara yansıttım ki. Elektronik bilimiyle, radyo yayınıyla uğraşmak hobim oldu. Gölgesinde yaşayan devrimci ruhu tamamlayan korkaklığım öyle büyük bir tutku barındırıyor ki, *bunu* tasarlamak zorunda kaldım."

Faber, 22 kalibre mermiden büyük olmayan, ufak, yeşil bir metal nesneyi eline aldı.

"Bütün bunlar için gerekli parayı... nereden mi buldum? Borsaya girerek elbette; borsa işsiz kalmış tehlikeli entelektüellerin dünyadaki son sığınağıdır. Eh, borsayla bütün bunları inşa ettim ve bekledim. Birilerinin benimle konuşmasını yarım ömür boyu, titreyerek bekledim. Kimseyle konuşmaya cesaret edemedim. O gün parkta birlikte oturduğumuzda, günün birinde gelebileceğini biliyordum; ateşle mi yoksa dostça mı geleceğini kestirmek güçtü. Bu küçük şeyi aylar önce hazırladım. Ama gitmene az kalsın göz yumacaktım; işte *bu kadar* korkuyorum!"

"Denizkabuğu Radyo'ya benziyor."

"Ve ondan fazlası! *Dinliyor!* Onu kulağına sokarsan, ben evimde rahat rahat oturup korkmuş kemiklerimi ısıtırken itfaiyecilerin dünyasını duyup analiz edebilir ve zayıf yönlerini tehlikeye atılmadan bulabilirim Montag. Ben kovanda güvende olan Kraliçe Arı'yım. Sen de işçi arı, gezgin kulak olacaksın. Zamanla birçok kişiye bunlardan kullandırıp şehrin dört bir yanını dinleyebilir ve değerlendirme yapabilirim. İşçi arılar ölürse ben hâlâ evimde güvende olurum, korkumu azami konfor ve asgari rastlantıyla yatıştırırım. Bak... oyunu ne kadar güvenli oynadığımı, ne kadar aşağılık olduğumu görüyor musun?"

Montag yeşil mermiyi kulağına soktu. Yaşlı adam benzer bir nesneyi kendi kulağına sokup dudaklarını kımıldattı.

"Montag!"

Bu ses Montag'ın başının içindeydi.

"Seni *duyuyorum!*"

Yaşlı adam güldü. "Senin de sesin net geliyor!" Faber fısıldasa da Montag'ın başının içindeki ses netti. "Zamanı gelince itfaiye binasına git. Yanında olacağım. Bu Yüzbaşı Beatty'yi birlikte dinleyelim. Bizden olabilir. Tanrı bilir. Ne diyeceğini söyleyeceğim sana. O adama iyi bir gösteri sunacağız. Bu elektronik korkaklığım yüzünden benden nefret ediyor musun? Seni gecenin içine yolluyorum, oysa kendim savaş hattının ardında kalıp kellenin uçurulmasını lanet olası kulaklarımla dinleyeceğim."

"Hepimiz yapabildiğimiz şeyleri yaparız," dedi Montag. İncil'i yaşlı adamın ellerine koydu. "Al. Bunun yerine başka kitap verme riskine gireceğim. Yarın..."

"İşsiz matbaacıyla görüşeceğim, evet; en azından *bunu* yapabilirim."

"İyi geceler Profesör."

"İyi geceler deme. Gecenin geri kalanında yanında olacağım, bana ihtiyacın olduğunda kulağını gıdıklayacak bir sirke sineği olacağım. Ama yine de iyi geceler ve iyi şanslar diyeyim."

Kapı açılıp kapandı. Montag karanlık sokaktaydı yine; dünyaya bakıyordu.

O gece gökyüzünde savaşın hazırlandığını hissedebiliyordu insan. Bulutların yana çekilip geri gelmesi ve yıldızların görünüşü, bulutların arasında milyonlarcasının düşman diskler gibi yüzmesi, gökyüzünün şehrin üstüne çöküp onu tebeşir tozuna dönüştürebileceği ve ayın kırmızı ateşle yanabileceği hissi; gece böyle hissettiriyordu.

Montag cebinde parayla (her gece boyunca açık olan, ro-

bot veznedarların hizmet verdiği bankaya gitmişti) yürüyerek metrodan uzaklaşmaktaydı ve yürürken bir kulağındaki Denizkabuğu Radyo'yu dinliyordu... "Bir milyon kişiyi silah altına aldık. Savaş çıkarsa çabucak zafer kazanacağız..." Müziğin hızla boğduğu ses duyulmaz oldu.

Montag'ın diğer kulağının içinde, Faber'ın sesi, "On milyon kişi silah altına alındı," diye fısıldadı. "Ama bir milyon *diyorlar.* Böylesi daha mutlu edici."

"Faber?"

"Evet?"

"Düşünmüyorum, söyleneni yapıyorum sadece, her zamanki gibi. Parayı al dedin, aldım. Bunu kendim düşünmedim aslında. Ne zaman kendi başıma karar vermeye başlayacağım?"

"Bunları söylemekle şimdiden başladın bile. Bana inanman gerekecek."

"Başkalarına da inanmıştım!"

"Evet ve bak şimdi nereye gidiyoruz. Bir süre körlemesine seyahat etmen gerekecek. İşte kolum... ona tutunabilirsin."

"Taraf değiştirdiğimde sadece ne yapacağımın *söylenmesini* istemiyorum. Öyle olacaksa değişmem için sebep yok."

"Şimdiden akıllandın!"

Montag ayaklarının kaldırımda onu evine doğru götürdüğünü hissediyordu. "Konuşmaya devam et."

"Kitap okumamı ister misin? Okuyayım da hatırla. Gecede yalnızca beş saat uyurum. Yapacak işim yok. Yani istersen geceleri seni kitap okuyarak uyutabilirim. Kulağına fısıldanırsa, insan uyurken bile bilgi edinebilir derler."

"Evet."

"İşte." Gecenin içinde çok uzaklardan, şehrin diğer ucundan, çevrilen bir sayfanın çok hafif fısıltısı geldi. "Eyüp Kitabı."

Montag yürürken, dudakları çok hafifçe kımıldarken gökyüzünde ay yükseliyordu.

Montag akşam dokuzda, hafif bir yemek yerken holden ön kapının çığlığı gelince Mildred oturma odasından, Vezüv Yanardağı patlayınca kaçan bir yöre sakini gibi fırladı. Bayan Phelps ile Bayan Bowles ön kapıdan girdiler ve ellerinde martiniyle volkanın ağzına girip gözden kayboldular. Montag yemeyi kesti. Binlerce ezgiyle şıngırdayan devasa, çirkin bir kristal avize gibiydiler; Montag onların evin duvarlarını yakarak geçen Cheshire Kedisi gülümsemelerini gördü ve şimdi gürültüyü bastıran çığlıklar atıyorlardı birbirlerine.

Montag kendini oturma odası kapısında buldu; ağzı hâlâ doluydu.

"Herkes güzel görünmüyor mu!"

"Güzel."

"İyi görünüyorsun Millie!"

"İyi."

"Herkes harika görünüyor."

"Harika!"

Montag durup onları seyretti.

Faber, "Sabır," diye fısıldadı.

Montag neredeyse kendine, "Burada olmamalıydım," diye fısıldadı. "Cebimde parayla yanına dönüyor olmalıydım!"

"Yarın yeterince vaktimiz olacak. Dikkatli ol!"

Mildred, "Bu program *muhteşem* değil mi?" diye haykırdı.

"Muhteşem!"

Bir duvarda, bir kadın aynı anda hem gülümseyip hem portakal suyu içiyordu. Montag *İkisini aynı anda nasıl yapabiliyor?* diye düşündü delice. Diğer duvarlarda, aynı kadının röntgen filminde, o canlandırıcı içeceğin kadının hoşnut

midesine inerken yaptığı yolculuk sırasında geçtiği, kasılan kısımlar gösteriliyordu. Oda birden roket uçuşuyla bulutlara yükseldi; mavi balıkların kırmızı ve sarı balıkları yediği, kireç yeşili bir denize daldı. Bir dakika sonra, üç Beyaz Çizgi Palyaço birbirlerinin kollarıyla bacaklarını, devasa dalgalar halinde gelen kahkahalar eşliğinde doğradı. İki dakika daha geçince oda şehrin dışına, bir arenada çılgınca turlayan, birbirlerine çarpıp geri çekilen ve tekrar çarpan jet arabalarına doğru fırladı. Montag birkaç vücudun havada uçuştuğunu gördü.

"Millie, şunu *gördün* mü?"

"Gördüm, *gördüm!*"

Montag elini oturma odası duvarının içine uzatıp ana şalteri çekti. Görüntüler, içinde histerik balıklar bulunan dev bir kristal kâseden boşaltılan su misali kayboldu.

Üç kadın yavaşça dönüp, gizlemedikleri bir can sıkıntısıyla, ardından da hoşnutsuzlukla Montag'a baktılar.

Montag, "Savaş ne zaman başlayacak sizce?" diye sordu. "Bu gece kocalarınızın burada olmadığını fark ettim."

Bayan Phelps, "Ah, gelip gidiyorlar, gelip gidiyorlar," dedi. "Yine giriyor, yine çıkıyor Finnegan; Ordu dün Pete'i aradı. Önümüzdeki hafta dönecekmiş. Ordu öyle dedi. Savaş çabucak bitecekmiş. Kırk saatte herkes evinde olacak dediler. Ordu öyle dedi. Savaş çabucak bitecekmiş. Dün Pete'i aradılar ve önümüzdeki hafta döneceğini söylediler. Savaş çabucak..."

Üç kadın huzursuzca kımıldanıp, çamur rengi boş duvarlara bakındılar.

Bayan Phelps, "Kaygılanmıyorum," dedi. "Kaygılanmayı tamamen Pete'e bırakacağım." Kıkırdadı. "Kaygılanmayı tamamen bizim Pete'e bırakacağım. Kaygılanmayacağım. Kaygılanmıyorum."

"Dediklerine göre hep başkalarının kocaları ölürmüş."

"Bunu ben de duydum. Savaşta ölen bir adam tanımadım hiç. Binalardan atlayıp ölenler tanıdım, evet, mesela Gloria'nın geçen hafta ölen kocası gibi... ama savaş yüzünden? Hayır."

Bayan Phelps, "Savaş yüzünden, hayır," dedi. "Her neyse, Pete ile ben hep *Ağlamak yok, öyle şeyler yok,* dedik. Bu ikimizin de üçüncü evliliği ve bağımsızız. *Bağımsız olacaksın,* dedik hep. *Öldürülürsem hayatına devam et ve ağlama, tekrar evlen ve beni düşünme,* dedi."

"Aklıma gelmişken," dedi Mildred. "Dün gece duvarında Clara Dove'un şu beş dakikalık aşk dizisini seyrettin mi? Şey, tamamen bir kadınla ilgili; o..."

Montag bir şey demeden öylece durup kadınların yüzlerine bir zamanlar, çocukken girdiği tuhaf bir kilisedeki azizlerin yüzlerine baktığı gibi baktı. O sırlanmış yaratıkların yüzleri ona bir şey ifade etmemişti... her ne kadar o kilisede uzun süre durup onlarla konuşsa ve o dine ait olmaya, o dini tanımaya, porselen gözlü ve kan rengi yakut dudaklı o rengârenk erkeklerle kadınların anlamından etkilenmek ve ilgi duymak amacıyla o mekânın kesif tütsü kokusuyla özel tozlarını ciğerlerine yeterince çekip kanına karıştırmaya çalışsa da. Hiçbir şey, hiçbir şey hissetmemişti; bir başka mağazada yaptığı bir gezintiydi bu, parası da orada tuhaf kaçıyordu ve işe yaramazdı, tutkusu da soğuktu... tahtaya, alçıya ve kile dokunduğunda bile. Şimdi, kendi oturma odasında da aynı şeyi yaşıyordu... onun bakışları altında koltuklarında dönüp duran, sigara yakan, duman üfleyen, güneşte yanmış saçlarına dokunan ve alev rengi tırnaklarını sanki onun bakışları yüzünden tutuşmuşlar gibi inceleyen bu kadınların karşısında. Sessizlik uzadıkça yüzleri dalgınlaştı. Montag'ın son lokmasını yuttuğunu duyunca öne eğildiler. Onun hızlı

soluklarını dinlediler. Odanın üç boş duvarı şimdi rüya görmeden uyuyan devlerin soluk alınları gibiydi. Montag bakan bu üç alna dokunursa, parmak uçlarında ince bir tuzlu ter tabakası hissedeceği duygusuna kapıldı. Sessizlik uzadıkça ve gerginlikten için için yanan kadınların etrafı, çevresi ve içi duyulmayacak kadar usulca titreştikçe ter artıyordu. Kadınlar her an uzun uzun, kesik kesik tıslayarak patlayabilirdi.

Montag dudaklarını kımıldattı.

"Konuşalım."

Kadınlar irkilerek ona baktı.

Montag, "Çocuklarınız nasıl, Bayan Phelps?" diye sordu.

Bayan Phelps, "Çocuğum olmadığını biliyorsunuz! Yüce Tanrı biliyor ya, aklı başında olan hiç kimse çocuk yapmaz!" dedi; bu adama kızmasının sebebinden emin değildi.

Bayan Bowles, "Katılmıyorum," dedi. "Ben sezaryenle *iki* çocuk yaptım. Bir bebek için onca acıya katlanmanın gereği yok. Dünya üremeli, biliyorsunuz... ırkımız sürmeli. Hem bazen insanın hık demiş burnundan düşmüş gibi oluyorlar ve bu hoş. İki sezaryenle iş halloldu, evet efendim. Ah, doktorum *Sezaryen gerekli değil; kalçaların uygun, her şey normal,* dedi, ama ben *ısrar ettim.*"

Bayan Phelps, "Sezaryen yapılsa da yapılmasa da çocuklar insanı mahveder; sen aklını kaçırmışsın," dedi.

"Çocukları her on günün dokuzunda başımdan atıyorum; okulda oluyorlar. Ayda üç gün, eve geldiklerinde onlara katlanıyorum; hiç kötü değil. Onları 'oturma odasına' sokup televizyonu açacaksın. Giysi yıkamak gibi aynen; çamaşırları tıkıştırıp kapağı kapatacaksın." Bayan Bowles kıkırdadı. "Beni öpeceklerine tekmelemeyi yeğliyorlar. Tanrı'ya şükür ki tekmeyle karşılık verebiliyorum!"

Kadınlar dillerini göstererek güldü.

Mildred bir an öylece oturdu ve sonra, Montag'ın hâlâ

kapı eşiğinde olduğunu görünce el çırptı. "Haydi, Guy'ı memnun etmek için siyaset konuşalım!"

Bayan Bowles, "Kulağa iyi geliyor," dedi. "Son seçimde herkes gibi oy kullandım, Başkan Noble'a oy verdim. Gelmiş geçmiş en yakışıklı başkanlardan biri bence."

"Ah, peki ya ona rakip çıkardıkları adama ne demeli?"

"O pek etkileyici sayılmazdı, değil mi? Biraz ufak tefek ve vasattı; ayrıca düzgün tıraş olmuyor, saçını da çok iyi taramıyordu."

"'Dışarıdakiler' hangi akla uyup onu aday gösterdi acaba? Uzun boylu bir adamın karşısına öyle ufak tefek, kısa boylu bir adam rakip olarak çıkarılmaz. Hem... çok alçak sesli konuşuyordu. Söylediklerinin yarısını duyamıyordum. *Duyduklarımı* da anlamıyordum!"

"Şişmandı da, üstelik bunu gizleyecek şekilde giyinmiyordu. Winston Noble'ın ezici farkla kazanmasına şaşmamalı. İsimlerinin bile etkisi oldu. Winston Noble* ile Hubert Hoag'u on saniye karşılaştırsan, sonucu iyi kötü tahmin edersin zaten."

120

Montag, "Lanet olsun!" diye haykırdı. "Hoag ile Noble hakkında ne biliyorsunuz ki?"

"Eh, altı aydan az zaman önce şu oturma odası duvarındaydılar. Biri burnunu karıştırıp duruyordu; beni delirtti."

Bayan Phelps, "Eee, öyle bir adama oy vermemizi mi istiyorsunuz Bay Montag?" dedi.

Mildred gülümsedi. "Sen o kapıdan koşarak uzaklaş da huzurumuzu bozma Guy."

Ama Montag gitmesinden hemen sonra elinde bir kitapla geri geldi.

"Guy!"

"Topuna lanet olsun, topuna lanet olsun, lanet olsun!"

---

* (İng.) Noble: Soylu. -*çn*

"Elinizde ne var; kitap değil mi o? Bugünlerde bütün özel eğitimler filmlerle yapılıyor sanıyordum." Bayan Phelps gözlerini kırpıştırdı. "İtfaiyecilik teorisi mi okuyorsunuz?"

"Ne teorisi?" dedi Montag. "Şiir kitabı bu."

"Montag." Bir fısıltı.

"Beni rahat bırak!" Montag büyük bir gürleme, vızıltı ve uğultu girdabında döndüğünü hissediyordu.

"Montag, dur, yapma..."

"Onları *duydun* mu, bu canavarların canavarlardan bahsetmesini duydun mu? Ah Tanrım... insanlardan, kendi çocuklarından ve kendilerinden ne biçim, vır vır bahsediyorlar... hele kocalarından ve savaştan bahsetme tarzları... lanet olsun, burada duruyorum ve inanamıyorum!"

Bayan Phelps, "Ben *herhangi* bir savaş hakkında tek kelime etmedim, dikkatinizi çekerim," dedi.

Bayan Bowles, "Şiire gelince... şiirden nefret ederim," dedi.

"Hiç şiir dinledin mi?"

Faber'ın sesi Montag'ın içini kazıdı: "Montag. Her şeyi mahvedeceksin. Kapa çeneni geri zekâlı!"

Üç kadın da ayağa fırlamışlardı.

"Oturun!"

Oturdular.

Bayan Bowles titrek sesle, "Ben eve gidiyorum," dedi.

Faber yalvaran bir sesle, "Montag, Montag, Tanrı aşkına, neyin peşindesin?" dedi.

"Neden o küçük kitabınızdaki şiirlerden birini bize okumuyorsunuz?" Bayan Phelps başıyla gösterdi. "Bu çok ilginç olur bence."

Bayan Bowles, "Bu doğru olmaz," diye sızlandı. "Bunu yapamayız!"

"Eh, Bay Montag'a baksana, bunu istiyor, istediğini bili-

yorum. Uslu uslu dinlersek Bay Montag mutlu olur, o zaman da gidip başka bir şeyler yapabiliriz belki." Bayan Phelps etraflarındaki duvarların uzun boşluğuna kaygıyla göz attı.

"Montag, bunu yaparsan bağlantıyı keserim, giderim." Montag'ın kulağındaki böcek ona iğne batırıyordu. "Bu neye yarayacak, neyi kanıtlayacaksın!"

"Ödlerini koparacak, olacak olan bu, resmen ödlerini koparacak!"

Mildred boş havaya baktı. "Şimdi, tam olarak *kiminle* konuşuyorsun Guy?"

Gümüş bir iğne, Montag'ın beynini deldi. "Montag, dinle, tek bir çıkış yolu var, şaka yapmışsın gibi davran, numara yap, hiç deli değilmişsin rolü yap. Sonra... duvarındaki yakma fırınına git ve kitabı içine at!"

Montag'ın tam da bunu yapmasını bekleyen Mildred titrek sesle konuştu: "Hanımlar, her itfaiyecinin senede bir kez evine eski zamanlardan kalma tek bir kitap getirmesine izin vardır... bütün bunların ne kadar salakça olduğunu, öyle şeylerin insanı ne kadar huzursuz edip delirtebildiğini ailesine göstersin diye. Guy'ın bu geceki sürprizi size bir örnek okumak... eskiden işlerin ne kadar karmaşık olduğunu göstermek için, hiçbirimiz küçük ve yaşlı kafalarımızı bir daha öyle saçmalıklarla meşgul etmek zorunda kalmayalım diye... *değil* mi hayatım?"

Montag kitabı yumruk yaptığı elleriyle buruşturdu.

"'Evet' de."

Montag'ın ağzı Faber'ınki gibi hareket etti:

"Evet."

Mildred gülerek kitabı kaptı. "İşte! Bunu oku. Hayır, geri alıyorum. Bak, şu cidden komik... bugün yüksek sesle okumuştun. Hanımlar, tek kelimesini bile anlamayacaksınız. İpe sapa gelmez, kafiyeli laflar. Haydi, okusana Guy... şu sayfa canım."

Montag açılmış sayfaya baktı.

Kulağında bir sinek kanatlarını hafifçe kımıldattı. "Oku."

"İsmi ne canım?"

"*Dover Sahili.*" Montag'ın ağzı uyuşmuştu.

"Şimdi güzel, net bir sesle ve *yavaş yavaş* oku."

Oda fırın gibiydi... Montag tepeden tırnağa yanıyordu, tepeden tırnağa buz kesmişti; onlar boş bir çölün ortasında, üç koltukta otururken Montag ayakta durup sallanıyordu, Bayan Phelps'in elbisesinin eteğini düzeltmeyi kesmesini ve Bayan Bowles'un parmaklarını saçından uzaklaştırmasını bekliyordu. Sonra alçak sesle okumaya başladı; satır satır ilerledikçe, kesintili sesi güçlendi ve çöle, beyazlığa, büyük sıcak boşlukta oturan üç kadının etrafına yayıldı.

"İnanç Denizi

"İnanç Denizi de
Bir zamanlar kabarıktı ve dünyanın kıyısının etrafında
Rulo yapılmış parlak bir kuşağın kıvrımları gibi uzanırdı.
Ama şimdi tek duyduğum
Onun melankolisi, gerilerkenki uzun gürlemesi,
Geri çekiliyor, nefesine
Gece rüzgârının, dünyanın engin ve kasvetli kenarlarından,
Çıplak çakıllarından aşağıya."

Üç kadının altındaki koltuklar gıcırdadı.

Montag şiirin kalanını okudu:

"Ah aşkım, dürüst olalım
Birbirimize! Çünkü karşımızda
Bir düşler diyarı gibi uzanan,
Öylesine çeşitlilik içeren, öylesine güzel, öylesine yeni dünyada
Ne neşe, ne sevgi ne de ışık,

Ne şüphesizlik, ne huzur ne de acının devası var aslında;
Ve biz burada, karanlıkta olan bir ovada gibiyiz
Mücadele ve kaçışın akıl karıştırıcı tehlike işaretleriyle savrulmuşuz
Cahil orduların geceleri çarpıştığı yere.

Bayan Phelps ağlıyordu.

Çölün ortasındaki diğerleri onun sesini giderek yükseltip avaz avaz ağlamaya başlamasını, buruşan yüzünün şeklini yitirmesini seyrettiler. Ona dokunmadan, öylece oturdular; kendini böyle gözler önüne sermesine şaşırmışlardı. Bayan Phelps kontrolsüzce sarsılarak ağlıyordu. Montag da afallamış ve sarsılmıştı.

"Şşşt, şşşt," dedi Mildred. "İyisin Clara, haydi Clara, kendine gel! Clara, ne *oldu?*"

Bayan Phelps hıçkırarak konuştu: "Ben... ben... bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum işte, ah, ah..."

Bayan Bowles ayağa kalkıp Montag'a öfkeyle baktı. "Görüyor musunuz? Biliyordum, kanıtlamak istediğim buydu! Bunun olacağını biliyordum! Hep söylemişimdir, şiir ve gözyaşları, şiir ve intihar, ağlamak ve berbat hisler, şiir ve hastalık; *bütün* o vıcık vıcık duygusallık! Şimdi bana kanıtlandı. Siz fesatsınız Bay Montag, siz *fesatsınız!*"

Faber konuştu: "Şimdi..."

Montag dönüp duvardaki deliğe gittiğini ve kitabı pirinç çerçevenin arasından, bekleyen alevlere attığını hissetti.

Bayan Bowles, "Aptalca sözler, aptalca sözler, aptalca berbat inciten sözler," dedi. "İnsanlar neden insanlara *acı vermek* istiyor? Dünyada yeterince acı yokmuş gibi, illa insanları öyle şeylerle rahatsız edeceksiniz!"

Mildred, "Clara, yapma Clara," diye yalvararak kadını kolundan çekiştirdi. "Haydi, neşeli olalım, 'aileyi' aç, şimdi.

Aç haydi. Gülelim ve mutlu olalım, şimdi, ağlamayı kes, parti yapacağız!"

Bayan Bowles, "Hayır," dedi. "Ben dosdoğru eve gidiyorum. Evimi ve 'ailemi' ziyaret etmek istersen tamam, güzel. Ama ömrüm boyunca bir daha bu itfaiyecinin tımarhanesine gelmeyeceğim!"

"Evine git." Montag gözlerini ona dikerek usulca konuşuyordu. "Evine git ve boşandığın ilk kocanı, bir jette öldürülen ikinci kocanı ve kendi beynini uçuran üçüncü kocanı düşün, evine git ve yaptırdığın bir düzine kürtajı düşün, evine git ve bunu düşün, lanet olası sezaryenlerini ve senden nefret eden çocuklarını da! Evine git ve bütün bunların nasıl olduğunu, bunu durdurmak için ne yaptığını düşün. Evine git, evine git!" diye haykırdı. "Yoksa seni bir yumrukta yere serer, tekmeleye tekmeleye kapıdan kovarım!"

Kapılar sertçe kapatıldı; şimdi ev boştu. Montag kış havasında tek başına ayakta duruyordu; oturma odası duvarları kirli kar rengiydi.

Banyodan su sesi geliyordu. Montag, Mildred'ın uyku haplarını avucuna dökerken çıkardığı sallama sesini duydu.

"Geri zekâlı Montag, geri zekâlı, geri zekâlı, ah Tanrım seni aptal geri zekâlı..."

"Kapa çeneni!" Montag yeşil mermiyi kulağından çıkarıp cebine tıkıştırdı.

Mermi hafifçe vızıldıyordu: "...geri zekâlı, geri zekâlı..."

Montag evi arayıp, Mildred'ın buzdolabının arkasına koyduğu kitapları buldu. Bazı kitapların eksik olduğunu görünce Mildred'ın evindeki dinamitlerden yavaş yavaş, birer birer kurtulma işine bizzat başlamış olduğunu anladı. Ama artık öfkeli değildi, bitkindi ve kendine şaşırmıştı yalnızca. Kitapları arka bahçeye götürüp, arka sokak çitinin yakınındaki çalıların arasına sakladı. *Sırf bu geceliğine, belki Mildred*

daha fazlasını yakmaya karar verir diye, düşüncesi geçti aklından.

Eve geri döndü. "Mildred?" Karartılmış yatak odasının kapısından seslendi. Çıt çıkmıyordu.

Montag evden çıkıp çimenlikten geçerek işe giderken, Clarisse McClellan'ın evinin zifiri karanlığını ve metrukluğunu görmemeye çalıştı...

Şehir merkezine giderken, yaptığı korkunç hatayla öyle baş başaydı ki gece vakti tanıdık ve müşfik bir sesle konuşmanın verdiği tuhaf sıcaklığa ve iyi olma duygusuna ihtiyacı olduğunu hissetti. Daha şimdiden, sadece birkaç kısa saat geçmiş olmasına karşın, Faber'ı hayatı boyunca tanıyormuş gibi hissediyordu. İki kişi olduğunu, her şeyden öte de hiçbir şey bilmeyen, geri zekâlı olduğunu bile bilmeyen ve bundan sadece şüphelenen Montag olduğunu biliyordu. Ve aynı zamanda tren gece şehrinin bir ucundan diğerine, uzun ve mide bu-

landırıcı, inletici bir hareketle emilerek çekilirken kendisinin kendisiyle durmadan konuşan yaşlı adam da olduğunu biliyordu. İleriki günlerde ve aysız gecelerde, dünyayı aydınlatan çok parlak bir ayın olduğu gecelerde de, yaşlı adam böyle konuşup durmayı sürdürecekti, damla damla, taş taş, tane tane. Sonunda Montag'ın zihni dolup taşacaktı ve o zaman artık Montag olmayacaktı; bu yaşlı adam ona böyle diyor, bunu garanti ve vaat ediyordu. O artık Montag-artı-Faber, ateş artı su olacaktı ve o zaman, günün birinde, her şey sessizce birbirine karışıp kaynadıktan ve üzerinde çalışıldıktan sonra, artık ortada ateş ya da su değil şarap olacaktı yalnızca. İki ayrı ve zıt şeyin birleşiminden üçüncü bir şey doğacaktı. Montag uzun yolculuğunun, izne çıkışının ve eski benliğinden uzaklaşmasının başladığını şimdiden hissedebiliyordu.

Böceğin uğultusunu, Montag'ı başta azarlayan, o gecenin köründe buhar salan metro treninden inip de itfaiye binası-

nın dünyasına doğru giderken onu avutan yaşlı adamın sesinin o uyku getirici sivrisinek vızıltısını ve zarif, telkâri mırıltısını dinlemek iyi geliyordu.

"Merhamet, Montag, merhamet. Onlarla tartışma, canlarını sıkma; daha çok yakın zamana dek *sen de* onlardandın. Sonsuza dek yaşayacaklarına öyle eminler ki. Ama sonsuza dek yaşamayacaklar. Bütün bunların uzayda güzel bir ateşle yanan, ama eninde sonunda bir yere *çarpacak,* alevler içinde, devasa, kocaman bir meteor olduğunu bilmiyorlar. Onlar alevleri, güzel ateşi görüyor sadece... tıpkı önceden senin gördüğün gibi.

"Montag, evlerinde kalan, korkan, yerfıstığı gibi narin kemikleriyle ilgilenen, yaşlı insanların eleştirme hakkı yoktur. Ama sen her şeyi daha baştan bitirecektin az kalsın. Dikkatli ol! Yanındayım, bunu hatırla. O olayın olmasını anlıyorum. Gözünü kör eden hiddetinin beni canlandırdığını itiraf etmeliyim. Tanrım, kendimi öyle genç hissettim ki! Ama şimdi... kendini yaşlı hissetmeni istiyorum, korkaklığımın birazının bu gece damıtılarak sana geçmesini istiyorum. Önümüzdeki birkaç saatte, Yüzbaşı Beatty'yi gördüğünde, onun etrafında parmak uçlarına basarak yürü, bırak onu senin yerine *ben* duyayım, durumu *ben* hissedeyim. Sağ kalmak bizim biletimiz. O zavallı, aptal kadınları unut..."

"Onları yıllardır olmadıkları kadar mutsuz ettim sanırım," dedi Montag. "Bayan Phelps'in ağladığını görünce afalladım. Belki de onlar haklı; belki de durumla yüzleşmemek, kaçmak, eğlenmek en iyisi. Bilmiyorum. Kendimi suçlu hissediyorum..."

"Hayır, öyle hissetmemelisin! Savaş olmasaydı, dünyada barış olsaydı o zaman tamam, *eğlenmene* bak derdim! Ama sıradan bir itfaiyeci olmaya geri dönmemelisin Montag. Dünyada her şey yolunda *değil.*"

Montag terliyordu.

"Montag, dinliyor musun?"

"Ayaklarım," dedi Montag. "Onları kımıldatamıyorum. Kendimi öyle aptal hissediyorum ki. Ayaklarım kımıldamıyor!"

Yaşlı adam usulca, "Dinle. Sakin ol," dedi. "Biliyorum, biliyorum. Hata yapmaktan korkuyorsun. *Korkma.* Hatalardan fayda sağlanabilir. Ben gençliğimde cehaletimi insanların gözüne *sokuyordum* yahu. Beni sopalarla dövdüler. Kırk yaşıma geldiğimde, kör aletimin ucu benim için iyice sivriltilmişti artık. Cehaletini gizlersen kimse sana vurmaz ve asla öğrenmezsin. Şimdi, ayaklarını kaldır da itfaiye binasına gir haydi! Biz ikiziz, artık yalnız değiliz, farklı farklı odalarda birbirimizden ayrılmış ve temassız değiliz. Beatty senin ağzını aradığında yardıma ihtiyacın olursa ben burada, kulak zarının içinde not tutuyor olacağım!"

Montag sağ ayağının, ardından da sol ayağının hareket ettiğini hissetti.

"Benimle *kal* ihtiyar," dedi.

Mekanik Tazı gitmişti. Kulübesi boştu, itfaiye binası da sıvalı duvarların sessizliğine bürünmüştü ve turuncu Semender midesinde kerosenle uyumaktaydı, ateş püskürtücüler de onun sağrılarına çaprazlama yaslanmıştı; Montag sessizce içeri girip yürüdü ve pirinç direğe dokunup karanlıkta yukarı kayarken geriye, metruk köpek kulübesine baktı... kalbi atıyor, duraksıyor, atıyordu. Faber onun kulağında şimdilik uyuyan gri bir gece kelebeğiydi.

Beatty inme deliğinin yanında durmuş bekliyordu ama sanki beklemiyormuş gibi sırtı dönüktü.

Kâğıt oynayan adamlara, "Vay vay, işte her dilde aptal denecek çok tuhaf bir hayvan geliyor," dedi.

Elini avucu yukarı dönük şekilde, armağan almak için yana uzattı. Montag kitabı onun eline bıraktı. Beatty ismine

bile bakmadan kitabı çöp kutusuna attı ve sigara yaktı. "'En büyük aptallar biraz akıllı olanlardır.' Tekrar hoşgeldin Montag. Ateşin düştüğüne ve hastalığın geçtiğine göre, bizimle kalırsın umarım. Oturup bir el poker oynamak ister misin?"

Oturdular ve kartlar dağıtıldı. Montag, Beatty'nin bakışları altında, ellerinin suçunu hissetti. Parmakları kötü bir şey yapmış dağ gelincikleri gibiydiler ve artık hiç dinlenmiyor, durmadan kımıldıyor, kartları alıp dizerek gizliyor, Beatty'nin alkolle alevlenmiş bakışlarının altında hareket ediyorlardı. Montag onların, Beatty üzerlerine sadece nefesini verse bile kuruyup solabileceklerini, yan dönüp yatabileceklerini, bir daha hiçbir şokla diriltilemeyebileceklerini hissediyordu; hayatının sonuna dek paltosunun yenlerinde, unutulmuş halde gömülü kalacaklardı. Çünkü bunlar kendi başlarına hareket etmiş ellerdi, Montag'ın parçası değildiler; vicdanı ilk kez burada, kitap çalma eylemiyle, Eyüp ile Rut'u ve Willie Shakespeare'i alıp kaçma eylemiyle kendini belli etmişti ve şimdi, itfaiye binasında, bu eller kandan eldivenler giymiş gibiydi.

Montag yarım saat içinde iki kez kumar masasından kalkıp, ellerini yıkamak için tuvalete gitmek zorunda kaldı. Geri geldiğinde ellerini masanın altında gizledi.

Beatty güldü. "Ellerini görelim Montag. Sana güvenmediğimden değil, anlarsın ya, ama..."

Hepsi güldüler.

"Eh, kriz geçti ve her şey yolunda, koyun sürüye geri döndü," dedi Beatty. "Hepimiz zaman zaman sürüden ayrılmış koyunlarız. *Gerçek gerçektir, kıyamete kadar,* diye haykırdık. *Soylu düşüncelerin eşlik ettiği kişiler asla yalnız değildir,* diye bağırdık kendimize. Sör Philip Sidney 'Tatlı tatlı söylenen bilginin tatlı besini,' demişti. Ama öte yandan: 'Kelimeler yaprak gibidir ve en bol oldukları kısımlarda, / Anlam mey-

vesi nadiren çoktur altlarında.' Alexander Pope. Bu konuda ne düşünüyorsun Montag?"

"Bilmem."

Bir başka dünyada, çok uzaklarda yaşayan Faber, "Dikkatli ol," diye fısıldadı.

"Veya bunun hakkında? 'Tehlikelidir bilginin azı. / Ya kana kana iç ya da hiç tatma Piyerya Pınarı'nı; / Oranın sığ akıntıları beyni sarhoşlaştırır, / İçmekse bizi büyük ölçüde ayıltır.' Pope. Aynı denemeden. Bu seni nerede konumlandırıyor?"

Montag dudağını ısırdı.

Beatty kartlarına gülümseyerek, "Ben söyleyeyim," dedi. "Bu kısa süreliğine ayyaş olmana yol açtı. Birkaç satır okuyunca gidip kendini uçurumdan aşağı attın. Bam... dünyayı patlatmaya, kelleler uçurmaya, kadınlarla çocukları yere sermeye, otoriteyi yok etmeye hazırsın. Biliyorum, hepsini bizzat yaşadım."

Montag huzursuzca, "Ben iyiyim," dedi.

"Kızarmayı kes. İğnelemiyorum, cidden. Biliyor musun, bir saat önce rüya gördüm. Şekerleme yapmak için uzandım ve rüyamda seninle ben kitaplar konusunda hararetli bir tartışmaya giriştik Montag. Öfkeyle ayağa kalkıp bana alıntılar haykırdın. Her hamleyi sakince savuşturdum. 'Güç,' dedim. Sen de Doktor Johnson'dan alıntı yaparak 'Bilgi kaba kuvvetin üstesinden gelmeye yeter de artar bile!' dedin. Ben de 'İyi ama Doktor Johnson, "Belirsizliği belirliliğe yeğleyen insan akıllı değildir de demişti, sevgili çocuğum,"' dedim. İtfaiyeciliğe devam et Montag. Başka her şey iç karartıcı kaostan ibaret!"

Faber, "Dinleme," diye fısıldadı. "Aklını karıştırmaya çalışıyor. Sinsi biri. Dikkatli ol!"

Beatty kıkırdadı. "Sen de alıntı yaptın: 'Gerçek açığa çıkacak, cinayet fazla gizlenmeyecek!' Ben de keyifle hay-

kırdım: 'Ah Tanrım, sadece atından bahsediyor!' Ve 'Şeytan işine gelince Kitab-ı Mukaddes'ten alıntı yaparmış.'* Sen de 'Bu çağda, bilgeliğin okulunda, gösterişli budalalar paçavralar içindeki azizlerden üstün tutuluyor!'** diye bağırdın. Ben de usulca 'Fazla itiraz gerçeğin itibarını düşürür'*** diye fısıldadım. Sen de 'Cesetler katili görünce kanar!'**** diye haykırdın. Ben de eline pat pat vurarak 'Ne oldu, sana vinsan anjini mi bulaştırdım?' dedim. Sen de 'Bilgi güçtür!'***** ve 'Bir devin omuzlarında oturan cüce, ikisi arasında en uzağı görendir!'****** diye cıyakladın; ben de argümanımı nadide bir soğukkanlılıkla, 'Bay Valery bir keresinde, "Bir metaforu kanıt, bir laf kalabalığı selini temel gerçekler pınarı, kendimizi de kâhin sanma aptallığına düşmek doğamızda vardır demişti,' diyerek özetledim."

Montag'ın başı mide bulandırıcı bir şekilde dönüyordu. Alnına, gözlerine, burnuna, dudaklarına, çenesine, omuzlarına, havada savrulan kollarına acımasızca darbeler indirildiğini hissediyordu. "Hayır! Kapa çeneni, her şeyi karmaşıklaştırıyorsun, kes şunu!" diye haykırmak istiyordu. Beatty'nin zarif parmakları birden uzanıp onu bileğinden kavradı.

"Tanrım, nabzın ne hızlı atıyor! Seni epey heyecanlandırdım galiba Montag? Ulu Tanrım, nabzının sesi savaştan sonraki ilk gün gibi. Bir tek sirenlerle çanlar eksik! Biraz daha konuşayım mı? Yüzündeki panik ifadesi hoşuma gidiyor.

---

* Bu üç alıntı, Shakespeare'in *Venedik Taciri* adlı oyunundan. -*çn*

** İngiliz oyun yazarı Thomas Dekker'ın *Old Fortunatus* (Yaşlı Fortunatus) adlı oyunundan. -*çn*

*** İngiliz oyun yazarı ve şair Ben Jonson'ın (1572-1637) *Catiline His Conspiracy* (Catiline'nin Komplosu) adlı tragedyasından. -*çn*

**** İngiliz âlim Robert Burton'ın (1577-1640) *Melankolinin Anatomisi* adlı kitabından. -*çn*

***** İngiliz yazar ve filozof Francis Bacon'a (1561-1626) atfedilen bir söz. -*çn*

****** Robert Burton'ın *Melankolinin Anatomisi* adlı kitabından. -*çn*

Svahilice, Hintçe, Edebi İngilizce... hepsini konuşurum. Bir çeşit mükemmel, aptalca konuşma* Willie!"

"Montag, dayan!" Gece kelebeği, Montag'ın kulağına sürtündü. "Suyu bulandırıyor!"

"Ah, korkudan ödün patlamıştı... çünkü tam da tutunduğun kitapları seni her koldan, her hususta çürütmekte kullanmakla korkunç bir şey yapıyordum! Kitaplar nasıl da hain olabiliyor! Seni desteklediklerini sanırsın ve birden sana düşman kesilirler. Onları başkaları da kullanabilir ve kendini bozkırın ortasında, büyük bir isim, fiil ve sıfat karmaşasının ortasında kaybolmuş halde buluverirsin. Rüyamın en sonunda Semender ile geldim ve 'Benim yolumdan mı gidiyorsun?' dedim. Sen de bindin ve mutluluk verici sessizlik içinde itfaiye binasına gittik; her şey küçülmüş, huzura bürünmüştü." Beatty, Montag'ın bileğini bıraktı; elin masaya gevşekçe düşmesine izin verdi. "Sonu iyi olan her şey iyidir."

Sessizlik. Montag beyaz bir oyma taş heykel gibi oturuyordu. Kafatasına inen son çekiç darbesinin yankısı, Faber'ın yankıların dinmesini beklediği siyah mağaranın içinde giderek hafifleyip kesildi. Ve sonra, irkilerek havalanmış tozlar Montag'ın zihninin çevresine yavaşça indiğinde, Faber usulca konuşmaya başladı: "Pekâlâ, o diyeceğini dedi. O sözleri değerlendirmelisin. Önümüzdeki birkaç saat içinde ben de diyeceğimi diyeceğim. Bunları da değerlendireceksin. Ve onları yargılayıp, hangi tarafa atlayacağına veya düşeceğine karar vermeye çalışacaksın. Ama bunun senin kararın olmasını istiyorum, benim ya da Yüzbaşı'nın değil. Ama unutma ki Yüzbaşı gerçeğin ve özgürlüğün en tehlikeli düşmanına, çoğunluğun kaskatı ve kımıldamayan sığır sürüsüne ait. Ah, Tanrım, çoğunluğun o korkunç tiranlığı. Hepimizin çalacak kendi arpı var. Ve hangi kulağınla dinleyeceğini bilmek şimdi sana kalmış."

---

* Shakespeare'in *Fırtına* adlı oyunundan. –*çn*

Faber'a karşılık vermek için ağzını açan Montag, diğerlerinin karşısında bu hatayı yapmaktan istasyon zilinin çalmasıyla kurtuldu. Tavandaki alarm sesi şarkı söylüyordu. Odanın diğer tarafındaki alarm raporu telefonu adresi tıkır tıkır yazdı. Rapor tamamlanınca, pembe elinde poker kartlarını tutan Yüzbaşı Beatty abartılı bir yavaşlıkla telefona gitti ve adresi yırtıp aldı. Baştan savma bir şekilde göz attıktan sonra, onu cebine tıkıştırdı. Geri gelip oturdu. Diğerleri ona baktı.

Beatty mutlulukla, "Tam kırk saniye bekleyebilir... bu arada bütün paranızı alabilirim," dedi.

Montag kartlarını bıraktı.

"Yoruldun mu Montag? Bu oyunu bırakıyor musun?"

"Evet."

"Bekle. Eh, şimdi düşünüyorum da, bu eli daha sonra bitirebiliriz. Kartlarınızı kapalı halde masada bırakıp ekipmanları alın. Haydi, koşun." Beatty tekrar ayağa kalktı. "Montag, iyi görünmüyorsun? Yine ateşinin çıktığını düşünmeyi hiç istemem..."

"Ben iyi olacağım."

"Sorun yaşamazsın. Bu özel bir durum. Haydi, atla bakalım!"

Havaya atlayıp pirinç direğe, sanki aşağıdan geçen bir gelgit dalgasının üstünden bakacakları son noktaymış gibi tutundular; fakat sonra pirinç direk onları aşağıdaki karanlığa, kükreyerek canlanan gaz dolu ejderhanın kavuruculuğuna, öksürüklerine ve emişine indirdi.

"Hey!"

Gök gürlemesi ve siren sesleriyle, lastiklerin sarsıntısıyla, kauçukların çığlığıyla, parlak pirinç tanka doldurulmuş kerosenin bir devin midesindeki yiyecek misali sarsılmasıyla, Montag'ın parmaklarının gümüşi parmaklıktan kayarak

soğuk boşlukta sallanmasıyla, rüzgârın Montag'ın saçını sökecekmiş gibi geriye atmasıyla, rüzgârın onun dişlerinin arasında ıslık çalmasıyla ve onun sürekli o kadınları, bu gece oturma odasındaki önemsiz kadınları ve neon bir rüzgârın onların özünü altlarından alıp götürmesini, kendisinin onlara aptalca ve lanet olası bir şekilde kitap okumasını düşünmesiyle, bir köşeyi döndüler. Yaptığı şey su tabancasıyla yangın söndürmeye çalışmaya ne çok benziyordu, ne anlamsız ve çılgıncaydı. Bir hiddetin yerini bir başkası almıştı. Bir öfke bir başkasının yerine geçmişti. Montag ne zaman zırdeli olmayı kesip sessiz, gerçekten çok sessiz olacaktı?

"İşte gidiyoruz!"

Montag başını kaldırıp baktı. Beatty normalde asla Semender'i sürmemesine karşın bu gece sürüyordu, Semender'i sarsıntıyla köşelerden döndürüyordu, yüksek sürücü tahtında öne eğilmişti; arkasında devasa siyah yağmurluğu dalgalandığından motorun üstünde, pirinç numaraların üzerinde, rüzgârı tam karşısına alarak uçan iri ve siyah bir yarasaya benziyordu.

"İşte dünyanın mutlu kalmasını sağlamaya gidiyoruz Montag!"

Sanki fosforlu olan pembe yanakları yüksek karanlıkta ışıldayan Beatty'nin ağzı kulaklarındaydı.

"İşte geldik!"

Semender gürleyerek, adamların kaymasına ve sakarca havalanmasına yol açarak durdu. Montag ayağa kalkıp, acıyan gözlerini parmaklarının sıktığı soğuk ve parlak parmaklığa dikti.

Bunu yapamam, diye düşündü. *Bu yeni görevi nasıl yapabilirim, bir şeyleri yakmayı nasıl sürdürebilirim? Buraya giremem.*

İçinden hızla geçtiği rüzgârın kokusunu taşıyan Beatty, Montag'ın dirseğinin dibindeydi. "Pekâlâ Montag."

Adamlar hantal botlarının içinde sakat gibi koşuyordu; örümcek gibi sessizdiler.

Montag sonunda gözlerini kaldırıp döndü.

Beatty onun yüzünü seyretmekteydi.

"Bir şey mi oldu Montag?"

Montag ağır ağır konuştu: "Ama *benim* evimin önünde durduk."

Üçüncü Kısım

IŞIL IŞIL YANAN

Sokaktaki bütün evlerin ışıkları yandı ve kapıları açıldı; insanlar karnavalın hazırlanmasını seyretmek istiyordu. Montag ile Beatty karşılarındaki eve, içinde meşalelerin havaya atılıp tutulacağı ve alevlerin yeneceği bu ana ringe bakıyorlardı... biri kuru bir tatminle, diğeriyse hayretle.

"Eh," dedi Beatty. "Sonunda *becerdin.* Bizim Montag güneşe yakın uçmak isteyip kanatlarını yaktı, şimdi de sebebini merak ediyor. Tazı'yı evine göndermekle verdiğim mesaj yeterli değil miydi?"

Montag'ın yüzü tamamen uyuşmuş ve ifadesizdi; başının komşu eve, çiçeklerden oluşan parlak sınırının içine kurulmuş o eve oyma taş gibi çevrildiğini hissetti.

Beatty horgörüyle konuştu. "Yo, hayır! O küçük aptalın rutinine kanmadın, değil mi? Çiçekler, kelebekler, yapraklar, günbatımları... ah, lanet olsun! Hepsi dosyasında yazılı. Vay be. Turnayı gözünden vurdum. Suratındaki şu hasta ifadesine bak. Birkaç çimen tanesi ve çeyrek aylar. Tam çöp. O kızın bütün bunlarla kime ne *faydası* oldu ki?"

Ejderha'nın soğuk tamponuna oturan Montag başını bir santim sola, bir santim sağa çevirdi; sola, sağa, sola, sağa, sola...

"O her şeyi gördü. Kimseye bir şey yapmadı. Herkesi rahat bıraktı sadece."

"Rahat bırakmışmış... haydi oradan! Senin etrafında dolanıp kanına girdi, değil mi? Tek yetenekleri başkalarına suçluluk duyurmak olan, afallamış bir halde insana tepeden ba-

karak susan o lanet olası iyiliksever işgüzarlardan biri. Gece yarısı güneşi gibi yükselip insanı yatağında terletirler yahu!"

Ön kapı açıldı; kaskatı bir şekilde yumruk olmuş elinde bir bavulu rüyadaymış gibi tutan Mildred basamakları koşarak inerken, bir böcek-taksi tıslayarak kaldırıma yanaştı.

"Mildred!"

Mildred kaskatı vücuduyla koşarak geçip gitti; yüzü pudrayla kaplıydı ve ruj sürmediğinden dudakları belli olmuyordu.

"Mildred, alarmı sen *vermiş olamazsın!*"

Mildred bekleyen böceğin içine valizi koydu, araca bindi ve, "Zavallı aile, zavallı aile, ah her şey gitti, her şey, artık her şey gitti..." diye mırıldanarak oturdu.

Fırlayan böcek saatte yüz on kilometreye çıkarak sokakta uzaklaşıp gözden kaybolurken Beatty, Montag'ın omzunu kavradı.

Çarpık camlar, aynalar ve kristal prizmalardan oluşturulmuş bir rüyanın parçalarının düşerken çıkardığı sesi çağrıştıran bir gürültü koptu. Montag sanki bir başka anlaşılmaz fırtına onu döndürmüş gibi kendiliğinden salınınca, Stoneman ile Black'in çapraz havalandırma sağlamak için pencere camlarını baltayla kırdıklarını gördü.

Bir kurukafa kelebeğinin soğuk, siyah bir ekrana sürtünmesi. "Montag, ben Faber. Beni duyuyor musun? Neler oluyor?"

"Bu *bana* oluyor," dedi Montag.

"Ne korkunç bir sürpriz," dedi Beatty. "Ne de olsa bugünlerde herkes '*Bana* asla bir şey olmaz,' diye düşünüyor, bunu biliyor, buna kesinlikle *emin.* 'Başkaları ölür ama *ben* yaşamayı sürdürürüm. Eylemlerimin sonuçları ve sorumluluklarım yok.' Oysa *var.* Ama onlardan bahsetmeyelim ha? Eylemlerinin sonuçları insanı yakaladığında artık çok geçtir, değil mi Montag?"

Faber, "Montag, gidebilir misin, kaçabilir misin?" diye sordu.

Montag yürüdü ama ayaklarının betona ve ardından gece çimenlerine dokunduğunu hissetmedi. Yakınında Beatty ateşleyicisini çaktı ve beliren küçük, turuncu aleve büyülenmiş gibi baktı.

"Ateşi böylesine güzel kılan ne? Kaç yaşında olursak olalım bizi ona çeken ne?" Beatty alevi üfleyerek söndürdü ve tekrar yaktı. "Daimi hareket; insanın icat etmek istediği ama asla icat etmediği şey. Veya neredeyse daimi hareket. Yanmasına izin versen, biz öldükten sonra bile yanmaya devam eder. Ateş nedir? Bu bir muamma. Biliminsanları sürtünme ve moleküllerle ilgili saçma sapan laflar ediyor bize. Ama aslında bilmiyorlar. Ateşin asıl güzel yanı sorumluluğu ve davranışların sonuçlarını yok etmesi. Sorun çıkaran bir şey fazla yük olmaya başlarsa, onu yakma fırınına atarsın. Şimdi, sen bir yüksün Montag. Ve ateş temiz, hızlı, kesin bir şekilde seni omuzlarımdan alacak; sonradan çürüyecek bir şey kalmayacak geride. Antibiyotik, estetik, pratik."

Montag şimdi öylece durup, gecenin bu vaktinin, mırıldanan komşuların seslerinin, etrafa saçılı cam kırıklarının ve orada, yerde duran, kapakları yırtılmış ve sayfaları kuğu tüyleri gibi açılmış, daktiloyla yazılmış siyah harfler ile sararmış kâğıtlardan ve sökülmüş ciltlerden ibaret olduklarından çok aptalca ve gerçekten uğraşmaya değmeyecek olan o inanılmaz kitapların tuhaflaştırdığı bu acayip eve bakıyordu.

Mildred, tabii ya. Montag'ın kitapları bahçeye saklamasını seyretmiş ve onları eve geri getirmiş olmalıydı. Mildred. Mildred.

"Bu işi tek başına yapmanı istiyorum Montag. Kerosen ve kibritle değil, birer birer, alev makinesiyle. Senin evin, senin temizliğin."

"Montag, kaçamaz mısın, gidemez misin!"

Montag acizce, "Hayır!" diye haykırdı. "Tazı! Tazı yüzünden!"

Faber duydu, Beatty de duydu ve Montag'ın kendisine hitap ettiğini sandı. "Evet, Tazı bu mahallede bir yerlerde, o yüzden bir numara yapmaya kalkma. Hazır mısın?"

"Hazırım." Montag alev makinesinin emniyet kilidini açtı.

"Ateş!"

Dev bir hayvan burnu şeklinde dışarı fışkıran ateş, kitaplara dalga gibi çarptı ve onları devirip duvara çarptırdı. Montag yatak odasına girip iki kez ateş edince ikiz yataklar için için yanan büyük bir fısıltıyla, Montag'ın sahip olduklarını düşündüğünden daha fazla ısı, tutku ve ışıkla havalandı. Montag yatak odası duvarlarını ve makyaj kutusunu yaktı, çünkü her şeyi değiştirmek istiyordu... koltukları, masaları ve oturma odasındaki gümüş sofra takımıyla plastik tabakları... onun bir zamanlar burada, bu boş evde, gitmiş olan ve yarın onu unutacak, şimdiden tamamen unutmuş ve şehirde tek başına, araç içinde giderken üstüne ve içine akan Denizkabuğu Radyo'sunu dinleyen tuhaf bir kadınla oturduğunu gösteren her şeyi. Ve daha önce olduğu gibi, yakmak iyiydi; Montag ateşle birlikte dışarı fışkırdığını ve anlamsız sorunu kapıp yırttığını, alevle yırtarak ikiye bölüp kaldırdığını hissediyordu. Çözüm yoksa, eh, artık sorun da yoktu. Ateş her şey için en iyisiydi.

"Kitaplar, Montag!"

Kitaplar kızaran kuşlar gibi sıçrayıp dans ediyordu, kanatları kırmızı ve sarı kuştüyleriyle yanıyordu.

Sonra Montag oturma odasına, o büyük ve aptal canavarların beyaz düşünceleri ve kar gibi bembeyaz rüyalarıyla uyudukları yere geldi. Üç boş duvarın her birine kısa birer

ok fırlatırken, dışarı çıkan vakum ona tısladı. Boşluk daha da boş bir ıslık çalıyor, anlamsız bir çığlık atıyordu. Montag hiçliğin üzerinde faaliyet gösterdiği vakumu düşünmeye çalıştı ama bunu başaramadı. Vakum ciğerlerine giremesin diye nefesini tuttu. Onun korkunç boşluğunu kesip ayırdı, geri çekildi ve tüm odaya yanan dev bir parlak sarı çiçek armağan etti. Her şeyin üstündeki, yangına dayanıklı plastik kılıfta geniş bir yarık açıldı ve ev alevlerle sarsılmaya başladı.

Beatty arkasından, "İşini tamamen bitirince," dedi. "Tutuklusun."

Ev kırmızı kömürler ve siyah küller halinde yıkılıyordu. Uykulu, pembemsi gri korlar halinde uzandı ve üstüne esen, sorguç şeklinde bir duman yükselerek gökyüzünde yavaşça, öne arkaya dalgalandı. Saat gecenin üç buçuğuydu. Kalabalıktakiler evlerine geri çekildi; sirkin büyük çadırları çökmüş, kömüre ve moloza dönüşmüştü... gösteri çoktan sona ermişti.

Montag gevşek ellerinde alev makinesiyle öylece duruyordu, koltukaltları büyük ter adalarıyla sırılsıklamdı, yüzünde is lekeleri vardı. Diğer itfaiyeciler arkasında, karanlıkta bekliyorlardı; yüzleri için için yanan temelin ışığıyla hafifçe aydınlanıyordu.

Montag iki kez konuşacak olduktan sonra, düşüncesini toparlamayı nihayet başardı.

"Alarmı veren karım mıydı?"

Beatty başıyla onayladı. "Ama daha önce de arkadaşları alarm vermişti; onu boşverdim. Bir şekilde başına gelecekti bu. Ortalıkta öyle fütursuzca, rahatça şiir okuman büyük aptallıktı. Aptal, lanet olası bir züppenin yapacağı bir şeydi. Bir insana üç beş dize verirsen kendini tüm Yaradılış'ın Tanrısı sanır. Kitaplarınla su üstünde yürüyebileceğini sanırsın.

Eh, dünya onlarsız da gayet iyi idare edebilir. Bak, seni ne hale getirdiler; dudağına kadar çamur içindesin. Serçe parmağımla çamuru karıştırsam boğulursun!"

Montag kımıldayamıyordu. Ateşle birlikte gelen büyük bir deprem, evi yerle bir etmişti ve Mildred o enkazın altında bir yerdeydi, Montag'ın tüm hayatı o enkazın altında bir yerdeydi ve Montag kımıldayamıyordu. İçinde hâlâ deprem sarsılıyor, düşüyor, titriyordu ve Montag öylece duruyordu; yorgunluğunun, şaşkınlığının ve hiddetinin büyük yükü altında dizleri yarı bükülmüştü... Beatty'nin kendisine vurmasına elini kaldırmadan izin verdi.

"Montag, seni budala, Montag, seni lanet olası geri zekâlı; bunu yapmanın *asıl* sebebi neydi?"

Montag duymadı, çok uzaklardaydı, zihniyle koşuyordu, gitmişti, isle kaplı bu ölü bedeni saçmalayan bir başka budalanın karşısında sallanmaya terk ederek gitmişti.

"Montag, uzaklaş oradan!" dedi Faber.

Montag kulak kabarttı.

Beatty başına vurunca, sendeleyerek geriledi. Faber'ın sesinin içinden fısıldayıp haykırdığı yeşil mermi kaldırıma düştü. Beatty sırıtarak onu kaptı. Yarısını kulağına soktu.

Montag uzaktan gelen sesin, "Montag, iyi misin?" diye seslendiğini duydu.

Beatty yeşil mermiyi kapatıp cebine tıkıştırdı. "Vay... işin içinde başka şeyler de varmış meğer. Başını yana eğip dinlediğini gördüm. Başta Denizkabuğun var sandım. Ama sonra, sen durup dururken zekileşince şüphelendim. Bunun izini sürüp arkadaşını bulacağız."

"Hayır!" dedi Montag.

Ateş makinesinin emniyet kilidini açtı. Anında Montag'ın parmaklarına bakan Beatty'nin gözleri çok az açıldı. Montag o gözlerdeki şaşkınlığı gördü, kendisi de bu kez ne yaptık-

larını görmek için ellerine baktı. Sonradan düşününce, cinayet işlemesine yol açan nihai itkinin ellerden mi yoksa Beatty'nin ellere tepkisinden mi kaynaklandığına asla emin olamayacaktı. Çığın yuvarlanan son gürlemesi ona dokunmadan kulaklarının etrafına kaya gibi indi.

Beatty en etkileyici gülümsemesini takındı. "Eh, dinleyici bulmanın bir yolu bu. Bir insana tabanca doğrultup, onu konuşmanı dinlemeye zorlamak. Konuş bakalım. Bu sefer ne diyeceksin? Neden Shakespeare'den alıntılar patlatmıyorsun, seni beceriksiz züppe? 'Tehditlerin hiç korku uyandırmıyor Cassius, çünkü ben dürüstlükle öyle iyi silahlandım ki saygı duymadığım avare bir rüzgâr misali yanımdan geçip gidiyorlar!'* Bu nasıl? Haydi, devam et seni ikinci el edip, çek tetiği." Montag'a doğru bir adım attı.

Montag, "Biz asla *düzgün* yakmadık..." dedi yalnızca.

Beatty sabit bir gülümsemeyle, "Ver şunu Guy," dedi.

Sonra çığlık atan bir ateşe, sıçrayıp yere serilen ve anlaşılmaz laflar eden bir mankene dönüştü; artık insan veya tanınır halde değildi, Montag üstüne durmadan sıvı ateş fışkırtırken çimenlikte kıvranan bir ateş topundan ibaretti. Isıdan kızarmış bir ocağa ağız dolusu tükürülünce çıkan sesi andıran bir tıslamayla, dev bir siyah salyangozun üstüne tuz dökülünce korkunç bir şekilde sıvılaşmasını çağrıştıran kabarcıklar ve köpüklenmeyle birlikte, sarı köpükler kaynayıp döküldü. Montag gözlerini kapayıp durmadan haykırdı ve bu sesi duymamak için kulaklarını elleriyle örtmeye çalıştı. Beatty dönüp duruyordu ve nihayet, yanıp kömür olmuş bir balmumu heykel gibi kıvrılıp sessizce yattı.

Diğer iki itfaiyeci kımıldamadılar.

Montag mide bulantısını, ateş makinesini onlara çevirmesine yetecek kadar bastırdı. "Dönün!"

---

* Shakespeare'in *Julius Caesar* adlı oyunundan. –*çn*

Döndüler... beyazlatılmış eti andıran yüzlerinden ter boşanıyordu; Montag başlarına vurarak kasklarını düşürdü ve onları yere serdi. Yere yığılınca, kımıldamadan yattılar.

Tek bir güz yaprağının rüzgârda savrulması.

Montag döndü ve Mekanik Tazı oradaydı.

Çimenliğin ortasındaydı, gölgelerden geliyordu, öyle rahatça süzülüyordu ki Montag'a sessizce püskürtülen tek bir yoğun ve koyu gri duman bulutu gibiydi.

Son bir sıçrayışla havalandı; Montag'ın başının tam bir metre yukarısından tepesine iniyordu, örümcek bacakları uzanıyordu, prokain iğnesi yegâne ve öfkeli dişini çıkarıverdi. Montag onu çiçek gibi açan ateşle; metal köpeğin etrafında sarı, mavi ve turuncu taçyaprakları kıvrılan tek bir mucizevi çiçekle karşıladı... Tazı'ya yeni bir örtü geçirdi, o Montag'a çarparak üç metre geriye, bir ağacın gövdesine, ateş makinesini yanında götürerek savrulmasına yol açarken. Montag onun tırmalayarak bacağını kavradığını ve iğneyi bir anlığına batırdığını hissetti; sonra ateş Tazı'yı havalandırdı, metal kemiklerinin eklemlerini parçaladı ve içini kıpkırmızı bir patlamayla, sokağa yerleştirilmiş bir havai fişek gibi patlattı. Montag o ölü ve diri yaratığın havada keman çalarcasına can vermesini yattığı yerden seyretti. Yaratık şimdi bile Montag'a tekrar ulaşmak ve enjeksiyon işini tamamlamak ister gibiydi; Montag'a zerk edilen sıvı bacağının etine yayılıyordu. Saatte yüz kırk beş kilometreyle giden bir arabanın önünden son anda geri çekilerek kurtulmuş ve sadece dizine arabanın tamponu çarpmış birinin duyacağı tüm rahatlık ve dehşet karışımını hissediyordu. Ayağa kalkmaya korkuyordu, bacağının uyuşturulması yüzünden kalkamamaktan korkuyordu. Oyularak bir uyuşukluğun içine düşen bir uyuşukluğun içindeki uyuşukluk...

Ve şimdi...?

Boş sokak, kadim bir sahne dekoru gibi yanmış ev, diğer evler karanlık, Tazı burada, Beatty orada, diğer üç itfaiyeci başka yerdeler, peki ya Semender...? Montag devasa motora baktı. Onun da ortadan kalkması gerekecekti.

Montag *Eh, bakalım durumun ne kadar kötü,* diye düşündü. *Şimdi ayağa kalk. Yavaş, yavaş...* işte oldu.

Montag ayağa kalktı ve sadece bir bacağı vardı. Diğeri muğlak bir günahın kefareti olarak yanında taşıdığı yanmış bir çam kütüğü parçası gibiydi. Ağırlığını o bacağına verince baldırından yukarı sağanak halinde fırlayan gümüş iğneler dize saplandı. Montag ağladı. *Haydi! Haydi, sen, sen burada kalamazsın!*

Sokağın ilerisinde birkaç evin ışıkları tekrar yanmaya başlamıştı; Montag bunun sebebinin az önce gerçekleşen olaylar mı yoksa mücadeleyi takip eden anormal sessizlik mi olduğunu bilmiyordu. Harabenin etrafında topallıyor, uyuşmuş bacağı kımıldamadığında onu tutuyor ve onunla konuşuyor, inliyor, ona talimatlar haykırıyor, küfrediyor ve şimdi, bu kritik durumda kendisiyle birlikte çalışması için yalvarıyordu. Karanlıkta insanların haykırdığını, bağırdığını duyuyordu. Arka bahçeye ve arka sokağa ulaştı. *Beatty, artık bir sorun değilsin,* diye düşündü. *Sorunlarla yüzleşmeyeceksin, onları yakacaksın, derdin hep. Eh, şimdi ikisini de yaptım. Elveda Yüzbaşı.*

Ve karanlıkta, arka sokakta sendeleyerek yürüdü.

Ayağını her yere basışında bacağının içinde bir pompalı tüfek ateşleniyordu; Montag şöyle düşündü: *Sen aptalsın, lanet olası bir aptalsın, çok aptalsın, salaksın, çok salaksın, lanet olası bir salaksın ve aptalsın, lanet olası bir aptalsın; şu karışıklığa bak ve paspas nerede, şu karışıklığa bak ve ne yapıyorsun? Gurur, lanet olsun, ve sinir, ve her şeyi berbat ettin, daha en baştan herkesin*

ve kendinin üstüne kustun. Ama aynı anda her şeyin, ama üst üste her şeyin, Beatty'nin, o kadınların, Mildred'ın, Clarisse'in, her şeyin. Bahanen yok ama, bahanen yok. Aptalsın, lanet olası bir aptalsın, git teslim ol!

Hayır, kurtarabileceğimiz kadarını kurtaracağız, yapılacak ne kaldıysa yapacağız. Yakmamız gerekiyorsa, birkaçını daha bizimle birlikte götürelim. Hey!

Kitapları hatırlayınca geri döndü. Belki kurtulan olmuştur diye.

Birkaç kitabı onları bıraktığı yerde, bahçe çitinin yakınında buldu. Mildred, Tanrı ondan razı olsun, birkaçını gözden kaçırmıştı. Dört kitap hâlâ Montag'ın onları koyduğu yerde saklı duruyordu. Gecenin içinde insan sesleri inliyordu ve ortalıkta el feneri huzmeleri geziniyordu. Başka Semenderler gürlüyordu, motorları çok uzaktaydı ve polis sirenleri şehirde sesleriyle kendilerine yol açıyordu.

Montag geride kalan dört kitabı alıp arka sokakta zıplaya zıplaya koştu ve birden düştü; sanki başı kesilmişti ve orada yalnızca vücudunun geri kalanı yatıyordu. İçinde bir şey onu durduruverip yere çalmıştı. Düştüğü yerde yatıp hüngür hüngür ağladı; bacakları kıvrılmıştı, yüzü çakıllara körlemesine yaslıydı.

Beatty ölmek istiyordu.

Montag ağlarken, bunun doğru olduğunu biliyordu. Beatty ölmek istemişti. Montag *Orada öylece durdu, kendini kurtarmaya çalışmadı aslında, öylece durdu sadece, espri yaparak, iğneleyerek,* diye düşündü ve bu düşünce ağlamasını durdurup nefes almak için duraksamasına yetti. Ne tuhaftı, tuhaftı, ölmeyi öyle çok istemek ki bir adamın ortalıkta silahlı olarak gezinmesine izin vermek ve sonra çeneni kapayıp sağ kalmak yerine insanlara bağırmayı ve onlarla dalga geçmeyi sürdürmek, ta ki onları delirtene dek ve sonra...

Uzaklarda, koşan ayaklar.

Montag doğrulup oturdu. *Gidelim buradan. Haydi, ayağa kalk, ayağa kalk, öylece oturamazsın!* Ama hâlâ ağlıyordu ve buna son vermek gerekiyordu. Ağlaması şimdi geçiyordu. Montag kimseyi öldürmek istememişti, Beatty'yi bile. Kendi eti onu sımsıkı kavrıyor, asite batırılmış gibi büzülüyordu. Öğürdü. Beatty'yi gördü... çimenlerde yatan, ateşi titreşerek sönen bir meşale. Parmak eklemlerini ısırdı. *Üzgünüm, üzgünüm, ah Tanrım, üzgünüm...*

Bütün parçaları birleştirmeye ve daha birkaç kısa gün önceki, elek ve kumdan, Denham Diş Macunu'ndan, gece kelebeği seslerinden, ateşböceklerinden, alarmlardan ve kısa baskın yolculuklarından önceki normal hayat düzenine dönmeye çalıştı; birkaç kısa gün içinde çok fazla şey olup bitmişti, hatta bir ömür için bile çok fazla.

Arka sokağın diğer ucundan koşan ayak sesleri geliyordu.

Montag, "Ayağa kalk!" dedi kendine. Bacağa, "Lanet olsun, ayağa kalk!" diyerek ayağa kalktı. Başta dizkapağına çivi çakılıyormuş gibi acı hissederken, sonra sadece örgü iğnesi batırılıyormuş gibi, ardından da sadece alelade ve sıradan çengelli iğneler batırılıyormuş gibi hissetmeye başladı ve elli kez daha hoplayıp zıplamasının, elinin ahşap çitten batan kıymıklarla kaplanmasının ardından karıncalanma hissi yerini o bacağa spreyle kaynar su sıkılıyormuş hissine bıraktı. Artık bacak tekrar onun bacağıydı nihayet. Koşarsa ayak bileğinin kırılmasından korkmuştu. Şimdi tüm geceyi açık ağzından içeri çekerek ve kendisinin içinde kalmış tüm ağır karanlıkla birlikte, solgun halde dışarı üfleyerek sabit hızla koşmaya koyuldu. Kitabı ellerinde taşıyordu.

Faber'ı düşündü.

Faber gerideydi; artık ismi ya da kimliği olmayan, dumanı tüten o katran yığınının içindeydi. Montag, Faber'ı da

yakmıştı. Birden buna öyle afalladı ki Faber'ın gerçekten öldüğü, şimdi asfalt tendonlu bir iskeletten ibaret olan adamın cebine tıkılıp kaybolmuş o küçük ve yeşil kapsülün içinde karafatma gibi piştiği hissine kapıldı.

Şunu hatırlamalısın ki, onları yakmazsan onlar seni yakar, diye düşündü. *Şu an durum bu kadar basit.*

Ceplerini karıştırdı; para oradaydı, diğer cebinde de her zamanki Denizkabuğu'nu buldu... orada şehir soğuk ve siyah sabahta kendi kendisiyle konuşmaktaydı.

"Polis Alarmı. Aranıyor: Şehirde kaçak. Cinayet ve Devlet'e karşı suçlar işledi. Adı: Guy Montag. Mesleği: İtfaiyeci. Son görüldüğü yer..."

Montag arka sokakta, altı blok boyunca sabit hızla koştu; sonra arka sokak geniş, on şeritli, boş bir yola açıldı. Bu yol yüksek, beyaz ark lambalarının çiğ ışığında, kayıksız bir donmuş nehir gibi görünüyordu; Montag oradan geçmeye çalışırken boğulabileceğini hissetti; o yol fazla geniş, fazla açıktı. Montag'ı koşarak onu geçmeye teşvik eden, manzarasız, engin bir sahneydi; Montag o parlak aydınlıkta kolayca görülebilir, kolayca yakalanabilir, kolayca vurulabilirdi.

Kulağındaki Denizkabuğu vızıldadı.

"...koşan bir adam arayın... koşan adamı arayın... tek başına yürüyen bir adam arayın... arayın..."

Montag geriye, gölgelerin içine çekildi. Tam karşısında bir benzin istasyonu vardı; orada büyük bir porselen kar parçası parlıyordu ve iki gümüşi böcek yakıt almak için park edilmişti. Montag şimdi koşmak yerine yürümek, o geniş bulvarı sakin adımlarla geçmek istiyorsa temiz ve prezantabl olmalıydı. Yıkanıp saçını tararsa daha güvende olurdu, şeye giderken... *nereye?*

Evet, nereye *kaçıyorum?* diye düşündü.

Hiçbir yere. Gerçek şuydu ki Montag'ın gidecek yeri, yar-

dım isteyeceği bir arkadaşı yoktu. Faber hariç. Montag sahiden de içgüdüsel olarak Faber'ın evine doğru koştuğunu fark etti birden. Ama Faber onu saklayamazdı; bunu denemesi bile intihar demekti. Ama Montag yine de Faber'ı birkaç kısa dakikalığına görmeye gideceğini biliyordu. Sağ kalma yetisine duyduğu, hızla azalan inancını Faber'ın evinde tazeleyebilirdi. Dünyada Faber gibi biri olup olmadığını bilmek istiyordu, o kadar. O adamın sağ olduğunu görmek ve geride, yanmış halde olmadığını... bir başka cesedin içindeki, kabuğu soyulmuş bir ceset gibi olmadığını bilmek istiyordu. Hem Montag üstündeki paranın bir kısmını, kaçıp gitmeden önce Faber'a bırakmalıydı elbette... harcasın diye. Montag belki kıra ulaşıp nehirlerde veya civarlarında ve otobanların yakınında, tarlalarda ve tepelerde yaşayabilirdi.

Yüksek bir dönme sesinin fısıltısını duyunca gökyüzüne baktı.

Polis helikopterleri öyle uzaklarda havalanmaktaydı ki, sanki birisi kuru bir karahindiba çiçeğinin gri başını üfleyerek savurmuştu. İki düzine helikopter yaklaşık beş kilometre ötede telaşla, kararsızca, güz karşısında şaşkına dönmüş kelebekler misali yalpalıyordu ve sonra hızla iniş yaptılar, birer birer, oraya buraya... iniş yapınca tekrar böceğe dönüştüler ve bazıları indikleri sokakları hafifçe ovarak bulvarlarda çığlık çığlığa gezinirken bazıları da ansızın tekrar havaya sıçrayarak, aramaya devam etti.

Ve işte benzin istasyonu buradaydı, personeli şimdi müşterilerle meşguldü. Montag arkadan yaklaşıp erkekler tuvaletine girdi. Alüminyum duvarın ardından gelen radyo sesinin, "Savaş ilan edildi," dediğini duydu. Dışarıda benzin pompalanıyordu. Böceklerdeki adamlar konuşuyordu; personel de motorlardan, benzinden, borçlardan bahsediyordu. Montag

öylece durup, usulca radyodan söylenen sözün şokunu hissetmeye çalıştı; ama bir şey olmayacaktı. Savaş Montag'ın bir iki saat sonra, şahsi dosyasında ona gelmesini beklemek zorunda kalacaktı.

Montag elleriyle yüzünü yıkayıp havluyla kurularken çok az ses çıkardı. Tuvaletten çıkıp kapıyı arkasından dikkatle kapadı ve karanlığın içine yürüyüp, boş bulvarın kenarında nihayet tekrar durdu.

İşte oradaydı, kazanması için bir oyun, serin sabahta engin bir bovling salonu. Bulvar bir arenanın yüzeyinin isimsiz birtakım kurbanlarla bilinmeyen birtakım katillerin gelişinden iki dakika önceki hali gibi temizdi. O engin beton nehrin üstündeki ve yukarısındaki hava yalnızca Montag'ın vücudunun ısısıyla titreşiyordu; Montag'ın vücut ısısının çevresindeki tüm dünyayı titreştirdiğini hissedebilmesi inanılmazdı. Fosforlu bir hedefti o; bunu biliyordu, bunu hissediyordu. Ve şimdi küçük yürüyüşüne başlamalıydı.

Üç blok ötede birkaç far ışığı parıldadı. Montag derin bir nefes aldı. Ciğerleri göğsünde yanan katırtırnakları gibiydi. Koşarken ağzından soluduğundan ağzı kurumuştu. Genzinde kanlı demir tadı, ayaklarında da paslı çelik vardı.

Peki ya şuradaki ışıklar? Yürümeye başlayınca, o böceklerin buraya ne kadar hızlı gelebileceğini hesaplaman gerekecek. Eh, diğer kaldırım ne kadar ilerideydi? Doksan metre kadar gibi görünüyordu. Muhtemelen doksan metre değildi ama yine de Montag'ın öyleymiş gibi hesap yapması iyi olurdu; çok yavaş ve rahat bir şekilde yürürse oraya ulaşması otuz kırk saniye sürebilirdi. Böcekler? Yola çıkınca, üç bloku aşağı yukarı on beş saniyede geride bırakabilirlerdi. Yani Montag yolun yarısında bile koşmaya başlasa...?

Önce sağ ayağını, sonra sol ayağını, sonra sağ ayağını uzattı. Boş caddede yürüdü.

Sokak bomboş bile olsa Montag'ın karşıdan karşıya emniyet içinde geçebileceği kesin değildi elbette, çünkü dört blok ilerideki yükseltinin ardından bir anda bir araba belirebilir ve Montag'ı daha bir düzine nefes almamışken ezip geçebilirdi.

Montag adımlarını saymamaya karar verdi. Sağa sola bakmadı. Tepedeki lambaların ışığı öğle güneşi gibi parlak, ifşa edici ve sıcak geliyordu.

Montag sağında, iki blok ötede hızlanan arabanın sesine kulak kabarttı. Arabanın hareketli far ışıkları birden öne arkaya sarsıldı ve Montag'ı yakaladı.

Yürümeye devam et.

Montag tökezledi, kitapları tuttu ve kendini donakalmamaya zorladı. İçgüdüsel olarak birkaç adım koştuktan sonra kendi kendine yüksek sesle konuştu ve tekrar uzun adımlarla yürümeye başladı. Artık sokağın yarısını geçmişti ama böcek hızlandıkça motorları giderek daha yüksek sesle inleyip kükrüyordu.

Polis tabii. Beni görüyorlar. Ama şimdi yavaş, yavaş, sessiz, dönme, bakma, kaygılı görünme. Yürü, işte bu, yürü, yürü.

Böcek hızla ilerliyordu. Böcek kükrüyordu. Böcek hızını artırdı. Böcek inliyordu. Böcek yüksek gök gürültüsüydü. Böcek alçaktan uçarak geliyordu. Böcek tek bir güzergâhta ıslık çalarak geliyordu, görünmez bir tüfekten ateşlenmişti. Hızı saatte 195 kilometreydi. En az 210 kilometreydi. Montag çenesini sıktı. Hızla ilerleyen far ışıklarının ısısı sanki yanaklarını yakıyordu ve gözkapaklarını seğirtip tüm vücudundan ekşi ter boşanmasına yol açıyordu.

Aptalca ayak sürümeye ve kendi kendine konuşmaya başladı, sonra da kontrolünü yitirip sadece koştu. Bacaklarını olabildiğince ileriye atıp indirdi ve tekrar kaldırarak olabildiğince geriye attı; aşağıya, geriye, ileriye, aşağıya, geriye. *Tanrım! Tanrım!* Bir kitabı düşürdü, yavaşladı, az kalsın dö-

necekti, fikrini değiştirdi, beton boşlukta haykırarak ileriye koşmaya devam etti, böcek kaçan avının peşinden gidiyordu, altmış metre, otuz metre gerideydi, yirmi yedi, yirmi dört, yirmi bir, Montag soluk soluğaydı, ellerini sallıyordu, bacakları kalkıp iniyor ve ileriye atılıyordu, kalkıp iniyor ve ileriye atılıyordu, yaklaşıyordu, yaklaşıyordu, korna çalıyordu, sesleniyordu, şimdi o parlak ışıkla yüzleşmek için başını çeviren Montag'ın gözleri beyazlıkla yandı, şimdi böcek kendi ışığı tarafından yutuldu, artık Montag'ın üstüne fırlatılan bir meşaleden başka bir şey değildi; sesten, korna sesinden ibaretti. Şimdi... Montag'a çarpmak üzereydi!

Montag tökezleyip düştü.

İşim bitti! Her şey bitti.

Ama düşmesi bir fark yarattı. Vahşi böcek ona erişmeden bir saniye önce birden dönüp gitti. Gözden kayboldu. Montag başı aşağıda, dümdüz yattı. Dumansı kahkahalar böceğin mavi egzoz dumanına karışarak gerideki Montag'a ulaştı.

Montag'ın sağ eli yukarısına uzanmıştı, düzdü. O elini kaldırırken orta parmağının en ucunda hafif, on beş milimlik siyah bir çizgi gördü; tekerleğin geçerken dokunduğu yerdi orası. Montag ayağa kalkarken o siyah çizgiye hayretle baktı.

O polis değildi, diye düşündü.

Bulvara baktı. Bulvar artık boştu. Her yaştan, Tanrı bilir, on iki ila on altı yaşlarında, bir araba dolusu çocuk ıslık çalarak, bağırarak, hurra diye haykırarak gezerken bir adam görmüşlerdi; bu oldukça sıradışı bir görüntüydü, gezintiye çıkmış bir adam nadirdi ve çocuklar basitçe, onun kaçak Bay Montag olduğundan habersizce, "Haydi şunu haklayalım," demişlerdi; çok uzun bir gecede, ay ışığında birkaç saat boyunca ortalığı inleterek sekiz dokuz yüz kilometre kat etmiş birkaç çocuktular yalnızca... yüzleri rüzgârda donmuştu ve macera anlayışları şafakta eve gelip gelmemekti, sağ olmak ya da olmamaktı.

Montag sallanırken *Beni öldüreceklerdi,* diye düşündü; hava hâlâ koparılıp Montag'ın etrafındaki tozlarda kımıldanıyor, yaralı yanağına dokunuyordu. *Hiçbir sebepleri olmamasına karşın beni öldüreceklerdi.*

Uzaktaki kaldırıma doğru, iki ayağına da gitmelerini ve gitmeyi sürdürmelerini söyleyerek yürüdü. Düşmüş kitaplarını bir şekilde yerden almıştı; eğildiğini veya onlara dokunduğunu hatırlamıyordu. Onları bir elinden diğerine aktarıp duruyordu, pokerde eline gelen ve ne yapacağını bilemediği kartlarmış gibi.

Clarisse'i öldüren onlar mıydı acaba?

Durdu ve zihni bunu tekrar, çok yüksek sesle söyledi.

Clarisse'i öldüren onlar mıydı acaba!

Bağırarak peşlerinden koşmak istedi.

Gözleri yaşardı.

Onu kurtaran şey yere kapaklanması olmuştu. O arabanın sürücüsü Montag'ın yerde yattığını görünce, bir insanın üstünden öylesine hızlı geçerse arabanın devrilip onları dışarı savurabileceğini içgüdüsel olarak düşünmüş olmalıydı. Montag *dik duran* bir hedef olarak kalsaydı...?

Montag inledi.

Böcek bulvarın epey ilerisinde, dört blok ilerisinde yavaşlamış ve iki tekerleğinin üstünde dönmüştü; şimdi hızla geri geliyor, sokağın yanlış tarafından yana eğik bir halde geliyor, hızlanıyordu.

Ama Montag gitmişti; bir saat önce (yoksa bir dakika mıydı?) oraya doğru uzun bir yolculuğa çıktığı karanlık arka sokağın güvenliğinde gizliydi. Gecenin içinde titreyerek öylece durup geriye baktı, böcek tüm çevresindeki havayı kahkahalarla döndürerek geçip giderken ve kayarak caddenin ortasına geri dönüp gözden kaybolurken.

Montag karanlıkta ilerlerken, helikopterlerin yaklaşan

uzun kışın ilk kar taneleri misali düşüp durduğunu görebiliyordu.

Ev sessizdi.

Montag arka taraftan yaklaştı; gece vakti nemlenmiş nergisler ile güllerin ve ıslak çimlerin yoğun kokusunda sessizce ilerledi. Arkadaki sineklikli kapıya dokundu, açık olduğunu fark edince de usulca içeri girip kulak kabartarak sundurmadan geçti.

Bayan Black, içeride uyuyor musunuz? diye düşündü. *Bu iyi değil ama kocanız bunu başkalarına yaptı ve asla soru sormadı, asla merak etmedi, asla kaygılanmadı. Ve şimdi, siz bir itfaiyecinin karısı olduğunuzdan, bu sizin eviniz ve sıra sizde... bu kocanızın yaktığı tüm evler ve düşünmeden incittiği insanlar için.*

Ev karşılık vermedi.

Montag kitapları mutfağa sakladı ve evden çıkıp arka sokağa geri döndükten sonra dönüp baktı; ev hâlâ karanlık ve sessizdi, uyuyordu.

Montag şehirde ilerlerken, helikopterler gökyüzünde yırtık kâğıt parçaları gibi uçuşurken, gecenin o vaktinde kapalı olan bir dükkânın önündeki ıssız telefon kulübesinden telefon edip alarm verdi. Sonra soğuk gece havasında durup bekledi, uzaklardan yangın sirenlerinin sesinin gelmeye başladığını duyunca da kaçtı; Semenderler geliyordu... mesaide olan Bay Black'in evini yakmaya, çatı kendini bırakıp yangının içine düşerken o adamın karısının sabah havasında titreyerek durmasına yol açmaya geliyorlardı. Ama şimdi, kadın hâlâ uykudaydı.

Montag *İyi geceler Bayan Black,* diye düşündü.

***

"Faber!"

Kapıyı tekrar çaldı, fısıldadı, uzun süre bekledi. Sonra, bir dakika sonra, Faber'ın küçük evinin içinde küçük bir ışık titreşerek yandı. Bir başka duraksamadan sonra arka kapı açıldı.

Faber ile Montag loşlukta durup birbirlerine baktılar; birbirlerinin varlığına inanmıyorlardı sanki. Sonra Faber hareket edip elini uzattı ve Montag'ı tutup içeri çekti, oturttu ve geri dönüp kapıda durarak kulak kabarttı. Siren sesleri sabah uzaklığında giderek hafifliyordu. Faber içeri girip kapıyı kapadı.

"Baştan sona aptallık ettim," dedi Montag. "Fazla kalamam. Gidiyorum, Tanrı bilir nereye."

"En azından doğru şeyler konusunda aptallık ettin," dedi Faber. "Öldün sandım. Sana verdiğim ses kapsülü..."

"Yandı."

"Yüzbaşının sana bir şeyler dediğini duydum, sonra da birden ses kesildi. Az kalsın seni aramaya çıkacaktım."

"Yüzbaşı öldü. Ses kapsülünü buldu, senin sesini duydu, izini sürecekti. Ateş makinesiyle öldürdüm onu."

Faber oturdu ve bir süre konuşmadı.

"Tanrım, bu nasıl oldu?" dedi Montag. "Daha geçen gece her şey yolundaydı ve sonra bir baktım ki boğuluyorum. Bir insan kaç kez dibe vurup da yaşamayı sürdürebilir? Nefes alamıyorum. Beatty öldü, ki bir zamanlar arkadaşımdı; Millie gitti, onu karım sanıyordum, ama artık bilmiyorum. Ev de tamamen yandı. İşimi kaybettim ve kaçıyorum, yolda da bir itfaiyecinin evine gizlice kitap yerleştirdim. Ulu Tanrım, bir haftada neler yaptım!"

"Yapman gerekeni yaptın. Uzun zamandır olacağı vardı."

"Evet, buna inanıyorum, başka hiçbir şeye inanmasam bile. Gerçekleşmek için kendini biriktirdi. Uzun zamandır

hissedebiliyordum, bir şeyler biriktiriyordum, bir şey yaparken içimden başka bir şey yapmak geliyordu. Tanrım, hepsi oradaydı. Bende tıpkı alınan kilolar gibi belli olmaması şaşırtıcı. Şimdi de işte buradayım, senin de hayatını mahvediyorum. İzimi sürerek buraya gelebilirler."

"Yıllardır ilk kez kendimi canlı hissediyorum," dedi Faber. "Bir ömür öncesinde yapmam gereken şeyi yaptığımı hissediyorum. Kısa süreliğine de olsa korkmuyorum. Belki de nihayet doğru şeyi yaptığım için. Belki de aceleci davrandığım ve sana korkak gibi görünmek istemediğim için. Daha da şiddet içeren şeyler yapmam gerekecek, işi yüzüme gözüme bulaştırıp tekrar korkmamak için kendimi ifşa etmem gerekecek herhalde. Planların neler?"

"Kaçmayı sürdürmek."

"Savaş çıktı, biliyor musun?"

"Duydum."

Yaşlı adam, "Tanrım, komik değil mi?" dedi. "Savaş çok uzak geliyor, çünkü kendi sorunlarımız var."

"Düşünmeye zamanım olmadı." Montag yüz dolar çıkardı. "Bunun sende kalmasını istiyorum; ben gidince, faydalı olacak herhangi bir şekilde kullan."

"Ama..."

"Öğleye kadar ölmüş olabilirim; bunu kullan."

Faber başıyla onayladı. "Yapabilirsen nehre gitsen iyi olur; nehri takip et, taşraya giden eski demiryolu hatlarına ulaşabilirsen de onları takip et. Bugünlerde pratikte her şey havada gitse de ve hatların çoğu artık kullanılmıyor olsa da raylar hâlâ yerinde duruyor, paslanıyor. Duyduğuma göre ülkenin dört bir yanında, sağda solda berduş kampları varmış hâlâ; onlara yürüyen kamplar diyorlar ve yeterince uzağa yürüyüp gözünü dört açarsan burayla Los Angeles arasındaki raylarda Harvard diplomalı bir sürü kişiye rastlayabilirmişsin. Çoğu aranıyor ve

şehirlerde avlanılıyormuş. Sağ kalmayı başarıyorlardır tahminimce. Sayıları çok değil; herhalde hükümet onları arayıp bulma zahmetine girmeye değecek kadar büyük bir tehdit olarak görmedi hiç. Bir süre onlarla gizlenip, St. Louis'de benimle temas kurabilirsin. Orada yaşayan emekli bir matbaacıyı görmek için sabah beşte otobüsle yola çıkacağım; nihayet ortaya çıkıyorum. Bu parayı iyi kullanacağım. Sağ ol ve Tanrı seni korusun. Birkaç dakika uyumak ister misin?"

"Kaçsam iyi olacak."

"Kontrol edelim."

Faber, Montag'ı çabucak yatak odasına soktu ve bir fotoğraf çerçevesini yana çekerek, kartpostal büyüklüğünde bir televizyon ekranını ortaya çıkardı. "Çok küçük bir şey istedim hep, gerekirse yanına gidip avucumla örtebileceğim bir şey, sesimi bastıramayacak bir şey, çok büyük olmayan bir şey. Dolayısıyla, gördüğün gibi." Televizyonu açtı.

Televizyon, "Montag," dedi ve aydınlandı. "M-O-N-T-A-G." Bir ses bu ismi kelime kelime söylemişti. "Guy Montag. Hâlâ kaçıyor. Polis helikopterleri gökyüzünde. Başka bir ilçeden getirilen yeni bir Mekanik Tazı..."

Montag ile Faber bakıştılar.

"...Mekanik Tazı *asla* başarısız olmaz. Bu inanılmaz icat, iz sürmekte ilk kullanılışından beri tek bir hata bile yapmamıştır. Bu kanal bu gece hedefine doğru yola çıkan Tazı'yı kameralı helikopterle takip etme fırsatına sahip olmaktan gurur duymaktadır..."

Faber iki bardağa viski koydu. "Bunlara ihtiyacımız olacak."

İçtiler.

"...Mekanik Tazı'nın burnu öyle hassastır ki, fabrika ayarlarına döndürülmediği müddetçe on bin kişiye ait on bin koku endeksini hatırlayıp saptayabilir!"

Faber çok az titreyerek etrafına, evine, duvarlara, kapıya, kapı koluna ve Montag'ın şimdi oturduğu koltuğa baktı. Montag o bakışı gördü. İkisi de çabucak eve göz gezdirdiler; burun deliklerinin genişlediğini hisseden Montag kendi kokusunu almaya çalıştığını biliyordu ve birden burnu odanın havasında oluşturduğu yolun ve elinin kapı kolunda asılı duran terinin, görünmez olan ama küçük bir avizenin mücevherleri kadar çok sayıda ter damlasının kokusunu alacak kadar keskinleşti... Montag her yerdeydi, her şeyin içinde ve üstünde ve çevresindeydi, ışık saçan bir buluttu, solumayı bir kez daha olanaksız kılan bir hayaletti. Faber'ın o hayaleti kendi vücudunun içine çekmekten, belki de kaçan bir adamın verdiği hayalet nefesleriyle yaydığı kokuların kendisine bulaşmasından korktuğundan soluk almayı kestiğini gördü.

"Mekanik Tazı şimdi Yakma mahalline helikopterle iniyor!"

Küçük ekranda yanmış ev vardı, kalabalık ve üstü çarşafla örtülü bir şey vardı ve helikopter grotesk bir çiçek gibi titreşerek gökyüzünden geldi.

Montag *Yani oyunlarına sahip olmalılar,* diye düşündü. *Sirk devam etmeli, bir saat içinde savaş başlayacak bile olsa...*

O sahneyi büyülenmiş halde seyretti; kımıldamak istemiyordu. O sahne öyle uzak görünüyordu ki... kendisinin parçası değildi; seyretmesi muhteşem olan, tuhaf bir haz vermediği söylenemeyecek, apayrı ve bambaşka bir oyundu. *Bütün bunlar benim için, Tanrı aşkına, bütün bunlar sırf* benim *için oluyor,* diye düşündü.

İsterse burada rahat rahat oyalanabilir ve avın tamamını, hızlı evrelerini, arka sokaklardan geçişleri, sokaklarda karşıdan karşıya geçişleri, boş caddelerde koşmaları, arsalardan ve parklardan geçişleri, arada sırada verilen gerekli reklam aralarını, başka arka sokaklardan geçilip Bay ve Bayan Black'in

yanan evlerine gidilmesini ve nihayet bu eve gelinmesini, Faber ile kendisi oturup içki içerlerken Elektrikli Tazı'nın son izi burnuyla takip ederek, bir ölüm akıntısı gibi sessizce gelip şu pencerenin dışında kayarak durmasını takip edebilirdi. Sonra Montag isterse kalkıp pencereye gidebilir ve bir gözünü televizyon ekranından ayırmadan pencereyi açıp dışarıya eğilebilir, geriye bakıp kendisinin dramatize edilen, tasvir edilen, baştan yaratılan halinin orada durduğunu, küçük ve parlak televizyon ekranında dışarıdan resmedildiğini görebilirdi... tarafsızca izlenmesi gereken bir dramda, başka oturma odalarında gerçek boyutta, tam renkli, boyutsal açıdan kusursuz olduğunu bilerek! Ve çabucak bakarsa kendini ölmesinden bir saniye önce görürdü; birkaç dakika önce oturma odası duvarlarının telaşla siren çalarak onları büyük oyunu, avı, tek kişilik karnavalı seyretmeye çağırmasıyla uykudan uyandırılmış ve şimdi oturma odalarında oturan kim bilir kaç sivilin iyiliği için delindiğini görürdü.

Konuşma yapmaya zamanı olacak mıydı? Tazı on, yirmi veya otuz milyon insanın gözü önünde onu kavrarken, son bir haftadaki tüm yaşamını, Tazı'nın onu metal pense çenesiyle ısırarak dönüp karanlığın içine tırıs adımla gitmesinden ve kameranın hareketsiz kalarak o yaratığın uzaklaştıkça küçülmesini, muhteşem bir şekilde yavaşça gözden kaybolmasını seyretmesinden çok sonra bile akıllarda kalacak tek bir ibare ya da sözcükle özetleyemez miydi! Tek bir sözcükle, birkaç sözcükle, hepsinin yüzünü kavuracak ve onları uyandıracak ne söyleyebilirdi ki?

Faber, "Orada," diye fısıldadı.

Makine olmayan, hayvan olmayan, ölü olmayan, canlı olmayan, uçuk yeşil ışık saçan bir şey bir helikopterden dışarı süzüldü. Montag'ın evinin dumanı tüten harabesinin yakınında durdu; adamlar Montag'ın elinden attığı ateş maki-

nesini getirip Tazı'nın burnunun altına koydular. Bir uğultu, tıkırtı, vızıltı duyuldu.

Montag başını iki yana sallayarak ayağa kalkıp içkisini fondipledi. "Vakit geldi. Bunun için üzgünüm."

"Ne için? Benim için mi? Evim için mi? Ben her şeyi hak ediyorum. Kaç, Tanrı aşkına. Belki onları burada oyalayabilirim..."

"Bekle. Senin keşfedilmenin faydası yok. Ben gidince, bu yatağın dokunduğum örtüsünü yak. Oturma odasındaki koltuğu duvardaki yakma fırınında yak. Mobilyaları alkolle sil, kapı kollarını sil. Oturma odasındaki kilimi yak. Bütün odalardaki klimaları son ayarda çalıştır ve elinde varsa güve spreyi sık. Sonra bahçe fıskiyelerini olabildiğince yükseğe su fışkırtacakları kadar aç ve kaldırımları hortumla yıka. Biraz şansımız varsa, en azından *buradaki* izleri ortadan kaldırabiliriz."

Faber onun elini sıktı. "Bu işle ilgilenirim. İyi şanslar. Sağlığımız elverirse gelecek hafta, bir sonraki hafta St. Louis'deki Postane Genel Teslimat Şubesi'nde görüşürüz. Bu sefer kulaklıkla yanında olamayacağım için üzgünüm. O ikimiz için de iyiydi. Ama ekipmanım kısıtlıydı. Anlarsın ya, onu kullanacağımı hiç düşünmemiştim. Ne aptal bir ihtiyarım. Kafam hiç çalışmıyor. Salak, salak. Yani başının içine koyacak, uygun türde bir başka yeşil mermim yok. Git şimdi!"

"Son bir şey. Çabucak. Bir bavul bulup içini en kirli giysilerinle ve eski bir takım elbiseyle doldur... ne kadar kirli olurlarsa o kadar iyi; ayrıca bir gömlek, eski spor ayakkabıları ve çoraplar..."

Faber gidip bir dakika içinde geri geldi. Karton valizi şeffaf bantla iyice sarmaladılar. Bu işi yaparken ter içinde kalan Faber, "Bay Faber'ın kadim kokusunu korumak için tabii," dedi.

Montag valizin dışına viski döktü. "O Tazı'nın iki kokuyu birden almasını istemiyorum. Bu viskiyi alabilir miyim? Sonradan ihtiyacım olacak. Tanrım, umarım bu işe yarar!"

Tekrar el sıkıştılar ve kapıdan çıkarken televizyona göz attılar. Tazı yoldaydı; peşinde uçan helikopter kameralarıyla, büyük gece rüzgârını koklayarak sessizce, sessizce ilerliyordu. İlk arka sokakta koşuyordu.

"Hoşçakal!"

Montag arka kapıdan usulca çıkıp, yarısı boş valizle birlikte koştu. Arkasında çim sulama sisteminin çalıştığını, karanlık havayı önce hafif hafif ve ardından düzenli bir sağanak halinde her tarafa yağan, suları kaldırımları yıkayıp arka sokağa akan yağmurla doldurduğunu duydu. Bu yağmurun birkaç damlasını yüzünde taşıyarak yanında götürdü. Yaşlı adamın seslenerek veda ettiğini duyar gibi oldu ama emin olamadı.

Aşağıdaki nehre doğru çok hızlı koşarak evden uzaklaştı.

Montag koştu.

Tazı'nın sonbahar misali soğuk ve kuru olduğunu ve hızla geldiğini; çimleri kımıldatmayan, pencereleri zangırdatmayan, geçtiği beyaz kaldırımlardaki yaprak gölgelerini hareket ettirmeyen bir rüzgâr gibi geldiğini hissedebiliyordu. Tazı dünyaya dokunmuyordu. Sessizliğini beraberinde taşıyordu; böylece sessizliğin ardınızda, şehrin her tarafında giderek artan bir basınç oluşturduğunu hissedebiliyordunuz. Basıncın arttığını hisseden Montag koştu.

Nehre giderken, soluklanmak için durdu ve uyanmış evlerin loş ışıklı pencerelerine bakınca, içeride oturma odası duvarlarını seyreden insanların siluetlerini gördü ve orada, duvarlarda Mekanik Tazı vardı, bir neon buharı nefesiydi, örümcek gibi ilerliyordu, bir belirip bir kayboluyordu, bir be-

lirip bir kayboluyordu! Şimdi Elm Terrace'taydı, Lincoln'daydı, Oak'taydı, Park'taydı ve arka sokaktan yukarıya, Faber'ın evine doğru koşuyordu!

Montag *Geçip git, durma, devam et, sapıp içeri girme!* diye düşündü.

Oturma odası duvarında Faber'ın evi, gece havasında nabız gibi atan fıskiye sistemiyle.

Tazı duraksadı; titriyordu.

Hayır! Montag pencere denizliğine tutundu. *Bu tarafa!* Buraya!

Prokain iğnesi girip çıkıyordu, girip çıkıyordu. Rüyaların maddesinin tek bir berrak damlası, Tazı'nın gözden kaybolan iğnesinden damladı.

Montag nefesini göğsünde, sıkılmış bir yumruk gibi tuttu.

Mekanik Tazı dönüp Faber'ın evinden hızla uzaklaştı ve arka sokaktan gerisingeri indi.

Montag gözlerini gökyüzüne çevirdi. Helikopterler yaklaşmıştı; yegâne ışık kaynağına giden büyük bir böcek sürüsüydüler.

Montag bunun nehre doğru koşarken seyredeceği kurgusal bir dizi bölümü olmadığını çaba göstererek kendine hatırlattı; bu tanık olduğu şey aslında hamle hamle izlediği kendi satranç oyunuydu.

Bu son ev penceresinden ve içeride süren büyüleyici seanstan uzaklaşması için gerekli itkiyi sağlamak amacıyla kendine bağırdı! *Lanet olsun!* Sonra uzaklaştı, gitti! Arka sokak, bir sokak, arka sokak, bir sokak ve nehir kokusu. Bacak öne, bacak aşağı, bacak öne ve aşağı. Birazdan, kameralar onu yakalarsa, yirmi milyon Montag koşuyor olacaktı. Yirmi milyon Montag beklenmedik sürprizler barındıran, çok eski Keystone Komedilerindeki* gibi kaçıyor olacaktı; polisler,

---

* Yirminci yüzyılın başlarında çekilen, çoğunlukla kurgusal Keystone Polisleri'nin yer aldığı sessiz komediler. *-çn*

soyguncular, takip edilenler ve takip edenler, avcılar ve avlanılanlar... Montag bunu binlerce kez görmüştü. Şimdi arkasında sessizce, uzun uzun uluyan yirmi milyon Tazı vardı; oturma odalarında sekiyorlardı, üç ayrı açıdan çekilerek sağ duvardan ortadaki duvara ve ardından soldaki duvara geçiyor, gözden kayboluyor, sağdaki duvardan ortadaki duvara ve soldaki duvara geçiyor, gözden kayboluyorlardı!

Montag, Denizkabuğu'nu kulağına tıkıştırdı:

"Polis Elm Terrace bölgesindeki herkesin şunu yapmasını tavsiye ediyor: Her sokağın her evindeki herkes ön ya da arka kapısını açsın veya pencereden baksın. Bir dakika sonra herkes evinden bakarsa, kaçak kaçamaz. Hazır olun!"

Tabii ya! Bunu neden daha önce yapmamışlardı! Bu oyun onca yılda neden hiç denenmemişti! Herkes ayağa, herkes dışarı! Montag'ın görülmemesi mümkün değildi. Gece vakti şehirde tek başına koşan tek adam, bacaklarını sınayan tek adam!

"Şimdi, ona kadar sayınca! *Bir! İki!*"

Montag şehrin kalktığını hissetti.

"Üç!"

Şehrin binlerce kapısına doğru döndüğünü hissetti.

"Dört!"

İnsanlar koridorlarında uyurgezer halde yürüyordu.

"Beş!"

Montag onların ellerini kapı kollarına koyduğunu hissetti!

Nehrin kokusu serindi ve şiddetli yağmur gibiydi. Montag'ın genzi yanıp hissizleşmişti, gözleri de koşarken ağlamaktan kupkuru olmuştu. Haykırdı, sanki bu haykırış onu ileriye itip son doksan metreyi kat etmesini sağlayacakmış gibi.

"Altı, yedi, sekiz!"

Beş bin kapının kolu döndü.

"Dokuz!"

Montag son ev sırasından da koşarak uzaklaşıp bir bayırdan aşağıya, hareketli katı karanlığa doğru indi.

"On!"

Kapılar açıldı.

Montag binlerce yüzün bahçelere, arka sokaklara ve gökyüzüne baktığını hayal etti; perdelerin gizlediği o yüzler solgundu, gecenin karşısında ürkmüş yüzlerdi, elektrikli mağaralardan dışarıya göz atan gri hayvanlar gibiydiler... o yüzler renksiz gri gözlere, gri dillere ve çehrenin uyuşmuş etinden dışarıya bakan gri düşüncelere sahipti.

Ama Montag nehre ulaşmıştı.

Ona dokundu, sırf gerçekliğinden emin olmak için. Nehre girip karanlıkta çırılçıplak soyundu ve vücuduna, kollarına, bacaklarına, başına o ham sıvıdan çarptı; ondan içti ve birazını burnuna çekti. Sonra Faber'ın eski giysileriyle ayakkabılarını giydi. Kendi giysilerini nehre attı ve akıntıya kapılıp uzaklaşmalarını seyretti. Sonra valizi tutarak nehrin içine yürüdü, ta ki dip kalmayana ve kendisi karanlıkta akıntıya kapılıp gidene dek.

Montag akıntıda iki yüz yetmiş beş metre sürüklenmişken, Tazı nehre ulaştı. Yukarıdaki helikopterlerin gürültüyle dönen pervaneleri havada asılıydı. Nehrin üstüne bir ışık fırtınası vurunca Montag güneşin bulutların arasında belirmesini çağrıştıran o büyük aydınlıkta sualtına daldı. Nehrin akarken kendisini daha da ileriye, karanlığın içine çektiğini hissetti. Sonra ışıklar karaya geri döndü, helikopterler de bir başka iz bulmuşçasına tekrar şehre yöneldi. Gitmişlerdi. Tazı gitmişti. Şimdi yalnızca soğuk nehir ve birden huzura kapılarak suda salınan, şehirden ve ışıklardan, takipten, her şeyden uzaklaşan Montag vardı.

Bir sahneyi ve çok sayıda aktörü geride bıraktığını hissediyordu. Büyük seansı ve bütün o mırıldanan hayaletleri geride bıraktığını hissediyordu. Korkutucu bir gerçekdışılıktan, yeni olduğu için gerçekdışı olan bir gerçekliğe geçiyordu.

Siyah kara, kayarak geçip gidiyordu ve Montag tepelerin arasından taşraya giriyordu. Bir düzine yıldır ilk kez tepesinde yıldızlar, dönen büyük ateş alayları halinde belirmekteydi. Gökyüzünde yıldızların ezici bir kütle halinde toplandığını ve yuvarlanıp kendisini ezme tehdidinde bulunduğunu gördü.

O nehirde sırtüstü salınırken, valiz suyla dolup battı; nehir ılımlı ve aylaktı... kahvaltıda gölge, öğle yemeğinde buğu, akşam yemeğinde de buhar yiyen insanlardan uzaklaşıyordu. Nehir çok gerçekti; Montag'ı rahatlık verici bir şekilde tutuyor ve ona bu ayı, bu seneyi, senelerle dolu bir ömrü düşünmesi için gerekli boş zamanı nihayet sunuyordu. Montag kalbinin yavaşlamasını dinledi. Kanıyla birlikte düşünceleri de yavaşladı.

Şimdi gökyüzünde, alçakta ayı gördü. Ay oradaydı, peki ay ışığının kaynağı neydi? Güneşti elbette. Peki güneşi yakan neydi? Kendi ateşi. Ve güneş günbegün ortaya çıkar, yanarak, yanarak. Güneş ve zaman. Güneş ve zaman ve yanmak. Yanmak. Nehir Montag'ı sarsarak, hafif hafif sürüklüyordu. Yanmak. Güneş ve yeryüzündeki tüm saatler. Montag'ın zihninde hepsi bir araya gelip tek bir şey oluşturdu. Montag karada uzun süre, nehirde de kısa süre salındıktan sonra, neden hayatı boyunca bir daha asla hiçbir şey yakmaması gerektiğini biliyordu.

Güneş her gün yakıyordu. Zaman'ı yakıyordu. Dünya hızla çember çiziyor ve kendi ekseni etrafında dönüyordu, zaman da Montag'dan yardım almadan seneleri ve insanları yakıyordu zaten. Yani *Montag* itfaiyecilerle birlikte nesneleri

yakarsa, güneş de Zaman'ı yakarsa, bu *her şeyin* yanması anlamına gelirdi!

Onlardan birinin yakmayı kesmesi gerekiyordu. Güneşin bunu yapmayacağı kesindi. Dolayısıyla Montag'ın ve daha birkaç kısa saat öncesine dek birlikte çalıştığı adamların yakmayı kesmeleri gerekecekmiş gibi görünüyordu. Bir yerlerde, korumaya ve saklamaya tekrar başlanmalıydı ve birileri koruma ve saklama işini bir şekilde yapmalıydı; kitaplarda, kayıtlarda, insanların başlarının içinde korumalı ve saklamalıydı... güvenli olan ve güvelerin, gümüşçünlerin, pasın, kuru çürümenin ve kibritli insanların zarar vermemesini sağlayacak herhangi bir yöntemle yapılmalıydı bu. Dünyada her tür ve boyuttan birçok şey yakılıyordu. Şimdi, çok yakında, asbest kumaş dokumacıları loncası kurulmalıydı.

Montag topuğunun karaya çarptığını, çakıltaşlarına ve kayalara dokunduğu, kuma sürtündüğünü hissetti. Nehir onu kıyıya doğru götürmüştü.

Montag sadece bin altı yüz kilometre boyunca uzanan o büyük, siyah, gözsüz ve ışıksız, şekilsiz yaratığa, otlu tepeleri ve ormanları kendisini bekleyen o yaratığa durmak istemeden baktı.

Suyun rahatlatıcı akışını terk etmekte tereddüt etti. Tazı'nın orada olmasını bekliyordu. Helikopterlerin oluşturduğu büyük bir rüzgâr ağaçları eğebilirdi ansızın.

Ama çok yukarılarda esen, bir başka nehir gibi akan normal güz rüzgârı vardı yalnızca. Tazı neden koşmuyordu? Neden kara içlerinde arama yapmaya başlamışlardı? Montag *kulak kabarttı.* Hiçbir şey. Hiçbir şey.

Montag *Millie,* diye düşündü. *Buradaki bütün bu taşra. Dinle onu! Hiçbir şey ve hiçbir şey. Öyle çok sessizlik var ki Millie, bunu nasıl karşılardın acaba?* Kapa çeneni, kapa çeneni! *diye bağırır mıydın Millie, Millie?* Montag üzüldü.

Millie burada değildi ve Tazı burada değildi ama uzaklardaki bir tarladan rüzgârla gelen kuru saman kokusu Montag'ı karaya çıkardı. Çok gençken ziyaret ettiği bir çiftliği hatırladı; gerçekdışılığın yedi perdesinin ardında, oturma odalarının duvarlarıyla şehrin teneke hendeğinin ardında bir yerlerde ineklerin ot çiğnediğini, domuzların ılık gölcüklerde oturduğunu ve bir tepede köpeklerin beyaz koyunların ardından havladığını keşfettiği nadir zamanlardan biriydi bu.

Şimdi kuru saman kokusu, suların hareketi Montag'a gürültülü otobanların uzağındaki, sakin bir çiftlik evinin ardındaki ve yukarıdan geçip giden yılların sesini andırarak uğuldayan kadim bir değirmenin altındaki ıssız bir kulübede, taze samanların arasında uyumayı düşündürdü. Samanlığın yüksek tavan arasında bütün gece yatıp uzaklardaki hayvanlarla böcekleri ve ağaçları, küçük hareketleri ve kıpırtıları dinleyecekti.

Gece boyunca, tavan arasının altında yürüyen ayakların sesini duyar gibi olacağını düşündü. Böyle zamanlarda gerilecek ve doğrulup oturacaktı. Ses giderek daha uzaktan gelecekti. Montag gecenin o çok geç vaktinde tekrar sırtüstü yatıp tavan arası penceresinden dışarıya bakacak ve çiftlik evinin kendisinin ışıklarının söndüğünü görecekti; sonunda, çok genç ve güzel bir kadın aydınlatılmayan bir pencerede oturup saçını örecekti. Onu görmek zor olacaktı... ama kadının yüzü artık Montag'ın epey geçmişinde kalmış kızın, hava durumunu bilen ve asla ateşböcekleri tarafından yakılmamış kızın, insanın çenesine karahindiba sürtülünce iz kalmasının ne anlama geldiğini bilen kızın yüzüne benziyor olacaktı. Sonra kadın ılık pencereden ayrılacak ve üst katta, ayın ağarttığı odasında tekrar belirecekti. Ve sonra Montag tavan arasında, ölümün sesinin, ufkun ötesinde gökyüzünü

keserek iki siyah parçaya bölen jetlerin sesinin eşliğinde, güvende ve gizli halde yatacak ve dünyanın kenarının yukarısındaki bu tuhaf, yeni yıldızların şafağın yumuşak renginden kaçmalarını seyredecekti.

Sabahleyin uykuya ihtiyacı olmayacaktı, çünkü taşrada geçirilmiş bütün bir gecenin ılık ve hoş kokularıyla görüntüleri onu gözleri fal taşı gibi açıkken dinlendirip uyutmuş olacaktı ve ağzı, onu sınamayı düşündüğünde, yarı gülümsüyor olacaktı.

Ve orada, kendisini bekleyen samanlık merdiveninin dibinde o inanılmaz şey olacaktı. Montag sabahın erken saatlerinin pembe aydınlığında dikkatle aşağı inecekti, dünyanın tamamen bilincinde olduğundan korkuyor olacaktı ve o küçük mucizenin başında durup, nihayet ona dokunmak için eğilecekti.

Merdivenin dibine bir bardak serin ve taze süt ile birkaç elma ve armut bırakılmış olacaktı.

Montag'ın şimdi tek istediği buydu. Engin dünyanın onu kabullendiğini ve düşünmesi gereken her şeyi düşünmesi için gerekli uzun zamanı ona vereceğini gösteren bir işaret.

Bir bardak süt, bir elma, bir armut.

Montag nehirden çıktı.

Kara, bir gelgit dalgası misali üstüne hücum etti. Montag karanlık tarafından, taşranın görünüşü ve vücudunu buz kestiren rüzgârdaki milyonlarca koku tarafından ezildi. Karanlığın parçalayıcı kavisi, sesi ve kokusu karşısında kulakları uğuldayarak geri çekildi. Hızla döndü. Yıldızlar görüş alanına, alevlenen göktaşları misali doluştu. Tekrar nehre dalmak ve onun kendisini aşağılarda bir yerlere sağ salim, ağır ağır götürmesine izin vermek istiyordu. Yükselen bu karanlık kara, Montag'ın çocukluğundaki o gün gibiydi; Montag yüzerken, anımsayış tarihindeki en büyük dalga birden ortaya

çıkıp onu aşağıdaki tuzlu çamura ve yeşil karanlığa çalmıştı; sular burnunu ve ağzını yakıp midesini bulandırırken Montag haykırmıştı! Çok fazla su!

Çok fazla kara.

Karşısındaki siyah duvardan bir fısıltı geldi. Bir şekil. Şeklin içinde, iki göz. Montag'a bakan gece. Onu gören orman.

Tazı!

Onca koşarak, acele ederek, ter içinde kalarak, az kalsın boğularak buraya kadar gelmesinden, bu kadar uğraşmasından ve güvende olduğunu düşünerek rahatlayıp iç geçirmesinden sonra nihayet karaya çıkıp bununla karşılaşmak...

Tazı!

Montag bu herhangi bir insan için çok fazlaymış gibi, son bir kez acıyla bağırdı.

O şekil patlayarak kayboldu. Gözler sırra kadem bastı. Yaprak yığınları havalanarak kuru bir sağanak halinde yağdı.

Montag kırda tek başınaydı.

Bir geyik. Montag kan kokusuyla ve hayvanın nefesindeki diş eti kokusuyla karışık, miski andıran ağır, hoş kokuyu aldı; kakule, yosun ve kanarya otu kokusunu... bütün ağaçların Montag'ın gözlerinin ardında atan nabzıyla uyum içinde ona doğru koştuğu, geri çekildiği, koştuğu, geri çekildiği bu devasa gecenin içinde.

Karada bir milyar yaprak olmalıydı; Montag onlara, sıcak karanfil ve ılık toz kokan o kuru nehre bata çıka yürüdü. Ve diğer kokular! Karanın her tarafından, kesilmiş, çiğ, soğuk ve gecenin çoğunda ayla aydınlanmaktan ağarmış patates kokusunu andıran bir koku geliyordu. Montag'ın evindeki masaya konulan, şişe içindeki turşuların ve maydanozun kokusunu andıran bir koku vardı. Kavanoz içindeki hardalı çağrıştıran hafif, sarı bir koku vardı. Komşu evin bahçesindeki karanfilleri çağrıştıran bir koku vardı. Montag elini indirince, bir ya-

bani otun ona sürtünen bir çocuk gibi yükseldiğini hissetti. Parmakları meyan kokuyordu.

Öylece durup nefes aldı; karayı nefesiyle birlikte içine çektikçe, karanın tüm ayrıntılarıyla giderek daha çok doluyordu. Boş değildi. Burada onu doldurmaya yetip artacak kadar çok şey vardı. Yetip artacak kadar çok şey olacaktı hep.

Montag yaprakların sığ gelgitinde tökezleyerek yürüdü.

Ve o tuhaflığın ortasında, tanıdık bir şey.

Montag'ın ayağı bir şeye çarpınca tok bir ses çıktı.

Elini yerde gezdirdi... bir metre bu tarafa, bir metre şu tarafa.

Demiryolu hattı.

Şehirden çıkan, artık terk edilmiş bu paslı hat karadan, ormanlarla korulardan, nehrin yanından geçiyordu.

Montag her nereye gidiyorsa, oraya götüren yoldu bu. Montag'ın böğürtlen çalılarının ve koklama, hissetme ve dokunma göllerinin içine, yaprakların fısıltılarının ve savrularak düşmelerinin arasına girerken kısa süreliğine, dokunmak için, ayaklarının altında hissetmek için ihtiyaç duyabileceği yegâne tanıdık şeydi, tılsımdı.

Raylarda yürüdü.

Kanıtlayamayacağı bir gerçeğin doğruluğuna ansızın ne kadar emin olduğunu öğrenince şaşırdı.

Bir keresinde, çok eskiden Clarisse burada, Montag'ın şimdi yürüdüğü yerde yürümüştü.

Yarım saat sonra, Montag üşüyordu ve rayların üstünde dikkatle hareket ediyordu; tüm vücudunun, yüzünün, ağzının, karanlıkla doldurulmuş gözlerinin, sesle doldurulmuş kulaklarının, ağaç çıkıntıları ve dikenler batmış bacaklarının tamamen farkındayken, ileride ateş gördü.

Ateş kayboldu, sonra da geri geldi... göz kırpılmıştı sanki.

Montag durdu; ateşi tek nefeste söndürmekten korkuyordu. Ama ateş oradaydı ve Montag çok uzaktan, ihtiyatla yaklaştı. Ateşe çok yaklaşması neredeyse on beş dakika sürdü, sonra da durdu ve gizlendiği yerden ona baktı. O küçük hareket, beyaz ve kırmızı renk... o ateş tuhaftı, çünkü Montag için farklı bir şey ifade ediyordu.

Yakmıyordu, *ısıtıyordu.*

Montag ateşin sıcaklığına uzatılmış, kolları karanlıkta gizlenen birçok el gördü. Ellerin yukarısındaki hareketsiz simaları yalnızca ateşin ışığı kımıldatıyor, sarsıyor ve titreştiriyordu. Montag ateşin böyle görünebileceğini şimdiye kadar bilmemişti. Onun almanın yanı sıra verebileceğini hayatında hiç düşünmemişti. Bu ateşin kokusu bile farklıydı.

Montag orada ne kadar süre öylece durduğunu bilmiyordu fakat kendini ateşi görüp ormandan gelmiş bir hayvan olarak görmenin aptalca ama enfes hazzını yaşamaktaydı. Fırça kirpikli ve sıvı gözlü, kürklü ve uzun burunlu, toynaklı bir yaratıktı o; kanı toprağa akıtsanız sonbahar gibi kokacak olan, boynuzlu bir yaratıktı. Uzun, çok uzun bir süre öylece durup alevlerin iç ısıtan çıtırtılarını dinledi.

O ateşin dört bir yanında bir sessizlik toplanmıştı ve sessizlik o adamların yüzlerindeydi, zaman oradaydı, insanın ağaçların altındaki bu paslanan rayların yanına oturup da dünyaya bakmasına ve onu sanki açık havada yakılmış bu ateşin ortasına tutulan, bütün bu adamların biçimlendirdiği bir çelik parçasıymış gibi gözleriyle evirip çevirmesine yetecek kadar zaman vardı. Mesele bu ateşin farklı olması değildi sadece. Mesele sessizlikti. Montag dünyanın tamamıyla ilgilenen bu özel sessizliğe doğru hareket etti.

Ve sonra sesler başladı ve konuşuyorlardı, Montag seslerin dediklerinin hiçbirini duyamıyordu ama usulca yükselip alçalıyorlardı ve dünyayı evirip çevirerek ona bakıyorlardı;

sesler bu bölgeyi, ağaçları ve nehrin yanından uzanan rayların aşağısındaki şehri biliyordu. Sesler her şeyden bahsediyordu, hakkında konuşamayacakları hiçbir şey yoktu; Montag bunu tam da onların ritminden, hareketlerinden, merakla kıpırdanıp durmalarından ve içlerinde barınan hayretten biliyordu.

Ve sonra adamlardan biri başını kaldırıp onu gördü, ilk kez veya belki de yedinci kez gördü ve bir ses Montag'a seslendi:

"Pekâlâ, artık çıkıp gelebilirsin!"

Montag gölgelerin içine geriledi.

"Merak etme," dedi ses. "Aramıza gelebilirsin."

Montag ateşe ve orada oturan, koyu mavi kot pantolonlu, ceketli ve koyu mavi gömlekli beş ihtiyar adama doğru yavaşça yürüdü. Onlara ne diyeceğini bilmiyordu.

Küçük grubun lideri gibi görünen adam, "Otur," dedi. "Kahve ister misin?"

Montag katlanır bir teneke bardağın koyu renkli, dumanı tüten karışımla doldurulur doldurulmaz kendisine uzatılmasını seyretti. Kahveyi ihtiyatla yudumlarken, adamların kendisine merakla baktığını hissetti. Dudakları yandı, ama bu iyiydi. Etrafındakilerin yüzleri sakallıydı ama sakalları temiz ve bakımlıydı, elleri de temizdi. Misafir ağırlarcasına ayağa kalkmışlardı ve şimdi tekrar oturdular. Montag kahvesini yudumladı.

"Teşekkürler," dedi. "Çok teşekkürler."

"Bir şey değil Montag. Adım Granger." Adam renksiz sıvıyla dolu küçük bir şişe uzattı. "Bunu da iç. Terinin kimyasal endeksini değiştirir. Yarım saat sonra başka iki kişi gibi kokarsın. Peşinde Tazı varken, fondip yapman en iyisi."

Montag acı sıvıyı içti.

"Vaşak gibi kokacaksın ama sorun değil," dedi Granger.

"Adımı biliyorsun," dedi Montag.

Granger ateşin yanına konulmuş, pilli portatif televizyonu başıyla gösterdi. "Takibi izledik. Senin nehrin güneyine geleceğini tahmin ettik. Ormanda sarhoş bir geyik gibi koşturduğunu duyunca, her zamankinin aksine saklanmadık. Helikopter kameraları şehrin üstüne geri dönünce, senin nehirde olduğunu tahmin ettik. Ortada bir tuhaflık var. Takip hâlâ sürüyor. Ama ters yönde."

"Ters yönde mi?"

"Bakalım."

Granger portatif televizyonu açtı. Görüntü kâbus gibiydi, sıkıştırılmıştı, kolayca elden ele geçirilebiliyordu, ormanda hızla değişen renkleri ve kaçışı gösteriyordu sadece. Bir ses haykırdı:

"Takip şehrin kuzeyinde sürüyor! Polis helikopterleri 87. Cadde'yle Elm Grove Parkı arasında toplanıyor!"

Granger başıyla gösterdi. "Numara yapıyorlar. Nehirde onları atlattın. Bunu itiraf edemiyorlar. İzleyicilerini sonsuza dek oyalayamayacaklarını biliyorlar. Gösterinin bir an önce bitmesi gerek! Lanet olası nehrin tamamında arama yapmaya başlasalar, bu iş bütün gece sürebilir. Bu yüzden, işi çabucak bitirmek için bir günah keçisi arıyorlar. Seyret. Beş dakika içinde Montag'ı yakalayacaklar!"

"Ama nasıl..."

"Seyret."

Bir helikopterin karnından sarkan kamera şimdi boş bir sokağa doğru, sarsılarak indi.

Granger, "Şunu görüyor musun?" diye fısıldadı. "O sen olacaksın; şu sokağın sonundaki kurbanımız. Kameramız nasıl yaklaşıyor, görüyor musun? Sahneyi hazırlıyor. Gerilim. Uzun çekim. Şu an zavallının teki yürüyüşe çıkmış durumda. Nadir bir şey bu. Garip. Polisin öyle tuhaf ve aykırı insanların, sabahları sırf zevkine veya uykusuzluk sebebiyle yürü-

yüş yapan insanların alışkanlıklarını bilmediğini sanma. Her neyse... polis o adamı aylardır, yıllardır izliyordur mutlaka. Öyle bilgilerin ne zaman işe yarayacağı belli olmaz. Görünen o ki bugün epey işe yarayacaklar. Polisin rezil olmamasını sağlayacaklar. Ah Tanrım, şuraya bakın!"

Ateşin etrafındaki adamlar öne eğildi.

Ekranda bir adam bir köşeyi döndü. Sonra öne atılan Mekanik Tazı belirdi birden. Helikopter ışıkları adamın etrafını bir düzine parlak sütun halinde, tamamen çevirerek kafes oluşturdu.

Bir ses, "İşte Montag!" diye haykırdı. "Arama *sona erdi!*"

Masum adam, elinde yanan sigarayla öylece kalakaldı. Tazı'ya baktı; onun ne olduğunu bilmiyordu. Asla bilmemişti muhtemelen. Gökyüzüne ve inleyen sirenlere baktı. Kamera hızla aşağı indi. Tazı inanılmayacak kadar güzel bir ritimle ve zamanlama hissiyle havaya sıçradı. İğnesi dışarı fırladı. Bakışların karşısında bir an öylece kaldı... geniş seyirci kitlesine her şeyi, kurbanın yüzündeki toy ifadeyi, boş sokağı, hedefe doğru mermi gibi ilerleyen çelik hayvanı inceleyebilmeleri için zaman tanınıyordu sanki.

Gökyüzünden gelen bir ses, "Montag, kımıldama!" dedi.

Kamera kurbanın üstüne çevrilirken, Tazı aynı anda adamın üstüne çullandı. İkisi ona aynı anda eriştiler. Tazı ve kamera, kurbanı dev bir örümcek gibi kavradılar. Adam haykırdı. Haykırdı. Haykırdı!

Ekran karardı.

Sessizlik.

Karanlık.

Montag sessizce çığlık atıp yüzünü başka tarafa çevirdi.

Sessizlik.

Ve sonra, adamların ateşin etrafında ifadesiz yüzlerle oturmalarıyla geçen bir süreden sonra, karanlık ekrandan

bir spikerin sesi geldi: "Arama sona erdi, Montag öldü; topluma karşı işlenen bir suçun intikamı alındı."

Karanlık.

"Şimdi sizi yarım saatliğine Lux Oteli'nin Gökyüzü Odası'na, Şafaktan-Hemen-Önce için götüreceğiz; bu program..."

Granger televizyonu kapadı.

"Adamın yüzünü net göstermediler. Fark ettin mi? En iyi arkadaşların bile onun sen olmadığını anlayamazdı. Yüzünü tam hayal gücünün devreye girmesine yetecek kadar bulanıklaştırdılar. Lanet olsun," dedi Granger. "Lanet olsun."

Montag bir şey demeden tekrar siyah ekrana sabit gözlerle, titreyerek baktı.

Granger, Montag'ın koluna dokundu. "Ölülerin arasından geri geldin, hoşgeldin." Montag başıyla onayladı. Granger konuşmaya devam etti. "Artık hepimizi tanıyabilirsin. Bu Fred Clement; eskiden, Cambridge'in Atom Mühendisliği Okulu'na dönüşmesinden önce oranın Thomas Hardy kürsüsünün başkanıydı. Bu da UCLA'dan Doktor Simmons... Ortega y Gasset uzmanıdır; Profesör West yıllar önce Columbia Üniversitesi'nde, çok uzun zamandır okullarda okutulmayan etik alanında epey çalışma yaptı. Rahip Padover otuz yıl önce birkaç konuşma yaptı ve görüşleri yüzünden cemaatini iki pazar günü arasında kaybetti. Uzun süredir bizimle takılıyor. Bana gelince: *Eldivendeki Parmaklar; Birey İle Toplum Arasında Uygun İlişki* diye bir kitap yazdım ve işte *buradayım!* Hoşgeldin Montag!"

Montag sonunda, ağır ağır konuştu: "Ben aranıza ait değilim. Baştan beri aptalca davrandım."

"Buna alışkınız. Hepimiz *doğru* türden hatalar yaptık, yoksa burada olmazdık. Ayrı bireylerken, hiddetimizden başka bir şeyimiz yoktu. Ben yıllar önce, kütüphanemi yakmaya

gelen bir itfaiyeciye vurdum. O zamandan beri de kaçıyorum. Aramıza katılmak ister misin Montag?"

"Evet."

"Sunacak neyin var?"

"Hiçbir şey. Vaiz Kitabı'nın bir kısmına ve belki Vahiy Kitabı'nın birazına sahip olduğumu sanmıştım ama artık bunlar bile yok elimde."

"Vaiz Kitabı iyi olurdu. Neredeydi?"

"Burada." Montag başına dokundu.

"Ah." Granger gülümseyerek başıyla onayladı.

Montag, "Sorun nedir?" diye sordu. "Bu iyi değil mi?"

"İyiden de öte: Mükemmel!" Granger, Rahip'e döndü. "Vaiz Kitabı'mız var mı?"

"Bir kişi. Youngstown'da yaşayan Harris diye biri."

"Montag." Granger, Montag'ın omzunu sıkıca tuttu. "Dikkatli yürü. Sağlığını koru. Harris'e bir şey olursa, Vaiz Kitabı *sensin.* Bak, son anda ne kadar önemli oldun!"

"Ama unuttum!"

"Hayır, hiçbir şey asla yitirilmez. Hafızanı tazeleyecek yöntemlerimiz var."

"Ama hatırlamaya çalıştım!"

"Çalışma. İhtiyacımız olduğunda gelecek. Hepimizde fotoğrafik hafıza var ama gerçekten *orada* olan şeyleri açığa çıkarmayı öğrenmemiz bir ömür sürdü. Simmons yirmi yıldır bunun üstünde çalışıyor ve bu yöntemi, bir kez okuduğumuz herhangi bir şeyi hatırlayabileceğimiz kadar geliştirdik. Bir gün Platon'un *Devlet*'ini okumak ister misin Montag?"

"Elbette!"

"*Ben* Platon'un *Devlet*'iyim. Marcus Aurelius okumak ister misin? Bay Simmons, Marcus."

Bay Simmons, "Nasılsınız?" dedi.

"Merhaba," dedi Montag.

"*Gulliver'ın Yolculukları* adlı şeytani siyasi kitabın yazarı Jonathan Swift ile Gezileri istiyorum! Bu da Charles Darwin, bu Schopenhauer bu Einstein, şu dirseğimin dibindeki de Albert Schweitzer... kendisi gerçekten oldukça iyi kalpli bir filozoftur. Hepimiz buradayız Montag. Aristofanes, Mahatma Gandi, Gotama Buda, Konfüçyüs, Thomas Love Peacock, Thomas Jefferson... bir de Bay Lincoln'ı takdim edeyim. Bizler aynı zamanda Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'yız."

Herkes usulca güldü.

"Bu *mümkün değil,*" dedi Montag.

Granger gülümseyerek, "Ama *öyle,*" diye karşılık verdi. "*Bizler* aynı zamanda kitap yakarız. Kitapları okuduktan sonra, bulunmalarından korkarak yakarız. Mikrofilme kaydetmek işe yaramadı; hep yolculuk halindeydik ve filmleri gömüp de sonradan almak için dönmek istemiyorduk. Keşfedilmeleri ihtimali vardı hep. Kitapları yaşlı kafalarda, kimsenin göremeyeceği ve şüphelenmeyeceği bu yerlerde tutmak daha iyi. Hepimiz tarihin, edebiyatın ve uluslararası hukukun bölük pörçük parçalarıyız... Byron, Tom Paine, Machiavelli, İsa... hepsi burada. Ve vakit geç oldu. Ve savaş başladı. Ve bizler buradayız, şehir de orada, bin bir renkli paltosuyla iyice sarmalanmış halde. Ne düşünüyorsun Montag?"

"Kendi yolumdan gitmeye çalışırken, itfaiyecilerin evlerine gizlice kitap yerleştirip alarm verirken ne körmüşüm diye düşünüyorum."

"Yapman gerekeni yaptın. O iş ulusal boyutta kotarılsa, gayet güzel işe yarayabilirdi. Ama bizim yolumuzun daha basit ve daha iyi olduğunu düşünüyoruz. Tek yapmak istediğimiz, ihtiyacımız olacağını düşündüğümüz bilgileri olduğu gibi korumak. İsyan çıkarma veya birilerini kızdırma peşinde değiliz henüz. Çünkü öldürülürsek o bilgiler de ölecek, belki ebediyen. Bizler örnek vatandaşlarız, kendi özel tarzımızda;

eski raylarda yürüyor, geceleri tepelerde yatıyoruz ve şehir halkı bizi rahat bırakıyor. Arada sırada durdurulup arandığımız oluyor ama üzerimizde suç unsuru yok. Örgütümüz esnek, oldukça dağınık ve hücreler halinde. Bazılarımız plastik cerrahiyle yüzlerimizi ve parmak izlerimizi değiştirdik. Şu an korkunç bir işimiz var; savaşın başlamasını ve çabucak bitmesini bekliyoruz. Bu hoş olmasa da sonuçta kontrol bizde değil; bizler bozkırda haykıran* tuhaf azınlığız. Savaş bitince dünyaya biraz olsun faydamız dokunur belki."

"O zaman sizi dinleyeceklerini gerçekten düşünüyor musun?"

"Dinlemezlerse beklememiz gerekecek. Kitapları çocuklarımıza sözlü olarak aktaracağız ve onların da başkalarına aktarmak için beklemelerine izin vereceğiz. Bu yöntem uygulanırken birçok şey yitirilecek tabii. Ama insanları dinlemeye *zorlayamazsın.* Kendilerine uygun zamanda, ne olduğunu ve altlarındaki dünyanın havaya uçmasının sebebini merak ederek bizim gibi bakmaya başlamaları gerek. Şimdiki durum sonsuza dek süremez."

"Kaç kişisiniz?"

"Bu gece yollarda, terk edilmiş demiryolu hatlarında binlercemiz var... dışımız serseri, içimiz kütüphane. Bu başta planlı değildi. Herkesin hatırlamak istediği ve hatırladığı bir kitabı vardı. Sonra, aşağı yukarı yirmi yıllık bir süre içinde, yolculuk yaparken birbirimizle tanıştık ve dağınık bir örgüt kurup bir plan hazırladık. Kendimize kabul ettirmemiz gereken en önemli şey önemli olmadığımızdı, ukalalık taslamamamız gerektiğiydi; kendimizi dünyadaki başka hiç kimseden üstün görmemeliydik. Bizler kitap kabından başka bir şey değiliz, kendi içimizde önem taşımıyoruz. Bazılarımız küçük kasabalarda yaşıyor. Thoreau'nun *Walden*'ının

---

* Yeşaya 40:3. "Şöyle haykırıyor bir ses: Bozkırda Rab'bin yolunu hazırlayın, çölde Tanrı'mız için düz bir yol açın." *–çn*

birinci bölümü Green River'da, ikinci bölümüyse Maine'deki Willow Farm'da. Bertrand Russell diye bir adamın tüm denemeleri de Maryland'deki, nüfusu sadece yirmi yedi olan, asla bombalanmayacak bir kasabada. Bu kasabaya gidersen, o kitabı sayfalarını çevirerek okumuş kadar olabilirsin; tek bir kişi öyle çok sayfayı ezberleyebiliyor ki. Günün birinde, senenin birinde savaş bitince kitaplar tekrar yazıya dökülebilir; o zaman bu insanlar bildiklerini ezberden okumaları için birer birer çağrılacak ve bunları yazacağız... ta ki bir başka Karanlık Çağ'a, bu lanet olası işi tekrar yapmamızın gerekeceği bir zamana dek. Ama insanın muhteşem tarafı budur; sil baştan yapmaktan vazgeçecek kadar umutsuzluğa veya tiksintiye kapılmaz asla... çünkü böyle yapmanın önemli ve yapmaya *değer* olduğunu çok iyi bilir."

Montag, "Bu gece ne yapıyoruz?" diye sordu.

"Bekleyeceğiz," dedi Granger. "Ve nehrin biraz aşağısına ineceğiz, ne olur ne olmaz diye."

Ateşe toz toprak atmaya başladı.

Diğer adamlar yardım etti, Montag da yardım etti ve orada, ıssız doğada, adamların hepsi ellerini kullanarak ateşi birlikte söndürdü.

Nehir kıyısında, yıldızların ışığı altında durdular.

Montag su geçirmez saatinin parlak kadranını gördü. Beş. Saat sabahın beşiydi. Tek bir saatte bir başka yıl geçmişti ve nehrin karşı yakasının ötesinde şafak bekliyordu.

Montag, "Bana neden güveniyorsunuz?" diye sordu.

Karanlıkta bir adam hareket etti.

"Görünüşün yeterli. Son zamanlarda aynada kendine bakmamışsın hiç. Bunun ötesinde, şehirdekiler hiçbirimizi bulmak için bu kadar uğraşmadı asla. Dizeler ezberlemiş birkaç zırdeli onlara zarar veremez... bunu onlar da biliyor,

biz de; herkes biliyor. Nüfusun çoğu Magna Carta'dan ve Anayasa'dan alıntılar yaparak ortalıkta gezinmediği sürece sorun yok. İtfaiyecilerin arada sırada kontrol etmeleri yeterliydi. Hayır, şehirler bize rahatsızlık vermiyor. *Sense* berbat görünüyorsun."

Nehir boyunca ilerleyerek güneye gittiler. Montag adamların yüzlerini, ateş ışığında görüp şimdi anımsadığı o yaşlı, kırışıklı ve yorgun yüzleri görmeye çalıştı. O yüzlerde bir parıltı, bir kararlılık, yarına karşı kazanılmış bir zafer arıyor ve pek bulamıyordu. Belki de yüzlerinin taşıdıkları bilgilerle yanıp ışıldamasını, içlerindeki ışığı fener gibi saçmasını beklemişti. Ama tüm ışık kamp ateşinden gelmişti yalnızca ve bu adamlar uzun bir yarış yapmış, uzun bir arayışta bulunmuş, iyi şeylerin yok edildiğini görmüş ve şimdi, çok geç bir zamanda toplanıp partinin sona ermesini, lambaların söndürülmesini bekleyen başkalarından farklı değildi. Başlarının içinde taşıdıkları şeylerin her gelecek şafağının daha saf bir ışık saçmasını sağlayabileceğine hiç emin değillerdi; emin oldukları tek şey, sessiz gözlerinin ardında kitapların dosyalanmış olduğu ve sayfaları kesilmemiş o kitapların ileriki yıllarda gelebilecek, kiminin parmakları temiz kimininkilerse kirli olacak müşterileri beklediğiydi.

Yürürlerken Montag bir simadan diğerine, kısık gözlerle baktı.

"Bir kitabı kapağına göre yargılama," dedi birisi.

Nehrin aşağısına giderlerken, hepsi kıs kıs güldü.

Bir çığlık koptu ve yukarıdaki, şehirden gelen jetler adamların yukarı bakmalarından çok önce gözden kayboldu. Montag geriye, nehrin epey aşağısındaki şehre baktı; şehir şimdi hafif bir parıltıdan ibaretti.

"Karım orada."

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi Granger. "Önümüzdeki birkaç günde şehirlerde durum pek iyi olmayacak."

"Bu tuhaf, onu özlemiyorum, hiçbir konuda pek bir şey hissetmemem tuhaf," dedi Montag. "Bir saniye önce şunu fark ettim ki, o ölse bile üzülmeyeceğim... sanmıyorum. Bu doğru bir şey değil. Bende bir terslik olmalı."

Granger, Montag'ın koluna girip onunla birlikte yürüdü ve geçmesi için çalıları yana çekerken, "Dinle," dedi. "Ben çocukken dedem ölmüştü; kendisi heykeltıraştı. Ayrıca dünyaya verecek bol bol sevgisi olan, çok iyi bir adamdı ve kasabamızın gecekondu mahallesinin temizlenmesine yardım ederdi; bizim için oyuncaklar yapardı ve hayatında milyonlarca şey yaptı; elleriyle bir şeyler yapardı hep. O öldüğünde, aslında onun için değil de yaptığı onca şey için ağladığımı fark ettim birden. Ağladım, çünkü onları bir daha asla yapmayacaktı; bir daha asla bir odun parçasını yontmayacak, arka bahçede kumru ve güvercin yetiştirmemize yardım etmeyecek, kendi tarzıyla keman çalmayacak ve bize fıkra anlatmayacaktı. O bizim parçamızdı ve öldüğünde bütün eylemleri bıçak gibi kesildi, o işleri tam onun gibi yapacak kimse de yoktu. O bir bireydi. Önemli bir adamdı. Ölümünün etkisinden hâlâ kurtulamadım. O öldüğü için kim bilir ne muhteşem oymalar asla yapılmadı, diye düşünürüm sık sık. Dünyada kim bilir kaç fıkra eksik ve dedemin elleri kim bilir kaç posta güvercinine dokunmadı. O dünyayı biçimlendirdi. Dünyaya bir şeyler *yaptı*. Onun öldüğü gece, dünya on milyon iyi eylemden mahrum bırakıldı."

Montag sessizce yürüdü. "Millie, Millie," diye fısıldadı. "Millie."

"Ne?"

"Karım, karım. Zavallı Millie... zavallı, zavallı Millie. Hiçbir şey hatırlayamıyorum. Ellerini düşünüyorum ama onla-

rın herhangi bir şey yapışını hayalimde canlandıramıyorum. İki yanından öylece sarkıyorlar veya kucağında duruyorlar ya da sigara tutuyorlar, ama hepsi bu."

Montag dönüp arkasına göz attı.

Şehre ne verdin Montag?

Küller.

Diğerleri birbirine ne verdi?

Hiçlik.

Granger durup Montag ile birlikte geriye baktı. "Herkes ölünce ardında bir şeyler bırakmalı, derdi dedem. Bir çocuk, bir kitap, bir tablo, inşa edilmiş bir ev veya duvar, yapılmış bir çift ayakkabı. Veya ekilmiş bir bahçe. Elinin bir şekilde dokunduğu bir şey, öldüğünde ruhunun gideceği bir yer olsun diye; böylece insanlar ektiğin o ağaca veya çiçeğe baktığında, sen orada olursun. Ne olduğu önemli değil, dokununca onu değiştirdiğin ve ellerini çektiğinde sana benzeyeceği bir şeye dönüştürdüğün sürece, derdi. Sadece çim biçen adamla bahçıvan arasındaki fark dokunuştadır, derdi. Çimleri biçen adam orada hiç olmamış gibidir; bahçıvansa bir ömür boyu orada olacak."

Granger elini hareket ettirdi. "Dedem bir keresinde, elli yıl önce bana V-2 roketi filmleri göstermişti. Atom bombası mantarını üç yüz altmış kilometre yukarıdan gördün mü hiç? Küçücük bir şeydir, bir hiçtir. Etrafı vahşi doğayla çevrilidir.

"Dedem V-2 roket filmini bir düzine kez oynattıktan sonra, günün birinde şehirlerimizin dünyada bize küçük bir alan verildiğini ve içinde yaşadığımız vahşi doğanın verdiği şeyi kolayca, üzerimize üflemek veya o kadar da büyük olmadığımızı söylemek için denizi göndermek kadar kolayca geri alabileceğini hatırlatmak için dışarıya daha çok açılacağını ve yeşilliklerin, toprağın ve vahşi doğanın daha fazla içeri girmesine izin vereceğini umduğunu söyledi. Dedem dedi ki,

geceleyin vahşi doğanın ne kadar yakın olduğunu unutursak bir gün gelip bizi haklar, çünkü onun ne kadar korkunç ve gerçek olabileceğini unutmuş oluruz. Anlarsın ya?" Granger, Montag'a döndü. "Dedem öleli yıllar oldu, ama Tanrı aşkına... kafatasımı açsan, beynimin kıvrımlarında onun büyük parmak izini görürsün. O bana dokundu. Dediğim gibi, o heykeltıraştı. 'Status Quo* adlı Romalıdan nefret ediyorum!' dedi bana. 'Gözlerini mucizelerle doldur, hayatı on saniye sonra ölecekmişsin gibi yaşa,' dedi. 'Dünyayı gör. Fabrikalarda üretilen veya bedeli ödenen herhangi bir rüyadan daha fantastiktir o. Garanti isteme, güvenlik isteme... öyle bir hayvan hiç olmadı. Olsaydı bile her gün, bütün gün bir ağaçtan baş aşağı sarkan, hayatını uyuyarak geçiren büyük tembel hayvanla akraba olurdu. Bunun canı cehenneme... ağacı sars ve o büyük tembel hayvanı kıçının üstüne düşür,' dedi."

Montag, "Bak!" diye haykırdı.

Ve savaş o an başlayıp bitti.

Montag'ın etrafındaki adamlar gerçekten bir şey görüp görmediklerine sonradan emin olamadılar. Belki de gökyüzünde çok hafif bir ışık ve hareket görmüşlerdi yalnızca. Belki de on beş kilometre, beş kilometre, bir kilometre yukarıdaki bombalarla jetler çok kısa bir anlığına oradaydılar, büyük bir elin gökyüzüne saçtığı tohumlar gibiydiler ve bombalar adamların geride bıraktığı sabah şehrine korkunç bir hızla, ama ani bir yavaşlıkla süzülerek düşüyordu. Jetler hedeflerini görüp de saatte sekiz bin kilometre hızla giden bombardıman uçağındaki görevliye haber verdiğinde, bombardıman haddi zatında bitmişti; savaş bir tırpanın fısıltısı gibi çabucak bitmişti. Bomba bırakma tertibatının kolu çekildiğinde bitmişti. Şimdi, bombaların çarpmasından tam üç saniye önce, tarihteki tüm zaman kadar önce, görünen dün-

---

* (Lat.) Statüko. *-yhn*

yanın diğer yarısındaki düşman gemileri de tahrip olmuştu; bombalar vahşi bir adalının görünmez oldukları için varlığına inanmayabileceği mermiler gibiydi... oysa kalp birden parçalanır, vücut ayrı hareketlerle yere yığılır ve havaya fışkıran kan serbest bırakılmasına şaşırır... beyin az sayıda değerli anısını harcar ve şaşkınlık içinde ölür.

Buna inanılmamalıydı. Bu yalnızca bir gösteriydi. Montag büyük bir metal yumruğun uzaktaki şehrin üstünden hızla geçtiğini gördü ve bunu takip edecek jet çığlıklarının, iş bittikten sonra şöyle diyeceğini biliyordu: *Paramparça olun, taş üstünde taş kalmasın, geberin. Ölün.*

Montag gökyüzündeki bombalara tek bir an, zihniyle baktı ve elleri acizce yukarıya, onlara doğru uzandı. Faber'a, "Kaç!" diye haykırdı. Clarisse'e: "Kaç!" Mildred'a: "Git, git oradan!" Ama Clarisse'in ölü olduğunu hatırladı. Faber da *gitmişti*; orada, taşranın derin vadilerinde bir yerde, sabah beş otobüsü bir yıkımdan diğerine gitmekteydi. Gerçi gittiği yer henüz yıkıma uğramamıştı; yıkım hâlâ havadaydı, insanın elinden geldiğince kesindi. Otobüs otobanda elli metre daha gitmeden önce hedefi anlamsızlaşacaktı, kalkış noktası da metropolken hurdalığa dönüşecekti.

Ve Mildred...

Git, kaç!

Bombaların düşmesine yarım saniye kala, Mildred'ın şimdi bir yerlerdeki, bir otel odasındaki hali, binasıyla bombaların arasında doksan santim, otuz santim, iki buçuk santim kalmışkenki hali Montag'ın zihninde canlandı. Mildred'ın büyük, yanardöner renk ve hareket duvarlarına doğru eğildiğini gördü; o duvarlarda aile, Mildred'a bir şeyler söyleyip duruyordu... gevezelik ediyor, çene çalıyor, Mildred'ın ismini söylüyor, ona gülümsüyor ve otelin tepesiyle arasında iki buçuk santim, şimdi bir virgül üç santim, şimdi altmış milim

kalmış olan bombadan hiç bahsetmiyorlardı. Mildred duvara yaslanıyordu, sanki tüm bakma açlığı orada uykusuzluğunun ve huzursuzluğunun sırrını bulacakmış gibi. Mildred kaygıyla, endişeyle yaslanıyordu... o kıpır kıpır renk enginliğinin içine atlayıp düşmek, onun parlak mutluluğunda boğulmak istercesine.

İlk bomba çarptı.

"Mildred!"

Belki de (kim bilebilecekti ki?), belki de önce büyük yayın istasyonları renk huzmeleri ve ışıkları, konuşmaları ve gevezelikleriyle birlikte yok oldu.

Yere kapaklanan, düşen Montag, Millie'nin yüzünün karşısındaki duvarların karardığını gördü veya hissetti ya da gördüğünü veya hissettiğini sandı; Millie'nin geride kalan milyonda birlik zamanda orada, kristal kürenin yerine bir aynada kendi yüzünün yansımasını gördüğü ve bu çılgınca bir şekilde bomboş bir yüz olduğu, odada yapayalnız olduğu, hiçbir şeye dokunmadığı, açlıktan kendini yediği için ve Millie'nin bunun kendi yüzü olduğunu nihayet anladığı için çığlık attığını ve başını hızla kaldırıp tavana baktığı sırada o tavan ile otelin tamamının onun tepesine çöktüklerini, onu bir milyon tonluk tuğla, metal, sıva ve tahtayla birlikte, aşağıdaki kovanlarda bulunan diğer insanlarla tanışması için alıp götürdüklerini ve hepsinin çabucak mahzene indiğini ve orada patlamanın onlardan kendi mantıksız tarzıyla kurtulduğunu hayal etti.

Hatırlıyorum. Montag toprağa tutundu. *Hatırlıyorum. Chicago. Chicago, uzun zaman önce. Millie ve ben.* Orada *tanıştık! Şimdi hatırlıyorum. Chicago. Uzun zaman önce.*

Patlamanın etkisiyle nehrin diğer tarafına ve aşağısına esen hava, adamları sıra halinde dizili domino taşları gibi devirdi, etrafa sular fışkırttı, toz savurdu ve yukarıdaki ağaçla-

rın güneye eserek uzaklaşan büyük bir rüzgârla birlikte inleyerek yas tutmalarına yol açtı. Montag kendini yere bastırdı, büzülerek kendini ufalttı, gözlerini sımsıkı yumdu. Gözlerini bir kez kırpıştırdı. Ve o an havada bombalar yerine şehri gördü. Bombalarla şehir yer değiştirmişlerdi. Bir başka imkânsız anda, şehir yeniden inşa edilmiş ve tanınmaz halde duruyordu... hiç ummadığı ya da uğruna çabalamadığı kadar yüksekti, insanın onu inşa ettiğindeki halinden yüksekti... saçılan beton parçalarıyla ve yırtılmış metal ışıltılarıyla birlikte nihayet dikilerek, ters dönmüş bir çığ gibi asılı duran, bir milyon renkli, bir milyon tuhaflık barındıran bir duvar resmi haline gelmişti... pencere olması gereken yerde kapı vardı, dipte olması gereken şey tepedeydi, arka yerine yan kenar vardı ve sonra şehir devrilip, cansız halde düştü.

Ölümünün sesi sonradan geldi.

Gözleri tozla kaplanıp kapatılmış, şimdi kapalı olan ağzına ıslak çimentoyu andıran ince tozlar girmiş olan Montag inleyerek ve ağlayarak orada öylece yatarken tekrar *Hatırlıyorum,* diye düşündü... *Hatırlıyorum, bir şeyi daha hatırlıyorum. Nedir? Evet, evet, Vaiz'in bir kısmı. Vaiz ve Vahiy'in bir kısmı. O kitabın bir kısmı, bir kısmı, çabuk ol şimdi, o kaçmadan çabuk, şokun etkisi geçmeden, rüzgâr dinmeden. Vaiz Kitabı. İşte.* Montag sarsılan toprağa yapışmış halde, dümdüz yatarken o kitabın cümlelerini içinden birçok kez tekrarladı ve çaba harcamasına bile gerek kalmadan kusursuzdular, hiçbir yerde Denham Diş Macunu yoktu, tek başına olan Vaiz vardı sadece, Montag'ın zihninde durmuş ona bakıyordu...

Bir ses, "İşte," dedi.

Adamlar çimenlerin üstüne serilmiş balıklar gibi, inleyerek yatıyordu. Tanıdık şeylere tutunan çocuklar misali yeryüzüne tutunuyorlardı, ne kadar soğuk veya ölü olursa olsun, ne olmuş veya olacak olursa olsun; pençe şekline ge-

tirilmiş parmakları toprağa dalmıştı ve hepsi de kulakzarları patlamasın diye, akıl sağlıkları patlamasın diye ağızlarını açmış bağırıyorlardı ve Montag da onlarla bağırdı... yüzlerini kesip dudaklarını parçalayan, burunlarını kanatan rüzgâra itiraz niyetine bağırıyorlardı.

Montag büyük toz bulutunun yere inmesini, büyük sessizliğin de onların dünyasının üstüne çökmesini bekledi. Ve orada yatarken, her toz zerresini ve her çimen tanesini görüyormuş, şimdi dünyada yükselen her çığlıkla haykırışı ve fısıltıyı duyuyormuş gibi geldi. Elekten geçen tozların arasından, sessizlikle birlikte, etrafa bakınıp bu günün gerçekliğini duyu organlarıyla toplamak için ihtiyaç duyabilecekleri tüm boş zaman çöktü.

Montag nehre baktı. *Nehirden gideriz.* Eski demiryolu hattına baktı. *Veya şu taraftan gideriz. Veya artık otobanlarda yürürüz; içimizde bir şeyler biriktirmeye zamanımız olacak. Ve bir gün, içimizde uzun süre kaldıktan sonra, ellerimizden ve ağızlarımızdan dışarı çıkacak. Ve çoğu yanlış, ama tam yeteri kadarı doğru olacak. Bugün yürümeye başlayacağız sadece ve dünyayı, dünyanın ortalıkta yürüyüp konuşma tarzını, gerçek görünüşünü göreceğiz. Her şeyi şimdi görmek istiyorum. Ve içime girecek şeylerin hiçbiri ben olmayacak olsa da, bir süre sonra hepsi içeride bir araya gelecek ve o zaman ben olacak. Şu dış dünyaya bak, Tanrım, Tanrım, dışarıdaki şu dünyaya bak, benim dışımda, yüzümün ötesinde ve ona gerçekten dokunmamın tek yolu onu nihayet ben olacağı yere koymam, kanımda olması ve günde bin çarpı on bin kez pompalanarak içimi turlaması. Onu sımsıkı tutacağım, asla kaçmasın diye. Bir gün dünyaya sımsıkı tutunacağım. Şimdi bir parmağım üstünde; bu bir başlangıç.*

Rüzgâr dindi.

Diğer adamlar bir süre öylece yattı; uykunun şafağının eşiğindeydiler ve kalkıp günlük işlerine başlamaya, ateş ya-

kıp yemek hazırlamaya, adım adım ve el el hareket etmenin binlerce ayrıntısıyla ilgilenmeye henüz hazır değildiler. Tozlu gözkapaklarını kırpıştırarak öylece yatıyorlardı. Hızlı nefeslerinin giderek yavaşladığını duyabiliyordunuz...

Montag doğrulup oturdu.

Ama daha ileri gitmedi. Diğer adamlar da gitmedi. Güneş siyah ufka uçuk kırmızı ucuyla dokunuyordu. Soğuk havada, yaklaşan yağmurun kokusu vardı.

Granger sessizce ayağa kalkıp kollarıyla bacaklarını yokladı; küfür ediyordu, fısıldayarak küfür ediyordu durmadan, yüzünden yaşlar süzülüyordu. Ayaklarını sürüyerek nehre gidip yukarı kısmına baktı.

Uzun süre sonra, "Dümdüz," dedi. "Şehir bir kabartma tozu yığınına benziyor. Yerinde yeller esiyor." Uzun süre sonra tekrar konuştu. "Bunun olacağını kaç kişi biliyordu acaba? Kaç kişi şaşırdı acaba?"

Montag *Dünyanın diğer tarafında başka kaç şehir can verdi acaba?* diye düşündü. *Peki ya ülkemizde kaç tane? Yüz, bin?*

Birisi kibrit çaktı ve cebinden çıkardığı bir parça kuru kâğıdı onunla tutuşturup, ufak bir ot ve yaprak yığınının altına tıkıştırdı; bir süre sonra küçük dallar ekledi... bunlar ıslaktı ve çabucak sönüyorlardı, ama nihayet kesintisiz yanmaya başladılar ve sabahın bu erken vaktinde, güneş yükselirken ateş giderek büyüdü ve nehrin yukarısına bakan adamlar döndü ve ateşe çekildiler, beceriksizce yürüyerek geldiler, söyleyecek sözleri yoktu ve eğilirlerken güneş enselerini renklendirdi.

Granger içinde biraz domuz pastırması olan ince bir muşambayı açtı. "Birer lokma alacağız. Sonra dönüp nehrin yukarısına doğru yürüyeceğiz. O tarafta bize ihtiyaçları olacak."

Birisinin çıkardığı küçük tava, içine domuz pastırması konulduktan sonra ateşin üstüne yerleştirildi. Bir an sonra,

domuz pastırması tavada çırpınarak dans etmeye başladı ve cızırtısı sabah havasını aromasıyla doldurdu. Adamlar bu ritüeli sessizce seyretti.

Granger ateşin içine baktı. "Anka."

"Ne?"

"Eskiden, İsa'dan önceki zamanlarda Anka diye aptal, lanet olası bir kuş vardı; her birkaç yüz yılda bir odun yığıp kendini yakardı. İnsan'ın birinci dereceden kuzeni olsa gerekti. Ama kendini her yakışında, küllerinden fırlayıp yeniden doğardı. Görünüşe bakılırsa biz de aynı şeyi tekrar tekrar yapıyoruz ama bizde Anka'nın asla sahip olmadığı lanet olası bir şey var. Lanet olası, aptalca bir şey yaptığımızı biliyoruz. Bin yıldır yaptığımız tüm lanet olası, aptalca şeyleri biliyoruz; bunu bilmeye devam edersek ve hep aklımızda tutarsak, lanet olası cenaze ateşleri yakıp ortalarına atlamayı günün birinde keseceğiz. Her nesilden, hatırlayan birkaç kişiyi daha seçiyoruz."

Tavayı ateşten indirdi ve domuz pastırmasının soğumasını bekledi; sonra pastırmayı hep birlikte, ağır ağır, düşüncelere dalarak yediler.

"Şimdi nehrin yukarısına gidelim," dedi Granger. "Ve bir şeyi unutmayalım: Sizler önemli değilsiniz. Hiçbir şey değilsiniz. Taşıdığımız yükün günün birinde birilerine faydası dokunabilir. Ama çok eskiden, kitaplar elimizin altındayken bile onlardan aldığımız şeyleri kullanmadık. Ölülere hakaret etmeyi sürdürdük. Bizden önce ölmüş bütün o zavallıların mezarlarına tükürmeyi sürdürdük. Önümüzdeki hafta, önümüzdeki ay ve önümüzdeki yıl içinde birçok yalnız insanla tanışacağız. Ne yaptığımızı sorduklarında şöyle diyebilirsiniz: Hatırlıyoruz. Uzun vadede bu sayede kazanacağız. Günün birinde de öyle çok şey hatırlayacağız ki gelmiş geçmiş en büyük lanet olası buharlı kazıcıyı inşa edip gelmiş geçmiş

en büyük mezarı kazacağız ve savaşı içine atıp üstünü örteceğiz. Haydi gelin şimdi, önce bir ayna fabrikası kuracağız ve önümüzdeki yıl sadece ayna üretip, onlara uzun uzun bakacağız."

Yemeklerini bitirip ateşi söndürdüler. Dört bir yanlarını da gün ağarmaktaydı; sanki pembe bir lambanın fitili uzatılmıştı. Çabucak kaçmış olan kuşlar ağaçlara geri dönüp yerleştiler.

Montag yürümeye başladı ve bir an sonra, kuzeye giderken, diğerlerinin geride kalıp onu takip ettiklerini fark etti Şaşırmıştı; Granger'ın geçmesi için yana çekildi ama Granger ona baktı ve yürümeye devam etmesini başıyla işaret etti. Montag yürümeyi sürdürdü. Nehre ve gökyüzüne baktı; geriye, tarlaların uzandığı ve ahırların saman dolu olduğu yere inen paslı raylara baktı... geceleyin şehirden ayrılan birçok kişi o rayları takip etmişti. Sonradan, bir ay veya altı ay ya da en fazla bir yıl sonra Montag burada tekrar yürüyecekti, tek başına olacaktı ve insanlara yetişene dek yürümeyi sürdürecekti.

Ama şimdi öğlene dek, uzun bir sabah boyunca yürümek gerekiyordu ve adamlar sessizse, bunun sebebi düşünülecek her türden şeyin ve hatırlanacak çok şeyin olmasıydı. Belki sabahın daha ileriki bir vaktinde, güneş yükselip onları ısıttığında konuşmaya başlarlardı veya sadece hatırladıkları şeyleri söylerlerdi, orada olduklarına emin olmak için, içlerinde taşıdıkları şeylerin güvende olduğuna tamamen emin olmak için. Montag sözcüklerin yavaş yavaş kımıldandığını, yavaş yavaş ve içten içe kaynadığını hissediyordu. Sıra ona geldiğinde ne diyebilirdi, böyle bir günde yolculuğu biraz kolaylaştıracak ne sunabilirdi peki? Her şeyin bir mevsimi vardır.* Evet. Yıkmanın zamanı ve inşa etmenin zamanı vardır.** Evet.

* Vaiz Kitabı, 3:1. -*çn*

** Vaiz Kitabı, 3:3. -*çn*

Susmanın zamanı ve konuşmanın zamanı vardır.* Evet, bütün bunlar. Ama başka? Başka? Bir şey, bir şey...

*Ve nehrin iki yanında, on iki çeşit meyve üreten ve her ay meyve veren bir yaşam ağacı bulunuyordu; Ve ağacın yaprakları uluslara şifa vermek içindi.***

Montag *Evet, öğlene saklayacağım bu,* diye düşündü. *Öğlene...*

Şehre ulaşacağımız zamana.

* Vaiz Kitabı, 3:7. –*çn*

** Vahiy Kitabı, 22:2. –*çn*

Fahrenheit 451: Sesli Önsöz

Ray Bradbury

Bir kısa öykünün, şiirin veya romanın doğuşunu irdelemenin her zaman için ilginç (en azından benim açımdan her zaman için ilginç) olduğunu düşünüyorum. Fikirleri beni ısıran, kavrayan, tutan ve bırakmayan iri, büyük buldoklar olarak görürüm; aklıma iyi bir fikir geldiğinde, beni basitçe yakalar ve sımsıkı tutunur. Belki bir saat, on saat veya iki gün sonra da beni bırakır ve onunla işim bitmiştir. Kontrol bende değil; hayatımda plan program yok... bu fikirler durup dururken beliriverip beni ısırmak için yalvarıyorlar sadece, ben de onlara izin veriyorum...

Yıllar geçtikçe, kendimi böyle şeylerin akışına bırakmayı öğrendim... bir arkadaşımla yürüyordum ve bir polis arabası yanaştı, polis ne yaptığımızı sordu ve ben, "Bir ayağımızı diğerinin önüne koyuyoruz," deme hatasına düştüm, ki yanlış cevaptı. Polis korkunç bir suç işleme niyetinde olduğumuzu düşünerek bizi sorguya çekti; durumun genel mantığı onun kavrayışının ötesindeydi. Yaşadığım şeye, masumluğumdan şüphe duyulmasına öyle öfkelendim ki eve koşup o sinirle "Yaya" diye bir öykü yazdım. Eh, şimdi düşünüyorum da, o polisle o karşılaşmam olmasa başka birçok muhteşem şey asla gerçekleşmeyecekti. Şimdi geçmişe bakınca, o gece o polisin beni durdurmasının ne büyük bir şans olduğunu anlıyorum; çünkü uzun bir olaylar dizisini, düzen içinde ve belirli bir çeşit duygusal ilerlemeyle birlikte harekete geçirdi.

"Yaya" adlı öyküyü tamamlamakla kalmadım ve birkaç ay veya belki bir yıl sonra, o yayayı geleceğin şehrinin sokaklarına çıkarıp gezdirdim. Ve yolda o yayanın cinsiyetini değiştirdim, erkekken Clarisse McClellan adlı bir kız oldu ve onu gecenin geç saatlerinde dışarıda yürüttüm, ayaklarını yapraklara sürttürdüm, yıldızlara baktırdım, rüzgârı koklattım, yağmuru beklettim. Ve o kız kerosen kokusu alıyor. Köşenin ardından, diğer yönden, kerosen kokan bir adam geliyor ve kız onunla konuşuyor, diyor ki: "Ah, kim olduğunu biliyorum. Ne yaptığını biliyorum. Üniformandan gelen kerosen kokusundan anladım. Sen o bir yerlere gidip yangın çıkaran adamlardansın."

Eh, kızın böyle diyeceğini bilmiyordum, Montag'ın o köşeden sapıp geleceğini bilmiyordum. Çok heyecanlandım ve bir kısa öykünün ilk taslağını yedi, sekiz, dokuz günde bitirdim... ki sonradan "İtfaiyeci" adlı daha uzun bir romana dönüştü. Ve romanı bitirmek için... ofisim olmadığından, doğmakta olan bu harika öyküyü yazacak iyi bir yer bulma amacıyla etrafa bakınırken, "Eh, gelecekte kitapların yakılmasıyla ilgili bir roman yazmak için kütüphaneden daha iyi yer olur mu?" diye düşündüm. Ve o sırada UCLA kütüphanesinin bodrumunda, yarım saatte bir içine on sent atarak kullanılan bir daktilonun bulunduğu o muhteşem odayı keşfettim. Böylece sekiz dokuz gün boyunca orada, o odada, ne yaptığımdan habersiz on-on beş veya yirmi başka öğrenciyle birlikte oturarak bu daktilonun içine saatte yirmi sent atıp, "İtfaiyeci" adlı kısa romanı tamamladım.

Orası gelecekle, kitaplarla ve kütüphanelerle ilgili bir roman yazmak için ne muhteşem bir yerdi. Ayrıca çok çabuk yazıyordum, çünkü çok dürüst olmak istiyordum... duygusal açıdan dürüst olmak istiyordum. Zihnimdeki şeyleri üzerlerinde düşünmeye zamanım olmadan yazıya dökebilmek için

hızlı yazmaya hep inanmışımdır. İçsel mantığıma, her ne ise, sadık olmak istiyordum. Dünyadaki herhangi bir insan grubuna sadık olmak istemiyordum. Kendi öfkeme sadık olmak istiyordum. Gruplara ait olmaktan hep korkmuşumdur. Demokrat, cumhuriyetçi, komünist, faşist veya... sadece tam bir Amerikalı olmak istemiyorum. Olabildiğince kendim olmak ve *benim* ne düşündüğümü keşfedip ortaya çıkarmak, *sonra da* onu mantık çerçevesinde değerlendirmek istiyordum. Ve ne düşündüğümü görmek istiyordum.

Böylece birden kendimi bu noktada buldum; öfke dolu bir kısa roman yazıyordum çünkü 2. Dünya Savaşı'nın sonunda, Birleşik Devletler'deki siyaset hayatının çok zor bir dönemden geçtiği, Joseph McCarthy adlı tuhaf senatörün bizi sindirmeye ve korkutmaya çalıştığı 1950 senesinde yaşıyordum. Yani öfkemi besleyip beni o romanı yazmaya iten birçok şey vardı. Ve romanı bitirip kısa bir versiyonunu yayımlattığımda, siyasi tarihimizin o ürkünç döneminin ortasındaydık hâlâ; Başkan Truman bile korkuyordu. Romanın daha uzun bir versiyonunu yazmaya karar verdim ve benzer şekilde, dokuz on gün boyunca oturup aynı türden duygusal kaynaklardan faydalanarak romana on beş, yirmi, yirmi beş bin sözcük daha ekledim. Tüm kendi gerçeklerimi dışarı çıkarabilmek için, herhangi bir gruba meyletmemek için duygusal olmak istiyordum.

Romanı bu şekilde yazmamın sonucu... o büyük bir macera, her şeyden önce bu. Siyaset konusunda, estetik konusunda, edebiyat konusunda söyleyeceği sözler var. Yolda söyleyeceği, her türden entelektüel şeyler var. Ama duygusal bir çerçeve içindeler, ki bu çok önemli. Ben önce eğlenmeye inanırım... yolda insanlara bir şeyler öğretirseniz, insanları etkilerseniz, eh, ne güzel. Ama insanları etkilemeyi hedeflemek istemiyorum. Dünyayı bilinçli olarak herhangi bir şe-

kilde değiştirmeyi hedeflemek istemiyorum. O yol özyıkıma götürür; o yolda ahkâm kesersiniz, bu da tehlikeli ve sıkıcıdır... insanları uyutursunuz.

Dolayısıyla, bunu yapmak yerine... macera öykülerini hep sevmişimdir, macera filmlerini hep sevmişimdir. Cinayet romanlarını ve bilimkurgu maceralarını sevmişimdir. Bu yüzden bir gerilim -aslında takip ve macera- çerçevesini benimsedim... sonra içinde yaşadığınız belirli bir zamanla, önlemek istediğiniz bir zamanla (ne de olsa ben geleceklerin önleyicisiyim, öngörücüsü değilim) ilgili söylemek istediğiniz her şeyi, yapmak istediğiniz her şeyi o çerçeveye asarsınız. Yani Montag gelecekte koşan benim ve zaman zaman benim kadar korkar. Sırf öfkeli olduğu için cesurdur (ben cesur biri değilim; öfkeli biri oluyorum zaman zaman). Ve yolda, aslında ben olan başka insanlarla tanışır... örneğin sonradan romanda beliren ve Montag'ın gecenin içinde, küçük Deniz-

kabuğu radyosundan konuşan vicdanı olan Faber gibi bir karakterle. Eh, Faber aslında gizlenen benim... ortaya çıkmaktan korkan, tüm hazlarını insanların kulaklarına fısıldayarak almak ve dünyayı sadece bu şekilde etkilemek zorunda olan yazar. Yaptığım şey de bu sanırım. Faber gibiyim; orada burada, yolda insanların kulaklarına fısıldıyor ve ne yapmaları gerektiğini söylüyorum. Yani Faber benim bir parçam. Aslında düşününce, itfaiye şefi bile benim bir parçam sanırım; o yıkıcı benliğin yüzeye çıkmasına izin versem, yıkıcı olabilir.

Yani burada, elimizde, gelecekte koşan, kitap yakıcılar tarafından takip edilen, bilgiyi kurtarmaya çalışan Montag var. Ve bütün bunlar geçmişime, çocuk olduğum zamanlara dayanıyor. Ben kütüphanede eğitim görmüş biriyim. Üniversiteye gidemedim. Liseyi bitirdikten sonra beş, on, on beş yıl boyunca, hayatımın her gününde kütüphaneye gider oldum. Yani kütüphane yuvalanma yerimdi, doğum yerimdi, büyü-

me yerimdi. Kitaplarım da kütüphanelerle, kütüphanecilerle, kitap kurtlarıyla ve kitapçılarla doludur. Yani kitap sevgim öyle büyüktü ki sonunda... ne yaptım? Kitaplara âşık olan bir adamla ilgili bir kitap yazdım. Bu öyle sıradışı ki... başka herhangi bir açıdan bir aşk öyküsü değil. Film de nihayet gösterime girdiğinde bir aşk öyküsü değildi, Montag ile edebiyatın aşkının öyküsü olması *dışında.* Dünya tarihinde bu oldukça sıradışı bence. Kitaplar ve kütüphaneler hakkında, bilgi ve ne kadar değerli olduğu, onu korumamızın gerekliliği hakkında bu kadar çok kitap yazmış çok yazar yok diye düşünüyorum.

Ve son olarak, kitabın ismini nasıl buldum? Eh, kitaba birçok isim verdiğim oldu. Bir ara ismi "Gece Yarısından Çok Sonra" idi. Bir süreliğine "İtfaiyeci"ydi. Ama bu isimlerin hiçbirini beğenmedim. Sonra kendime, "Eh, kitaplar *kaç* derecede tutuşup yanar?" diye sordum. Sonra UCLA'in fizik bölümüne ve kimya bölümüne telefon ettim. Başka birkaç üniversiteyi aradım. Kimse bilmiyordu ve görünüşe bakılırsa kimse bu bilgiyi benim için arayıp bulamıyordu. Sonunda kafamda bir ışık yandı ve itfaiye teşkilatını aradım. "Beni itfaiye şefine bağlayın," dedim. Buranın, Los Angeles'ın itfaiye şefine ulaştım ve, "Kitap kâğıdı kaç derecede tutuşup yanar?" diye sordum. "Bir saniye, hemen geliyorum," dedi. Geldi ve, "451 Fahrenheit," dedi. Ben de, "Ah, bu güzelmiş," diye düşündüm. Bu kesinlikle güzel. Mükemmel. Sonra tersine çevirip "Fahrenheit 451" dedim ve işte size kitabın ismi. Ve önümüzdeki birkaç yıl içinde santigrat ölçeğine geçersek büyük hayal kırıklığı yaşayacağım.

1976

Sonsöz
Harold Bloom

Fahrenheit 451 açıkça bir "dönem romanı" olsa da bu kısa, ince ve oldukça taraflı romanın farklı farklı dönemlerde ikamet etme gibi ironik bir yeteneği var. Bu kitap kökenleri açısından 1950'lerin Soğuk Savaş'ına ait, ama 1960'ların birtakım yönlerini öngörmüş ve kanımca yeni milenyumda da güncelliğini yitirmemiştir. George W. Bush'un İsa'ya danışmadan asla herhangi bir karar vermediğini söylemesine karşın, yeni bir İlahiyat Çağı'nın Birleşik Devletler'i tüm deliliğiyle ele geçirmesini beklemiyor insan. Ama yine de, ileride yakacak kitap kalmayabilir. Enformasyon Çağı'nda kaç kişi Shakespeare veya Dante okuyacak?

Sadece kişisel bir anekdotu örnek vereceğim. New British Kütüphanesi kısa süre önce büyük tadilatının tamamlanmasını kutlamak istedi ve kendilerini övecekleri bir haftanın kapanış söyleşisinde yer almam için beni davet ettiler. Bir cuma ikindisinde düzenlenecek sempozyumda, yazılım ve "bilgi geri kazanımı" alanlarının önde gelen Britanyalı otoriteleriyle birlikte, üçüncü konuşmacı olacaktım. Bilgi geri kazanımının ne olduğunu bilmediğimi, yazılım konusunda da hiçbir şey bilmediğimi (henüz bilgisayarda yazmayı bile öğrenmemiştim) söylediğimde, işlevimin "kitapları temsil etmek" olacağı söylendi. Bu iltifatı ve daveti geri çevirirken, bir zamanlar büyük olan bir kütüphanenin kendine ihanet ettiğini içim kararmış bir halde düşündüm.

Uzun yıllardan sonra *Fahrenheit 451*'i okurken, bu romanın klişelerini ve basitleştirmelerini hafızanın (ve ezberlemenin!) çözüm olduğunu kâhince umması sebebiyle bağışlıyorum. Shakespeare veya Amerikan Şiiri dersi verirken, öğrencilerime *Macbeth*'i ve *Song of Myself*'i tekrar tekrar, bu temel eserleri ezberleyene dek okumalarını söylerim. Ben şahsen *o kitapları yalayıp yuttum* (Talmudik bir mecaz kullanırsam) ve her günün bir bölümünde şiirler ile tiyatro oyunlarını kendi kendime tekrarlarım. Bradbury, Ekran (sinema, televizyon, bilgisayar) Çağı'nın okumayı sona erdirebileceğini elli yıl önceden görecek kadar öngörü sahibiydi. Shakespeare ile çağdaşlarını okuyamıyorsanız hafızanızı yitirirsiniz, hatırlayamazsanız da düşünemezsiniz.

Her ne kadar yüzeyde görünen asıl şeyi eseri da, Bradbury ahlakçı bir kıssadan hisseli öykü yazarı olarak hatırlanacak. Wallace Stevens kederle, "Evler yıkılacak ve kitaplar yanacak," diye kehanette bulunmuştu ama kurtarılan kalıntılar yeni bir Hafıza partisini teşkil edecek. Gelecekteki Amerika'mızda, Hafıza partisi Umut partisine dönüşecek; bu tersine dönüş Emerson-vari olsa da Emerson'ın değer yargılarını pek taşımayacak. Günümüzde, gelecek nesilleri şimdiye kadar yazılmış en iyi eserleri ezberlemeye teşvik etmekten daha önemli bir girişim var mı?

2008